

POSTER SUNUM

PP-001

İSTANBUL'UN BEŞİKTAŞ İLÇESİ'NDE YAŞAYAN YAŞLILARDA BEDEN KÜTLE İNDEKSİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

¹Ayşe Emel ÖNAL, ²Şeref ŞEKER, ¹İrem KAYA, ²Nimet TEMİZKAN, ²Ceren TEZOĞLU, ²Selma ÖNELGE GÜR, ¹Günay GÜNGÖR

¹ İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

² +65 Aktif Yaşlanma Projesi, Beşiktaş Belediyesi

Giriş: Bu çalışmada amaç yaşlıların beslenme durumlarını Beden Kütle İndeksi (BKİ) ile saptamak ve ilişkili faktörleri araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada Ocak-Aralık 2008 tarihlerinde İstanbul'un Beşiktaş İlçesi'nin "+65 Aktif Yaşlanma Projesi" içinde sağlıklı beslenme danışmanlığı alan 309 yaşlının sonuçları değerlendirildi. Yaşlılara "Sağlıklı Yaşlanma Görüşme Formu" yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulandı. Demografik özellikler, fiziksel aktivite durumu, beslenme alışkanlıkları, kronik hastalık varlığı, uyku düzeni araştırıldı. Antropometrik ölçümler (boy, kilo) alındı ve BKİ hesaplandı, DSÖ sınıflamasına göre sınıflandı.

Bulgular: Yaşlıların %77(n:238)si kadın, %23(n:71) ü erkekti. Kadınların %0.9(n:3)u zayıf, % 11.5(n:39) i normal, %20.1(n:68)i fazla kilolu, % 33.9(n:115)u şişman, %3.8(n:13)i aşırı şişman idi. Erkeklerin 2 si zayıf, 8 i normal, 32 si fazla kilolu, 28 i şişman, 1 i aşırı şişman idi. Yaş ilerledikçe (75 yaştan sonra) BKİ düşmekte idi (Pearson r: -0.139, p: 0.014). Kadınlarda şişman ve çok şişman olma erkeklerden fazla idi (Ki-kare=8.162, p=0.043). Kadınların %40.8(n:97)inde fiziksel aktivite problemi vardı. Şişman ve aşırı şişman olanlarda fiziksel aktivite problemi, olmayanlardan fazla idi (Ki-kare=12.682, p=0.005). Kadınların %62.6(n:149)sında hipertansiyon vardı. Şişman ve aşırı şişman olanlarda hipertansiyon, olmayanlardan fazla idi (Ki-kare=8.809, p=0.032). Gelir düzeyi, medeni durumu, yaşam düzeni, diğer kronik hastalıklar, kullanılan ilaçlar, sigara, alkol, çay, kahve kullanımı ve uyku şikayetleri ile BKİ arasında istatistiksel anlamlı fark yoktu.

Sonuç: Yaşlılıkta BKİ, yaşlının beslenme durumu hakkında fikir verir. Şişmanlık ya da zayıflık durumunda beslenme alışkanlıkları kadar, bu durumları etkileyebilecek fiziksel, ruhsal, sosyal, ekonomik faktörler de araştırılmalıdır.

PP-002

BİR SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERİN GENEL SAĞLIK ANKETİNE GÖRE RUHSAL DURUMLARININ ŞİDDETE MARUZ KALMA VE BAZI ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dilek ÖZDEN, Meral KELLECI, Nuran GÜLER

C.Ü Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Giriş: Bu çalışma bir sağlık ocağı bölgesinde yaşayan yaşlı bireylerin Genel Sağlık Anketi (GSA) değerlendirmesine göre ruhsal durumlarının, şiddete maruz kalma ve bazı özellikler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini bir sağlık ocağı bölgesinde yaşayan 306 yaşlı birey (65 yaş ve üzeri) oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu", "Şiddete maruz kalma durumlarını belirlemeye yönelik hazırlanan bir form" ve "Genel Sağlık Anketi (GSA)" ile elde edilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından ev ziyareti yapılarak araştırmaya katılmayı kabul eden bireylerle teke tek görüşme yöntemi ile toplanmıştır. GSA'dan 5 ve üzeri puan alan bireyler ruhsal yönden riskli grupta değerlendirilmektedir. Verilerin değerlendirilmesinde Frekans dağılımı, student-t testi ve ANOVA kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalamaları 73.88 ± 7.49 olup, %60.5'i 65-74 yaş grubunda, %55.6'sı kadın, %62.1'i evli, % 44.8'i okur-yazar olmayan gruptadır. GSA'ya göre bireylerin %70.9'u 5 ve üzeri puan almışlardır. Grubun GSA puan ortalaması ise 8.89 ± 6.35 'dir. 75 yaş ve üzerinde, dul, okur-yazar olmayan, geliri giderini karşılamayan bireylerin GSA puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde diğer gruplardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$). Bireylerin yaşadıkları şiddet türleri incelendiğinde %4.9'unun fiziksel, %5.9'unun psikolojik, %2.3'ünün ekonomik ve %0.3'ünün cinsel şiddete uğradığı ve şiddete maruz kalanlar ile maruz kalmayanların GSA'ya göre puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0.005$).

Sonuç: Araştırmanın sonucunda 65 yaş ve üzerinde olan bireylerin çoğunluğunun ruh sağlığı açısından risk taşıdıkları, 75 yaş ve üzerinde, dul, okur-yazar olmayan, geliri giderini karşılamayan ve şiddete maruz kalanlarda riskin daha yüksek olduğu söylenebilir.

PP-003

GERİATRİ EĞİTİMİNDE SOSYAL HİZMET KURUMLARININ ÖNEMİ: BİR ÖZEL ÇALIŞMA MODÜLÜ ÖRNEĞİ

Aliye MANDIRACIOĞLU

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Giriş: Geriatri eğitiminde tıp fakültesi öğrencilerinin klinik öncesi yaşlılarla karşılaşmalarının yanı sıra sosyal hizmet kurumlarında eğitime katkı vermesi önemli bir yaklaşımdır. Çalışmanın amacı, tıp fakültesi öğrencilerinin sosyal hizmet kurumlarının geriatrik hizmetler içindeki yerini değerlendirme biçimlerini ve bu konudaki deneyimlerini aktarmaktır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde yürütülmüş olan "sosyal hizmetler ve sağlık" özel çalışma modülünü 2005-2008 yıllarında seçen 29 öğrencinin geri bildirimleri değerlendirilmiştir. Öğrenciler 8 adet likert tipi önermeyi ve 2 açık uçlu soruyu yanıtlamışlardır. Ayrıca sözlü geri bildirimleri de kaydedilmiştir. **Bulgular:** Bu modülde yer alan uygulamalı derslerden biri de yaşlılara hizmet veren kurumların ziyaretidir. 18 erkek ve 11 kız 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin bu ziyaretler sonucu verdiği geri bildirimlerde modülün süresi, içeriği, uygulama biçimi ve eğiticiler olumlu olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin sosyal hizmet kurumları ve eğitimlerindeki yeri hakkındaki görüşleri şöyledir: "Halk sağlığında öğrendiğimiz gibi kişiye bütüncül yaklaşıldığını gördük", "yaşlılarla olumlu iletişim kurabilme şansımız oldu", "kurumlardaki hizmet veren ekiple konuşmak özellikle de sosyal hizmet uzmanı ile tanışmak bize katkı sağladı", "ilerde bu kurumlarda çalışabiliriz. Bu nedenle de bilgi sahibi olmam iyi oldu", "ziyaret ederek görmem ve kurumlar hakkında rapor hazırlamamız eğitimimiz için faydalı oldu", "bu kurumlarda barınan insanları tanımak neler yaşadıklarını paylaşmak bize öğretici oldu", "toplumun tanımadığım başka yüzünü görmüş oldum", "kaygı ve stres hissetmediğimiz bir ders oldu".

Sonuç: Sosyal hizmet kurumlarında uygulamalı eğitim, öğrenciler tarafından olumlu geri bildirim alan, yaşlı sağlığının bütüncül ve interdisipliner değerlendirilebildiği faydalı bir yöntemdir.

PP-004

KARABURUN'DA SAĞLIKLI YAŞLANMA PROJESİ

Zuhal OKUYAN, Hatice ŞİMŞEK, Reyhan UÇKU

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Giriş: Karaburun %17.5'lik yaşlı nüfus oranı ile İzmir'in en yaşlı ilçesidir. Bu gerekçeden yola çıkarak planlanan Karaburun Sağlıklı Yaşlanma Projesi'nin amacı, düzenli ev ziyaretleri ile 75 yaş ve üzeri yaşlılara sosyal sorunlarına çözüm yolları üreterek sağlıklı yaşlanmalarının sağlanması, fiziksel ve ruhsal sağlığın korunması ile ilgili destek verilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Hedef nüfus: Bölgede yaşayan 75 yaş ve üzeri yalnız ya da benzer yaştaki eşiyile/ yakınıyla yaşayan yaşlılar Proje yönetimi: Projenin tarafları Karaburun Belediyesi, Karaburun Gündelik Yaşam, Bilim ve Kültür Derneği, Karaburun Yarımadası Yerel Gündem 21, Karaburun Kaymakamlığı olup, proje İzmir Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.

Bulgular: Dokuz aylık projenin hazırlık aşamasında projenin tarafları ve bu konu ile ilgilenen uzmanlar bir araya gelmiş, bölgedeki tüm 75 yaş ve üzeri yaşlılara uygulanacak durum saptama anketi hazırlanmış ve uygulanmıştır. Aynı zamanda izlemi yapacak bölgede yaşayan en az ilkokul diploması olan gönüllü kadınlar belirlenmiştir. Evdeki izlemlere yönelik izlem fişi hazırlanmış, izlemi yapacak kişilere yönelik beş haftalık eğitim programı yapılandırılmış ve eğitim yapılmıştır. Durum saptama anketi sonuçlarına göre belirlene yaşlılar düzenli izlem programına alınmıştır. Belirlenen yaşlılar haftada bir kez izlenmektedir. İzlem fişi eşliğinde sağlık durumu ve davranışları, ilaç kullanımları, günlük yaşam aktiviteleri, sosyal destek durumları, kaza ve kaza riskleri sorgulanmaktadır. Haftalık ve aylık toplantılarla süreç değerlendirilmektedir. Proje kapsamında halka yönelik sağlıklı yaşlanmaya ilişkin eğitim kitapçığı, broşür ve filmler hazırlanacak, konferanslar düzenlenecektir. Proje sonunda proje sürecine ilişkin fotoğraflar ve yaşlıların üretimleri sergilenecektir.

Sonuç: Yaşlı nüfusun gittikçe arttığı ülkemizde yaşlı sağlığına ilişkin evde izlem ve bakım programlarını içeren çalışmaların bir ülke politikası olarak benimsenip, yaygınlaştırılması gereklidir.

PP-005

HUZUREVINDE GÖREV YAPAN SAĞLIK ÇALIŞANLARININ MOBBING (PSIKOLOJİK ŞİDDET) ALGISININ İNCELENMESİ

¹ Ayça GÜRKAN, ² Fatma ORGUN

¹ Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

² Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı

İşyerinde psikolojik şiddet (mobbing), çalışma yaşamının var oluşundan bu yana yaşanan, çoğunlukla göz ardı edilen karmaşık ve disiplinlerarası bir konudur. Kültür ve cinsiyet farkı gözetmeksizin tüm işyerlerinde ortaya çıkabileceği ve herkesin maruz kalabileceği, sonuçları ağır bir durumdur. Özellikle sağlık bakım alanı, hem yoğun stres yaşayan bireylere hizmet verilmesi, hem de çalışan personelin stresli durumlarla çok sık karşılaşması nedeniyle diğer iş ortamlarından daha fazla iş stresinin yaşandığı bir ortam olarak değerlendirilmektedir. Yapılan çalışmalarda, uzun süreli bakım hizmeti veren sağlık personelinin en fazla yaşlılara bakımdan yakındıkları belirtilmektedir. Yaşlı bir grupla çalışan sağlık çalışanlarının gelişmiş bir hizmet anlayışına sahip olabilmelerinin önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda; çalışma ortamında problem yaratan duygusal zorlanmaları ve bu zorlanmalardan kaynaklanan güçlüklerle baş edebilmeleri için mobbing algılarının belirlenmesi ve bu algı ile baş etme mekanizmalarını olumlu yönde kullanabilmeleri açısından desteklenmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu düşünceden hareketle huzurevlerinde çalışan sağlık çalışanlarının mobbing algılarının belirlenmesine yönelik olarak böyle bir çalışma yapılmasına gereksinim duyulmuştur. Araştırma, İzmir metropolünde yer alan huzurevlerinde görev yapan sağlık çalışanlarının mobbing algılarının incelenmesi amacıyla planlanan, tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Araştırma verilerini toplamak amacı ile araştırmacılar tarafından geliştirilen “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve Yavuz ve Çarıkçı (2007) tarafından geliştirilen “Algı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma kapsamına alınan kurumlarda görev yapan sağlık çalışanlarından sözlü, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Etik Kurulundan ve kurumlardan yazılı izin alınmış ve Algı ölçeğini geliştiren İlker Çarıkçı’dan da e-mail yoluyla izin alınmıştır. Bu çalışma sonuçlarının bu doğrultuda yapılacak olan çalışmalara temel oluşturacağı

varsayılmakta ve huzurevi’nde çalışmakta olan sağlık personeline mobbing ile ilgili baş etme tekniklerine yönelik eğitim verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

PP-006

HUZUREVİNDE VE EVDE YAŞAYAN YAŞLI KADINLARDA ÜROGENİTAL SİSTEM PROBLEMLERİ VE GENİTAL HİJYEN DAVRANIŞLARI

¹ Ayden ÇOBAN, ² Gülşah GÜROL ARSLAN, ³ Ayla ÜNSAL, ³ Gökçe DEMİR

¹ Adnan Menderes Üniversitesi, Ebelik Bölümü

² Celal Bayar Üniversitesi, Ebelik Bölümü

³ Ahi Evran Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü

Giriş: Araştırma huzurevinde ve evde yaşayan yaşlı kadınlarda ürogenital sistem problemleri ile genital hijyen davranışlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini 12 Ekim 2009-1 Ocak 2010 tarihleri arasında, 60 yaş ve üzerinde olan Manisa ve Kırşehir ili huzurevlerinde kalan toplam 74 kadından 51’i ve aynı illerde evde yaşayan 100 yaşlı kadın oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan, sosyo-demografik özellikler, tanıtıcı bilgiler, genitouriner sisteme ve genital hijyene ilişkin soruları içeren form kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programında yüzdeler, sayılar ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya huzurevinden katılan kadınların %62.7’sinde ve evinde yaşayan kadınların % 80.0’inde ürogenital sistem sorunu belirlenmiştir. Huzurevinde yaşayan kadınlarda stres inkontinans görülme sıklığı %27.3, evde yaşayan kadınlarda %72.7 olarak, urge inkontinans ise huzurevinde yaşayanlarda %17.9, evde yaşayanlarda %82.1 olarak bulunmuştur. Evde ve huzurevinde yaşayan kadınlar arasında fiziksel aktivitede bulunma durumu bakımından fark saptanmamıştır ($X^2=3.730$ $p=0.292$). İç çamaşırların pamuklu kumaştan olması ve her gün değiştirilmesi, tuvalete gitmeden önce ve sonra ellerin yıkanması, genital bölgenin temizliğinin doğru yapılması, tuvalet kağıdı kullanma alışkanlığı, genital bölgeye ait sorunla karşılaşılınca doktora gitme bakımından evde kalan yaşlı kadınların huzurevinde kalanlara göre daha olumlu davranışlarda buldukları belirlenmiştir.

Sonuç: Evde yaşayan yaşlı kadınların huzurevinde yaşayan kadınlara göre daha fazla ürogenital sistem sorunu yaşadıkları ve daha olumlu genital hijyen davranışlarına sahip oldukları tespit edilmiştir.

PP-007

BİRİNCİ BASAMAKTA GERIATRI YAŞ GRUBUNDA DÜŞÜK PREVALANS HEKİMLİĞİ

¹ Tamer EDİRNE, ² Mahir BALOĞLU

¹ Pamukkale Üniversitesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı

² Erdemli Devlet Hastanesi, Aile Hekimliği

Giriş: Birinci basamakta 65 yaş ve üzeri kişilerde en sık görülen hastalıkları saptamak.

Gereç ve Yöntem: Birinci basamak aile hekimliği hizmeti veren bir polikliniğe Ocak-Aralık 2009 tarihleri arasında başvuran 10,581 hastanın kayıtları geriye dönük olarak incelendi ve analiz edildi. Bulgular: 65 yaş ve üzeri toplam 1737 (%16,4) hasta saptandı (yaş ortalaması 72,4 ± 5,8). Altmış beş yaş ve üzeri hastalarda en sık saptanan hastalıklar sırasıyla esansiyel hipertansiyon (%28,0), diabetes mellitus (%11,5), osteoporoz (%6,0) ve kırıklık ve yorgunluk (%4,6) olarak kaydedildi. Esansiyel hipertansiyon en sık (%32,3) 75-84 yaş grubunda, diabetes mellitus en sık (13,0) 65-74 yaş grubunda, osteoporoz en sık (%7,2) 65-74 yaş grubunda ve yorgunluk en sık (8,6) 85-94 yaş grubunda belirlendi. Genel popülasyona göre geriatrik yaş grubunda tirotoksikoz (1,1 vs. 1,4), diabetes mellitus (8,4 vs. 11,5), hiperlipidemi (1,9 vs. 2,6), hipertansiyon (12,9 vs. 28,0), aterosklerotik kalp hastalığı (0,8 vs. 3,4), osteoporoz (1,8 vs. 6,0) ve göğüs ağrısı (2,1 vs. 3,2) daha sık saptandı. Diğer taraftan, anemi (2,6 vs. 0,9), obezite (8,4 vs. 1,2), akut sinüzit (3,1 vs. 0,7) ve üriner sistem enfeksiyonu (3,1 vs. 1,7) geriatrik yaş grubunda daha az kaydedildi. Tirotoksikoz, diabetes mellitus, obezite, ve osteoporoz 65-74 yaş grubunda daha sık görülürken, hipertansiyon en çok 75-84 yaş grubunda ve aterosklerotik kalp hastalığı, göğüs ağrısı ve yorgunluk daha çok 85-94 yaş grubunda izlendi.

Sonuç: Toplumda sık görülen hastalıklar yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Birinci basamakta çalışan aile hekimleri geriatrik yaş grubunda yer alan hastalara düşük prevalans hekimliği ilkelerine göre yaklaşmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Geriatrik hasta; Birinci basamak; Aile hekimliği

PP-008

KILLI DİL (OLGU SUNUMU)

¹ Süber DİKİCİ, ¹ Abdulkadir KOÇER, ¹ Mehmet ERYILMAZ, ² Hülya ALBAYRAK

¹ Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı

² Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Dermatoloji Anabilim Dalı

İlk kez 1557'de Amatus Lusinatus tarafından tanımlanan kıllı dil, dilin dorsal yüzünde aşırı keratin birikimi ve filiform papilla hipertrofiyle karakterize olup, dilin üzerinde saç benzer bir görünüm sergilediğinden Lingua Villosa Nigra adıyla da anılan bir tablodur. Sunulan olgumuzda olduğu gibi, tanı konulduktan sonra, mevcut klinik bulgulara yol açabilecek etiyolojik faktörler saptanıp tedavi edildiğinde başarılı sonuçların alınabileceği kıllı dil hastalığı, tedavisiz bırakıldığında ömür boyu devam edebilen selim seyirli bir hastalıktır. Kliniğimizde sağ hemipleji, iskemik kalp hastalığı nedeniyle takip edilen 68 yaşındaki kadın hastada, rutin fizik muayene sırasında saptanan, saptandığı ana kadar hastanın farkında olmadığı "kıllı dil" hastalığı, literatür eşliğinde, her bir ayırıcı tanısı ile irdelenerek sunuldu.

PP-009

BİR GRUP YAŞLIDA STRES VE DEPRESİYON SEMPTOMLAR (YOZGAT ÖRNEĞİ)

¹ Aysegül KOÇ, ² Mehtap TAN, ¹ Aydan DOĞAN

¹ Bozok Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu

² Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Giriş: Bu çalışma 65 yaş üzeri bireylerin stresle baş etme tarzları ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

Gereç ve Yöntem: Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan Görüşme Formu, Beck Depresyon Envanteri ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Belirlenen ölçekler Yozgat İli 5 Nolu Sağlık Ocağı Bölgesine kayıtlı 65 yaş üzeri bireylerden birebir görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Toplam 140 geriatrik üzerinden araştırmamız yürütülmüştür.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplaması, Student t-testi ve one way Anova yöntemleri kullanılmıştır.

Bulgular: Yapılan değerlendirmeler sonucu erkek ve kadınlar arasında farklılıklar tespit edilmemiştir.

Sonuç: Stres ve depresyon arasındaki ilişkilerin yansımaları farklı modelleri için daha geniş örneklem grubunda çalışmalar önerilebilir.

PP-010

YAŞLILARIN TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİ UYGULAMALARINA BAŞVURMA DURUMLARININ İNCELENMESİ

Şebnem ÇINAR YÜCEL, Elem KOCAÇAL GÜLER, Leyla KHORSHID, İsmet EŞER

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

Amaç: Bu araştırma yaşlıların tamamlayıcı ve alternatif tedavi uygulamalarına başvurma durumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma İzmir’de 2818 nüfuslu bir 1 No’lu sağlık ocağında rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş 60 yaş üzeri ve demans tanısı almamış 103 yaşlı ile 2006-2007 yılları arasında yapılmıştır. Araştırma verileri; literatür ışığında araştırmacılar tarafından geliştirilen ve yaşlıları tanıtıcı özellikler ile tamamlayıcı ve alternatif tedavilere ilişkin sorular içeren anket formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda yaşlıların %60.2’sinin kadın, yaş ortalamasının 70.4+5.34 ve %77.7’sinin sağlık problemi olduğu bulunmuştur. Yaşlılarda en sık görülen problemin romatoid artrit (%11.7) olduğu ve yaşlıların %42.7’sinin tamamlayıcı ve alternatif tedavilere başvurduğu belirlenmiştir. Yaşlıların %15.5’i tamamlayıcı ve alternatif tedavilere iyileşmek için başvurduğunu belirtirken; %19.4’ü tamamlayıcı ve alternatif tedavilere başvurmada çevresinin etkili olduğunu ifade etmiştir. Yaşlılara tamamlayıcı ve alternatif tedavilerin şikayetlerini azaltıp azaltmadığı sorulduğunda; %37.9’u şikayetlerini azalttığını belirtmiştir. Yaşlıların %5.8’i spiritüel baş etme ve bitkisel ürünlere başvurduğunu, %2.9’u ise diyet ve egzersize başvurduğunu iletmıştır.

Sonuç: Araştırma sonucunda yaşlıların yarısına yakının tamamlayıcı ve alternatif tedavilere başvurduğu ve başvuranların da büyük kısmının şikayetlerini azalttığı

bulunmuştur. Değişik tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemlerinin uygulanmasına yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

PP-011

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMET SUNUMUNDA YAŞLI SAĞLIĞINA YÖNELİK MEZUNİYET SONRASI KURS PROGRAMI GELİŞTİRİLMESİ

¹ Aylin Sena BELİNER, ² Aliye MANDIRACIOĞLU

¹ T.C. Sağlık Bakanlığı, İzmir Sağlık Müdürlüğü Konak Merkez TSM - Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD Doktora öğrencisi

² Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Giriş: Bu çalışmanın amacı birinci basamak sağlık kurumunda çalışan sağlık personelinin yaşlı sağlığı ve belirlenmiş kronik hastalıklarında ev ziyareti için gerekli bilgi-beceri-tutum geliştirmelerine yönelik eğitim planlamak ve günlük mesleki pratiği sırasında yürütmektir.

Gereç ve Yöntem: Birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hekim ve hekim dışı sağlık personelinin doğal yaşlanma ve bu süreç sırasında sık karşılaşılan sorunlara birincil, ikincil ve üçüncül koruma kapsamında Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Batı Pasifik ve DSÖ Yaşlı Dostu Birinci Basamak Enstrümanı ile Türk Tabipleri Birliği Genel Pratisyenlik Enstitüsü Geriatri Modülü programları ile birinci basamak sağlık çalışanına yönelik ulusal ve uluslararası eğitimler gözden geçirilmiştir. İletişimin önemi ve temel öğeleri konusunda ve yaşlı sağlığı ile belirlenmiş kronik hastalıklarda ev ziyareti için gerekli bilgi-beceri-tutum geliştirme amacı doğrultusunda eğitim programı geliştirilmiştir.

Bulgular: Eğitim, her bir oturum için belirlenen amaç ve öğrenim hedefleri kapsamında; 1-Tanışma ve Beklentiler, 2-Geriatri’ye Giriş, 3-Doğal Yaşlanma, 4-Yaşlılarla İletişim, 5-Geriatrik Hastalarda Soruna Yaklaşım, 6-Yaşlılarda Sağlığın Korunması, 7-Yaşlılarda Kronik Hastalıklar, 8-İlaç Etkileşimleri, 9-Yaşlı İzlem Akış Şeması ve Formları, 10-Genel Değerlendirme’yi içeren oturumlardan oluşan interaktif eğitim yöntemlerinin kullanıldığı görsel-işitsel araçlarla desteklenmiş soru-cevap sınıf dersi şeklinde kurgulanmıştır. Ege Üniversitesi işbirliğinde Bayraklı Belediyesi Adalet Sağlık Evi’nde görevli 1 hekim ve 1 ebe ile eğitim 17-

25 Aralık 2009 tarihleri arasında mesai saatleri içinde hizmet verilen kurumda 5 iş günü öğleden sonrası 45 dakikalık 2 ayrı oturum halinde gerçekleştirilmiştir. Pratik uygulamada yararlı olabilecek eğitim materyalleri derlenmiş; dosya halinde paylaşılmıştır.

Sonuç: Bütüncül sağlık hizmeti sunan birinci basamak kurumlarında görevli sağlık personelinin, ülkemizde hızla artmakta olan yaşlı nüfusa uygun koruyucu-tedavi edici hizmet sunumu için hem lisans eğitimi sırasında hem de mezuniyet sonrasında gereksinimlere uygun eğitimler yürütülmelidir.

PP-012

İLAÇ KULLANAN YAŞLILARIN SAĞLIKLI YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARININ VE YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ

¹ Aslı KALKIM, ² Tülay SAĞKAL, ³ Özlem AVİT

¹ Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği

² Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Esasları

³ Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Giriş: Yaşlılarda ilaç kullanımının sağlığı geliştirme ve yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkileri olduğu vurgulanmakta ancak bu konuyla ilgili yeterli sayıda araştırma bulunmamaktadır. Araştırma, ilaç kullanan yaşlıların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını, yaşam kalitesini ve aralarındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma evrenini, rastgele örneklem yöntemiyle seçilen İzmir, Ödemiş İlçesindeki, üç Aile Sağlığı Merkezine 25 Kasım-25 Aralık 2009 tarihleri arasında sağlık hizmeti almak için gelen ve Ödemiş Huzur evinde yaşayan 60 yaş üstü bireyler oluşturmuştur. Sorulara eksiksiz cevap veren, bellek sorunu olmayan ve çalışmaya katılmaya istekli olan 147 birey örnekleme alınmıştır. Araştırmada veriler; yaşlıların sosyo-demografik ve ilaç kullanımına ilişkin soru formu, sağlıklı yaşam biçimi davranışları ölçeği-II ve yaşam kalitesi ölçeği Kısa Form-36 kullanılarak, yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ANOVA, t-testi ve pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Bireylerin yaş ortalamasının 70.77 ± 7.07 olduğu, %49.3'ünün kullandığı ilaçlarla ilgili bilgisinin

olmadığı bulunmuştur. Kullanılan ilaç sayısı ile yaşam kalitesi ölçeğinin fiziksel sağlık bileşenleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0.19, p<0.01$). Yaşlıların kullandığı ilaçlarla ilgili bilgi durumu ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve yaşam kalitesi ölçeğinin mental sağlık bileşenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Kullanılan ilaçların tekrar kullanımında doktor kontrolüne gitme ile fiziksel sağlık bileşeni arasında anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0.05$). Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile yaşam kalitesi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0.43, r=0.32, p<0.01$).

Sonuç: İlaç kullanımı yaşlıların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediğinden dolayı sağlık profesyonellerinin yaşlıların ilaç kullanımına yönelik eğitim, danışmanlık hizmetlerinin verilmesi önerilmektedir.

PP-013

YAŞLILARA İLİŞKİN KAYITLARIN ELDE EDİLEBİLİRLİĞİ VE GÜVENİLİRLİĞİ

¹ Aysun ÇELEBİOĞLU, ² Meltem ÇİÇEKLİOĞLU

¹ Ege Üniversitesi, Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

² Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Yaşlı verilerin elde edilebilir ve güvenilir olması son derece önemlidir. Günümüzde Türkiye’de kişiye ilişkin kayıtların kapsamı genişlemiş ve nüfus kayıtları ile birleştirilmiştir. Verilerin Kalitesine Ve Güvenirliğine İlişkin Yaşlı Verilerinin İncelenmesi Veri tam mı, doğru mu, hatalar içeriyor mu, hatalar içeriyorsa ne tür hatalar içeriyor, veride eksik bilgiler var mı şeklindeki sorular ile verinin kalitesinin tespit edilmektedir. A) Veriler Elde Edilebilir mi? Ülkemizde verilerin elde edilebilirliği sorunludur. Yerel nüfus müdürlüklerinden veriler temin edilememektedir, sadece TÜİK yazılı bir başvuruyla ve ücret karşılığı verileri sağlamaktadır. B) Veriler İlgili Nitelikleri Kapsamakta mı? Veriler kayıt edilmemiş değişkenlere ilişkin bilgide sağlamalıdır. Ülkemizde kayıt edilmemiş değişkenlere ilişkin bilgileri elde etmenin güçlüğü nedeniyle tahminler kullanmak zorunda kalınmaktadır. C) Veriler Gürültülü mü? Verilerdeki hatalar gürültü olarak adlandırılmaktadır. Verilerde ne kadar çok hatalıysa, o derece güvenilir sonuçlara ulaşmak zordur. Yaşlılara ilişkin verilerde başlıca hata doğum tarihleridir. D) Yeterince Veri Var mı? İncelenecek ne kadar çok nitelik varsa, o kadar

kayıta gereksinim duyulacaktır. Araştırmanın veya istatistiğin özelliğine göre yeterli veri olup olmadığına ilişkin değerlendirme yapılabilir. Ancak yaşlılara ilişkin sosyoekonomik düzey, hastalık ve yaşam tarzlarına ilişkin veriler genel olarak yetersizdir. E) Var Olan Veriler İçin Birlikçi Raporu Var mı? Başka bir kurumun verileri ile çalışıldığında, bilen kişilerin yardımına gereksinim vardır. Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal eylem Planı 2007’de uzmanlar tarafından yayınlanmış olmasına rağmen bu raporda da eksikler bulunmaktadır. Ayrıca bundan sonra başka rapor da yayınlanmamıştır. Ülkemizdeki yaşlılara ilişkin verilerin kalitesinde sorunlar bulunmaktadır. Bu nedenle birkaç veri kaynağı birlikte kullanılarak verilerin doğruluğu teyit edilmelidir.

PP-014

NARLIDERE DİNLENME VE BAKİMEVİ’NDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İLETİŞİM BECERİSİ VE EMPATİK EĞİLİMLERİN BELİRLENMESİ

¹ Ayşe KARAHÜSEYİN, ¹ Emine BÖÇKÜN, ² Nil TEKİN

¹ SGK Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi, Geriatri

² SGK Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi, Aile Hekimliği – Geriatri

Giriş: Yaşlı bireye yönelik kaliteli hemşirelik bakımı vermek etkili iletişim ile mümkündür. Hemşire, yaşlı birey ile iletişim kurarken empatik iletişim becerilerini kullanır. Bu açıdan alanda çalışan hemşirelerin iletişim becerilerinin ve empatik eğilim düzeylerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Bu çalışma Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi’nde çalışan hemşirelerin iletişim becerisi ve empatik eğilim düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya 20.08.2009–10.09.2009 tarihleri arasında Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi’nde görev yapan toplam 52 hemşire katılmıştır. Araştırmada hemşirelerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla Kişisel Bilgi Formu, iletişim becerilerini değerlendirmek için Korkut (1995) tarafından geliştirilen İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) ve empatik eğilimlerini belirlemek amacıyla Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımları, Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması $X=28.21 \pm 3.31$ olup, %82.7’sinin kadın, %61.5’nin evli, %55.8’inin çocuğu olmadığı saptanmıştır. Hemşirelerin %69.2’si lisans mezunu olup, %88.5’i mesleklerini isteyerek seçtiği belirtmiştir. Hemşirelerin İBDÖ puan ortalaması $X=83.17 \pm 5.75$, EEÖ puan ortalaması da $X=76.09 \pm 7.23$ olarak bulunmuştur. Hemşirelerin İBDÖ ve EEÖ puan ortalamaları ile, sosyodemografik durumları arasında yapılan analizlerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Hemşirelerin mesleği isteyerek

seçme durumlarına göre İBDÖ puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Geriatri alanında konuyla ilgili çalışmaların yetersiz olması nedeniyle, hemşirelerin iletişim becerileri ve empatik eğilim puan ortalamaları diğer sağlık kuruluşlarında yapılan benzer çalışmalara göre yüksek bulunmuştur.

PP-015

KOGAN’IN YAŞLILARA KARŞI TUTUM ÖLÇEĞİNİN TÜRK TOPLUMUNA ADAPTASYONU

¹ Dilek KILIÇ, ² Derya ADIBELLİ

¹ Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,

² Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Giriş: Türkiye’de yaşlı bireylere bakım veren hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumları yeterince bilinmemektedir. Bu nedenle bu araştırma Kogan tarafından geliştirilen yaşlı bireylere yönelik tutum ölçeğini Türk toplumuna uyarlamak ve ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Ölçeğin Türkçe çevirisi yapıldıktan ve ölçek en son halini aldıktan sonra, bir İngilizce dil uzmanınca tekrar İngilizceye çevirisi yapılmıştır. Geri çevirme yöntemi ile yapılan inceleme sonucunda herhangi bir uyuma problemi olmadığı görülmüştür. Türkçe ve İngilizce ölçeklerin her iki dili iyi bilen kişilere uygulanması sonucu elde edilen toplam puanlar arasındaki korelasyon anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğine karar vermek için Erzurum’da 3. sınıf ve 4. sınıf hemşirelik öğrencileri ve çalışan hemşirelerden araştırmanın verileri toplanmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınanların %55.1'ini hemşirelik öğrencileri ve %44.9'unu hemşireler oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.17, hemşirelerin yaş ortalaması ise 27.36'dır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.80'dir. İki yarı güvenirlik değerlerinin tümü yüksek bulunmuştur. Ölçeğin madde-toplam puan korelasyonları anlamlı bulunmuştur. Ölçeğin benzer ölçek uygulamasına göre geçerliğinin yüksek olduğu, test tekrar test uygulamasına göre de güvenirliğinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin yaşlılara karşı tutumları öğrencilere göre anlamlı olarak pozitif bulunmuştur. Ölçeğin, yaşlılara karşı tutumu yüksek olanlar ile düşük olanları birbirinden ayırt ettiği belirlenmiştir.

Sonuç: Ölçek Türkiye'de yaşlılara yönelik tutumları değerlendirmek amacıyla veri toplama aracı olarak kullanılabilir.

Anahtar Sözcükler: Kogan'ın yaşlılara karşı tutum ölçeği; Geçerlik; Güvenirlik

PP-016

SOCIAL SUPPORT, STRESS, AND DEPRESSIVE SYMPTOMS AMONG THE ELDERLY

¹ Aydan DOĞAN, ¹ Ayşegül KOÇ, ² Mehtap TAN

¹ Bozok Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu

² Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Introduction: Controversies exist concerning the influence of age on the stress and coping process, in part due to differences in methods across studies.

Materials and Method: We examined age differences in stress coping strategies, social support, depressive symptoms among elderly (65 Y+), Effects of social support, negative life events, and daily hassles on depressive symptoms were assessed in 140 adults (aged 65+ yrs), in person 1 times at intervals and by scale questionnaires every month over a health clinics visit period. Social support and initial levels of depressive symptomatology predicted number of daily hassles but not number of major life events. Effects of social support, depression, and major life events on the incidence of daily hassles remained significant without the inclusion of hassles reflecting depressive symptomatology or problems in relationships or whose content overlapped with major life events. Determined scales of Yozgat Province in 5 Number Health Clinic health 65 years and over on the region

registered to individuals with one to one interview was obtained. Evaluation of the data obtained to calculate percentages, Student t-test and one way ANOVA methods were used.

Results: Daily hassles mediated the effects of major life events on subsequent depression. Results did not differ for men and women.

Conclusion: Social support, stress, and depression are connected with each other and while working with elderly, one should take this relation into consideration.

PP-017

CEMENTLESS REVISION FEMORAL STEM AND BIPOLAR HEAD USE INMULTIFRAGMENTARY TROCANTERIC FRACTURES IN PATIENTS OLDER THAN 80 YEARS

Berk GUCLU, Alper KAYA, Akan BURAK, İlker CETİN

Ufuk Üniversitesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı

Introduction: Typical unstable fracture morphology to be treated with the proximal femoral nail or dynamic hip screw augmented with trochanter stabilizing plate. In this retrospective study we evaluated the clinical and functional results of hemiarthroplasty.

Materials and Method: Eighteen patients (sixteen female and two male) were assessed in this retrospective study.

Results: Mean age 87 (81-104 years old) were treated with partial hemiarthroplasty with revision cementless stems for their multifragmentary unstable 31 A 2-3 and 31 A 3-3 AO OTA type fractures. All of the patients were diagnosed at least one of the chronic diseases (diabetes mellitus type II, hypertension, congestive heart failure, etc) Standart spinal anesthesia was carried out and the mean operation time was 34 mins (27-54mins) and the blood loss was 180 ml (150-240ml). Complications and reoperations were seen in 9 patients. In 4 patients(%22) there were infection which was treated with i.v anti-biotics for 14 days. One patient had pneumonia and treated successfully with i.v antibiotics. Three patients had anterior thigh pain in their last follow ups. There were no pulmonary embolism and or DVTs. Two patients died of other unrelated causes. Radiographic evaluation: 2,3mm leg

length discrepancy which caused no complaint for the patients. Mean Harris Hip Scores preoperatively and postoperatively were, (0-0,2) and 64 respectively.

Conclusions: Parsial hip arthroplasty with cementless revision femoral stem and bipolar heads yields satisfactory-good results and can be an option for elderly.

PP-018

YAŞLI BİR ERKEK HASTADA DIZDE LIPOMA ARBORESAN: BİR OLGU SUNUMU

¹ Murat TOPRAK, ² Levent EDİZ, ³ Nursen TOPRAK

¹ Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

² Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

³ Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Radyodiagnostik

Lipoma arboresan nadir görülen, etyolojisi bilinmeyen, tüm sinoviyal eklemleri tutabilmesine rağmen genellikle dizi tutan sinoviyal benign bir lezyondur. Patolojik olarak sinoviyal membranın villöz lipomatöz proliferasyonudur. Yavaş ilerleyen, ağrısız veya hafif ağrılı şişlik olarak kendini gösterir. Diz tutulumunda en sık ve genellikle suprapatellar bölge tutulurken dizin başka bölgeleride tutulabilir. Dizde lipoma arboresan genel olarak unilateraldir ancak, bilateral tutulumda bildirilmiştir. Erkeklerde kadınlardan biraz daha sık görülür. 8-90 yaş arası herhangi bir yaşta görülebilse de, daha çok 30-50 yaş grubunda gözleendiği belirtilmektedir. Biz burada 74 yaşında yaşlı erkek hastada tek taraflı diz tutulumu olan Lipoma Arboresan olgusu sunmaktayız.

PP-019

OSTEOPOROZ VE DİZ OSTEOARTRİTLİ YAŞLI KADIN HASTALARDA HAFTALIK ALENDRONAT TEDAVİSİNİN DİZ SEMPTOMLARI ÜZERİNE ETKİSİ

¹ Levent EDİZ, ¹ Özcan HIZ, ² Murat TOPRAK, ¹ İbrahim TEKEOĞLU

¹ Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

² Van Devlet Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Giriş: İnorganik pirofosfat analogları olan bifosfonatlar

(BP), kemik rezorbsiyon inhibitörleridir. BP'nin osteoartritli eklemlerde subkondral seviyede artmış kemik döngüsünü önleyerek semptom modifiye edici etkisi olabilir. Spector ve ark. günlük bifosfonatlarla tedavi edilen diz osteoartritli hastalarda eklem yapısında ve semptomlarda iyileşme gözlemlenmiştir. Bu çalışmada, osteoporoz ve diz osteoartritinin birlikte bulunduğu yaşlı kadın hastalarda haftalık Alendronat 70 mg'ın diz osteoartriti semptomları üzerine etkisini araştırılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma 60 yaşın üzerinde, ilk defa osteoporoz tanısı alan ve birlikte diz ağrısı olan, evre 1,2,3 diz osteoartritli kadınlar üzerinde yapılmıştır. Hastalara diz ağrıları için sadece Parasetamol kullanmalarına izin verilmiştir. Klinik parametrelerin değerlendirildiği günlerden 48 saat öncesinde Parasetamol kesilip hastaların tümüne 1 yıl süre ile alendronate 70 mg/hafta başlanmıştır. Ayrıca tüm hastalar çalışma süresince vitamin D ve kalsiyum almışlardır. Hastalar başlangıçta, 6. ve 12. aylarda VAS, WOMAC, Lequesne indexleri ile değerlendirilmiştir. Parametrelerdeki değişimler SPSS paket programı kullanılarak, paired t-test ile karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada başlangıca göre 6. ve 12. aylarda istatistiksel olarak anlamlı derecede daha düşük WOMAC, VAS (harekette ve istirahatte) ve Lequesne indexleri tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Ancak 6. ve 12. aylar arasında bir fark yoktu ($p > 0.05$).

Sonuç: Bifosfonatların antiinflamatuvar ve analjezik özellikleri gösterilmiştir. Çalışma kapsamında kontrol grubu olmaması ve olgu sayısının yeterli olmaması bir kısıtlılık olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle haftalık bifosfonatların diz osteoartrite etkisini araştırmak için randomize, plasebo kontrollü, çift kör ve prospektif çalışmalara ihtiyaç vardır.

PP-020

KALÇA VE DİZ OSTEOARTRİTİNİN EŞ ZAMANLI TEDAVİSİNDE İNTRAARTİKÜLER SODYUM HİYALÜRONAT İNJEKSİYONUNUN ETKİNLİĞİ

¹ Ali AYDENİZ, ¹ Savaş GÜRSOY, ² Erman YAĞIZ, ³ Sema KEVEN, ⁴ Orhan BÜYÜKBEBECİ

¹ Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

² Kahramanmaraş Afşin Devlet Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

³ Gaziantep Belediyesi İnyet Topçuoğlu Tıp Merkezi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

⁴ Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji

Giriş: Kalça ve diz osteoartriti olanlarda, her iki eklem içine sodyum hyalüronat injeksiyonunun disabilite, ağrı ve yürüme süresi üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Kalça ve dizinde osteoartrite bağlı yakınmaları olan 25 hasta (18 kadın, 7 erkek) çalışma grubunu, sadece kalça osteoartriti olan 14 hasta ise (9 kadın, 5 erkek) kontrol grubunu oluşturdu. Hasta ve kontrol grubunun kalça eklemine 2 ampul sodyum hyalüronat verilerek tedavi başlatıldı, 2 hafta sonra diz eklemlerine injeksiyonlar yapıldı. Bir hafta ara verildikten sonra uygulama yinelendi. Grupların tedavi öncesi ve 30. ve 60. günlerdeki klinik durumları Western Ontario McMaster Osteoarthritis Index (WOMAC) A, B, C ölçekleri ve 15 metreyi yürüme süreleri ile değerlendirildi.

Bulgular: Grup 1 ve 2 arasında WOMAC değerleri ve nonsteroid antiinflatuar (NSAİ) ilaç kullanımı arasında anlamlı fark saptanırken, yürüme süreleri arasında fark bulunmadı. Grup 1'de tedavi öncesi ve sonrası test parametrelerinin kıyaslanmasında WOMAC C dışındaki tüm farklar anlamlı bulundu.

Sonuç: Kalça ve diz osteoartritinin sodyum hiyalüronat ile eş zamanlı tedavisinin hastalardaki ağrının azalması, eklem hareketinin ve işlevinin iyileşmesinde etkin bir yöntem olabilir.

PP-021

OSTEOARTRİTLİ YAŞLILARIN ÖZBAKIM GÜCÜ VE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNİ SÜRDÜRME DURUMU

¹ Sami HİZMETLİ, ² Hatice TEL, ³ Havva TEL, ⁴ Mustafa YILDIRIM

¹ Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon AD

² Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği

³ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği

⁴ Cumhuriyet Üniversitesi, Sıcak Çermik Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi

Giriş: Bu araştırma bir üniversite hastanesinin Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezinde Osteoartrit tanısı ile yatan yaşlı hastaların özbakım gücü ve günlük yaşam aktivitelerini sürdürme durumunu belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmaya osteoartrit tanılı, 65 yaş ve üzeri 191 yaşlı hasta alınmıştır. Araştırma verileri kişisel bilgi formu ile Özbakım gücü ölçeği, Katz'ın Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi ve Lawton ve Brody'in Enstrümantal Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi ile toplanmıştır. Araştırma verileri tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi, t testi ve ANOVA varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Osteoartriteli yaşlılarda özbakım gücü ile günlük yaşam aktivitesi ($r = .199$, $p = .005$) ve enstrümantal yaşam aktivitesi arasında ($r = .202$, $p = .004$) anlamlı pozitif bir ilişki, hastalık süresi ile enstrümantal yaşam aktivitesi arasında ($r = -.208$, $p = .003$) anlamlı negatif bir ilişki olduğu, özbakım gücü arttıkça enstrümantal yaşam aktivitesinin arttığı, hastalık süresi arttıkça enstrümantal yaşam aktivitesinin azaldığı saptanmıştır. Hastaların yaş grubu ve günlük ilaç sayısı ile enstrümantal yaşam aktivitesi arasında, medeni durum ve günlük kullanılan ilaç sayısı ile günlük yaşam aktivitesi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($p < 0.05$), 70-79 yaş grubunda, günlük 5 ve daha fazla ilaç kullanan hastalarda enstrümantal yaşam aktivitesin puanının düşük, günlük 5 ve daha fazla ilaç kullanan hastalarda günlük yaşam aktivitesi puanının düşük olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Osteoartriteli yaşlıların özbakım gücü arttıkça günlük yaşam aktivitelerini sürdürme durumu da artmaktadır. Yaş, hastalık süresi, medeni durum, günlük kullanılan ilaç sayısı günlük yaşam aktivitelerini sürdürmede etkilidir.

PP-022

POSTMENOPUZAL RADIUS DISTAL UÇ KIRIĞI OLAN KADINLARDA KIRIK TİPİ İLE RİSK FAKTÖRLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

¹ Necdet SAĞLAM, ¹ Haldun TURAN, ² Fatih KÜÇÜKDURMAZ, ¹ Ulaş ÖZTÜRK, ¹ Gürsel SAKA, ¹ Fuat AKPINAR

¹ Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji

² Özel Üsküdar Hospital Türk, Ortopedi ve Travmatoloji

Giriş: Çalışmamızın amacı radius distal uç kırığı nedeniyle kapalı redüksiyon sonrası alçı ile tesbit edilerek tedavi edilen postmenopozal kadınlarda, kırık tipleri ile kırık risk faktörleri arasında istatistiksel ilişki olup olmadığının araştırılmasıdır.

Gereç ve Yöntem: 2007-2009 yılları arasında yaş ortalaması 60.33 (35-87) olan 168 postmenapozal kadının radius distal uç kırığı Frykman sınıflamasına göre incelendi. Kırık tipleri ile risk faktörleri arasında bir ilişki olup olmadığına bakıldı. Risk faktörleri olarak vücut kitle indeksi (VKİ), L2-L4 kemik mineral yoğunluğu (BMD) ve T skoru değerleri, femur boyun BMD ve T skoru değerleri, hipertansiyon, diabetes mellitus ile kırık tipi arasındaki ilişkiler Ki kare testi ve Oneway Anova test kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Postmenopozal radius distal uç kırıklarının tipleri ile incelenen osteoporotik kırık risk faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edildi ($P>0,05$).

Sonuç: Kırık ve risklerin önlenmesi için çalışmaların sürdürülmesi önerilmektedir.

PP-023

HEMŞİRELERİN OSTEOPOROZ SAĞLIK İNANÇLARI VE KORUYUCU DAVRANIŞLARI

¹ Dilek KILIÇ, ² Gülşınar GÖKSUGÜZEL, ² Derya ADIBELLİ

¹ Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

² Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği

Giriş: Yaşam süresinin uzaması ile birlikte osteoporoz ve buna bağlı oluşabilecek komplikasyonlar önemli bir sağlık sorunu oluşturmaktadır. Osteoporozun mevcut bir tedavisi olmamasına karşın davranışsal risk faktörlerinin değiştirilmesiyle osteoporozun oluşması geciktirilebilir ve ya önlenir. Hemşireler, sağlıklı bir toplum oluşturma yolunda, herkese sağlık hedefine ulaşmak amacıyla osteoporoz riski altında olan bireylerin sağlığını koruma ve geliştirmede çağdaş eğitici rolü ile büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle hemşirelerin osteoporoz konusunda bilgi sahibi olması ve koruyucu davranışları geliştirmiş olması gerekmektedir. Bu doğrultuda araştırma hemşirelerin osteoporoz sağlık inançlarını ve koruyucu davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, Atatürk Üniversitesi Süleyman Demirel Tıp Fakültesi Aziziye ve Yakutiye Araştırma Hastaneleri'nde çalışan hemşireler (217) üzerinde tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Verilerin toplanmasında sosyo-demografik özellikleri ve osteoporozdan koruyucu davranışları içeren bir form, Osteoporoz Sağlık İnanç Ölçeği, Osteoporoz Öz-etkililik/yeterlik Ölçeği ve Osteoporoz Bilgi Testi kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, ki-kare, t testi, varyans ve korelasyon kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin ortalama yaşı 26.05 ± 4.23 , çalışma yılı 4.59 ± 4.08 'dir. Hemşirelerin %79.7'sinin osteoporozdan koruyucu davranışları bilmesine karşın %18'inin osteoporozdan koruyucu davranışları uygulamadığı, %59.5'inde osteoporozdan koruyucu davranışları yeterli uygulamadığı belirlenmiştir. Hemşirelerin osteoporoz bilgi düzeylerinin (13.97 ± 3.67) düşük olduğu bununla birlikte hemşirelerin eğitim düzeylerine ve çalışma yılına göre osteoporoz bilgi düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin osteoporoz sağlık inanç puanı 135.53 ± 12.66 olarak bulunmuş, hemşirelerin eğitim düzeyine, medeni durumuna, ailesinde osteoporozlu birey bulunmasına ve koruyucu uygulamaları bilme durumuna göre osteoporoz sağlık inançlarında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Etkili osteoporoz kontrolünde; hizmet sunanların kaliteli hizmet sağlayabilmeleri için hemşirelere hizmet içi eğitim programlarıyla osteoporoz konusunda eğitim verilmesi önerilebilir.

PP-024

FEMUR BOYUN KIRIKLI YAŞLI HASTALARDA CERRAHİ TEDAVİ SONRASI MORTALİTE

¹ Necdet SAĞLAM, ² Fatih KÜÇÜKDURMAZ, ¹ Haldun TURAN, ¹ Ulaş ÖZTÜRK

¹ Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi Ve Travmatoloji Bölümü

² Üsküdar Hospital Türk, Ortopedi ve Travmatoloji Bölümü

Giriş: Çalışmamızın amacı femur boyun kırığı nedeniyle merkezimizde cerrahi olarak tedavi edilen yaşlı hastalarda yıllık mortalite oranlarının araştırılmasıdır. Çalışmamız merkezimizin sonuçları ile literatürü karşılamayı hedeflemektedir.

Gereç ve Yöntem: 2007-2009 yılları arasında kliniğimizde femur boyun kırığı nedeniyle cerrahi olarak tedavi edilen 32 hasta çalışmaya dahil edildi.

Bulgular: On sekizi kadın hasta, 14'ü erkek olan hastaların yaş ortalaması 79.2 (min. 61, maks. 89)'dur. Hastaların hepsine cerrahi tedavi olarak endoprotez yapılmıştır. Hastaların cerrahi tedavi sonrası yıllık total mortalite oranı %21'dir. Bu oran kadınlarda %6, erkeklerde ise %15'dir.

Sonuç: Bu sonuçlara göre femur boyun kırığı nedeniyle merkezimizde cerrahi olarak tedavi edilen yaşlı hastalarda mortalite kadınlarda literatüre göre düşük bulunmuştur. Sonuçlar erkekler için literatür ile paralellik göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Femur boynu; Kırık; Mortalite

PP-025

AORT KAPAĞI TUTMUŞ BİR BRUSSELLA ENDOKARDİTİ OLGUSU

¹ Abdülkerim Furkan TAMER, ¹ İsa ALTIN, ² Eftal Murat BAKIRCI, ² Şakir ARSLAN

¹ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD

² Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji AD

67 yaşında hayvancılıkla uğraşan erkek hasta. Kliniğimize göğüs ağrısı, ateş yüksekliği, halsizlik, gece terlemesi şikayetleriyle başvurdu. Hastanın kendi hayvanlarından elde ettikleri süt ile peynir ürettikleri öğrenildi. Başvuru anında ateşi 38.9 °C olarak ölçüldü. Kalpte dinlemekle sol parasternal 4. interkostal aralıkta diyastolik ve dekresendo tarzda üfürüm duyulmaktaydı. Bakılan tetkiklerinde lökositoz mevcuttu. Sedimentasyon: 70 mm/saat olarak tespit edildi. Troponin-I değerleri 6 saat arayla negatif olarak geldi. Çekilen elektrokardiyografisi; hız 102/dakika ritmik taşikardik, aks normal olarak değerlendirildi. Rutin idrar tetkikinde hafif proteinüri, mikroskopik hematuri mevcuttu. Serumda bakılan C-Reaktif Protein(CRP): 6,61 mg/dl olarak yüksek bulundu. Çekilen transtorasik ekokardiyografisi; ejeksiyon fraksiyonu: %60, sağ ve sol kalp dilatasyonu, ileri aort yetmezliği, pulmoner hipertansiyon, aort küspiste şüpheli vejetasyon görünümü olarak değerlendirildi. Transözefajiyal ekokardiografi ile aort küspisteki vejetasyon teyit edildi. Enfektif endokardit ön tanısı ile hastadan 24 saat içinde 3 kez kan kültürleri alındı. Kan kültürlerinden üçünde de *Brusella spp* üredi. Hastaya Rifampisin 600 mg/gün, Doksisisiklin 200mg/gün tedavilerini içeren antibiyoterapi başlandı.

Brusella'ya yönelik antibiyotik tedavisi başlandıktan iki gün sonra hastanın ateşi 37,2 °C'ye geriledi, yaklaşık 2 hafta sonra CRP değeri normale indi. *Brusella* endokarditi yalnızca medikal tedavi ile yeterli kür sağlanamadığından, sık nüks etmesinden ve mortal seyretmesinden hastada öncelikli olarak cerrahi tedavi düşünüldü. Kalp-Damar Cerrahisi kliniği'ne konsülte edilerek operasyon için bu kliniğe devredildi. *Brusella* endokarditi'nin, Bruselloz semptomları olmadan da özellikle endemik bölgelerde görülebilmesi, meslek ve diğer çevresel faktörler de göz önünde bulundurularak özellikle geriatrik hastalarda akılda tutulması gerektiğini göstermektedir. Fikrimizce geriatrik hastalarda çok daha sık gördüğümüz aort yetmezliği hastada *brusella* endokarditi'nin oluşma riskini artırmıştır.

PP-026

LÖKOMOİD REAKSIYON İLE SEYREDEN BİR AKUT MİYOKARD İNFARKTÜSÜ OLGUSU

¹ Abdülkerim Furkan TAMER, ² Selim TOPÇU, ² Hüsnü DEĞİRMENCI, ¹ Habip EMRE, ² Fuat GÜNDOĞDU, ³ İlhami KIKI

¹ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

² Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı

³ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları AD Hematoloji Bilim Dalı

79 yaşında kadın hasta kliniğimize 10 gün önce başlayan göğsünde baskı tarzında ağrı, bulantı, terleme şikayetleri ile başvurdu. Kalpte dinlemekle 3/6 sistolik üfürüm duyulmaktaydı. Akciğerde dinlemekle bilateral orta zonlarda ralleri mevcuttu. Yapılan ayrıntılı fizik muayenesinde patolojik boyutta lenfadenopati saptanmadı. Elektrokardiyografide (EKG) kalp hızı 65/dakika sinusal, D1, aVL, V2-V6 ST elevasyonları mevcuttu. Hastanın bakılan posterior-anterior akciğer grafisinde kardiyotorasik index artmıştı, bilateral orta zonlarda konsolide alanlar mevcuttu. Hastanın laboratuvar bulgularında lökosit: 62000 /mm³, hemoglobin: 10 g/dl, hematokrit: %32, trombosit: 706000 /mm³, sedimentasyon: 60 mm/saat, Ürik Asit: 8.4 mg/dl, Troponin-I: 2.38 ug/l, Ferritin: 1928 ng/ml, CRP: 2.4 mg/dl olarak geldi. Diğer biyokimyasal parametreleri normaldi. Yapılan batın ultrasonografide dalak sınırda normal büyüklükteydi, orta derecede

serbest mayii dışında patolojik bulgu saptanmadı. Hastanın periferik yaymasında %87 oranla granülosit hakimiyeti mevcuttu. Ekokardiyografide segmenter duvar hareket bozukluğu tespit edildi. Hastaya Subakut Anterior Miyokard İnfarktüsü tanısı konuldu, en şiddetli olan göğüs ağrısının ardından 12 saatten fazla süre geçtiğinden, tekrar anjinası olmadığından koroner anjiyografi yapılmadı, medikal gidildi. Hastanın balgamından ARB çalışıldı, negatif olarak değerlendirildi. Balgam ve kanından Tüberküloz (Tb) kültürü çalışıldı, üreme olmadı. Pürifiye Protein Derivesi (PPD) testi yapıldı ve sonucu Tb açısından negatif olarak değerlendirildi. Çalışılan kan kültürlerinde anlamlı üreme tespit edilmedi. Hastanın LAP skoru yüksek bulundu. Hastanın periferik kanından t(9,22) kromozomu gönderildi ve negatif olarak bulundu. Hastanın lökosit yüksekliği lökomoid reaksiyon olarak düşünüldü. Hastanın yatışının yedinci gününde lökosit sayısı 14800/mm³, trombosit sayısı 229000/mm³ olarak tespit edildi. Hastada yatışının sekizinci gününde ani kardiyopulmoner arrest gelişti ve bütün müdahalelere rağmen dönmeyen hasta eksitus olarak kabul edildi.

PP-027

YAŞLI BAKIMEVİNDE YAŞAYAN KADINLARDA ÜRİNER İNKONTİNANS: GÖRÜLME SIKLIĞI VE KADINLARIN ÖZELLİKLERİ

¹ Ayden ÇOBAN, ² Gülşah GÜROL ARSLAN

¹ Adnan Menderes Üniversitesi, Ebelik Bölümü

² Celal Bayar Üniversitesi, Ebelik Bölümü

Giriş: Çalışma, yaşlı bakımevinde yaşayan kadınlarda Üriner İnkontinans (Üİ) görülme sıklığı ve bu sorunu yaşayan kadınların özelliklerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma 12.10-12.12.2009 tarihleri arasında Manisa'da bulunan iki yaşlı bakımevinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini iki bakımevinde kalan kadınların tümü (n=54), örneklemini ise Üİ olan 24 yaşlı kadın oluşturmuştur. Bu kadınlardan 12'sinin anlama ve algılama sorunu olduğu için araştırmanın dışında bırakılmıştır. Kadınlara araştırma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmak için onamları alınmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında kullanılan anket formu; sosyo demografik, obstetrik, Üİ ilişkin sorular ve Üİ dolaylı utanmaya ilişkin sayısal ölçek ile Rosenberg benlik saygısı ölçeğinden oluşmaktadır.

Bulgular: Araştırmanın yapıldığı yaşlı bakımevlerinde Üİ görülme sıklığının %44.4 olduğu bulunmuştur. Üİ olan toplam 12 kadının ortalama 5.3±2.8 yıldır huzurevinde kaldığı, yaş ortalamalarının 78.6±8.0 yıl olduğu, %41.7'sinin ilkökul mezunu olduğu, ortalama gebelik sayılarının 2.0±6.1, doğum sayılarının 2.6±1.1 olduğu belirlenmiştir. Kadınların 9'unun kronik bir hastalığı (diyabet, hipertansiyon, romatizma vb.), 11'inin düzenli kullandığı ilacının olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadınların ortalama 3.3±4.5 yıldır Üİ şikayeti olduğu, tuvalet ihtiyacı hissettikten sonra ortalama 5.5±5.2 dakika idrarını tutabildiği belirlenmiştir. Kadınların 9'unun gülme, esneme, öksürme gibi durumlarda idrar kaçırma, 8'inin tuvalete yetişene kadar çamaşırını ıslatma, 6'sının hiçbir stres ve sıkışma semptomu bulunmaksızın idrar kaçırma problemi olduğunu ifade etmişlerdir. Kadınlardan 8'i Üİ dolaylı utandığını ifade etmiş ve utanma şiddetleri ise 5.0±3.8 olarak tespit edilmiştir. Üİ'li kadınların benlik saygıları ortalama puanları ise 3.9±0.9 olarak bulunmuştur.

Sonuç: Yaşlı bakımevinde kalan kadınlarda sıklıkla Üİ görüldüğü (%44.4), bu durumun yaşlı sağlığını olumsuz etkilediği, utanç duymasına ve benlik saygısında azalmaya neden olduğu belirlenmiştir.

PP-028

YAŞLI BİREYLERDE FEKAL İNKONTİNANS TEDAVİSİNDE BİOFEEDBACK TEDAVİNİN YERİ

Nilay ÖZKÜTÜK

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik

Giriş: Fekal inkontinans insidansı %2.2 civarında olup, olguların %30'u 65 yaş üzerindedir ve 2/3'ü kadındır. Bağımsız risk faktörleri olarak cinsiyet, ileri yaş ve genel sağlık durumunun kötülüğü söz konusudur. Fekal inkontinansın başarılı tedavisinin anahtarı, nedenin kesin olarak saptanmasıdır. İnkontinansda medikal tedavinin başarı oranı düşüktür (%10-20 arası). Başarı ile uygulanan diğer bir cerrahi dışı tedavi ise biofeedback tedavisidir. Bu çalışmada fekal inkontinansı olan yaşlı bireylerde biofeedback tedavisinin yerine ilişkin vaka örneği sunulacaktır. Biofeedback tedavi güvenli ve minimal yan etkileri nedeniyle basit bir tedavi yöntemidir.

Gereç ve Yöntem: Bu yöntemde hasta pelvik taban ve sfinkter kaslarını kullanma konusunda yeniden eğitilmektedir.

Bulgular: Biofeedback sonuçları doğrultusunda %70-80 hastada en azından bir miktar iyiye gidiş, %20-30 hastada ise başarısız sonuçlar olmaktadır. Başarı için hastanın sağlam sfinkter mekanizmasının ve rektal duyarlılığının olması şarttır. Bunların yanı sıra hastanın bilişsel algılama yetisi de önem taşımaktadır.

Sonuç: Bu hasta örneği ile Türkiye’de fekal inkontinans tedavisinde biofeedback tedavinin kullanılabilirliği açısından fekal inkontinansı olan yaşlı bireyler için bir umut ışığı olacağı düşünülmektedir.

PP-029

GERIATRİK CERRAHİDE VENÖZ TROMBOEMBOLİ RISK FAKTÖRLERİ VE PROFLAKSİSİ

Selim Yiğit YILDIZ, Kürşat ÇETİN, Zehra BOYACIOĞLU, Aslı ÜNLÜ, Ufuk KADIR, Simge BURSALI, Tahir ORUÇ

Kocaeli Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi

Giriş: Profilaktik tedavilerin günümüzde daha dikkatle kullanılmasına rağmen derin ven trombozu ve pulmoner emboli hala önlenemez bir morbidite ve mortalite kaynağıdır. Bu çalışmada amaç cerrahi prosedür uygulanan geriatrik hastaların venöz tromboemboli (VTE) risklerinin bir skorlama sistemi yardımıyla ortaya konularak risk sınıflaması yapılması ve uygulanan profilaksi sonuçlarının değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Kliniğimizde Ocak 2009-2010 yılları arasında değişik tanılarla geriatrik yaş grubunda 116 hasta opere edilmiştir. Tüm hastalara preoperatif olarak hasta ve operasyona ait faktörlerin puanlandığı VTE riskini ortaya koyan skorlama sistemi uygulanmıştır. Bu sistemde her biri 1, 2, 3 ve 5 puan olan dört grup altında toplam 28 parametre sorgulanmaktadır. Risk sınıflaması 4 grup altında yapılmakta ve her grup için farklı profilaksi seçenekleri uygulanmaktadır.

Bulgular: Hasta grubunda median yaş 75 (yaş aralığı 66-85), E/K oranı ise 1/2.1’dir. 104 hasta benign 12 hasta ise malign hastalıklar nedeniyle opere edilmiştir. Malign hasta grubu (7.69) benign hastalıklara (2.84) göre daha yüksek ortalama risk skoruna sahiptir. Çalışmada kolon karsinomu nedeniyle opere edilen hastalar en yüksek VTE risk skoruna sahiptir(8.25). VTE profilaksisi uygulanan hastaların hiçbirinde tromboembolik bir komplikasyon görülmemiştir.

Sonuç: VTE profilaksisinin amacı oluşabilecek derin ven trombozu ve/veya pulmoner emboliden kaynaklanacak mortalite ve morbiditeyi önlemektir. Majör cerrahi geçiren, daha önceden VTE ve malignite öyküsü olan geriatrik hastalar en yüksek riske sahiptir. Cerrahi prosedür uygulanacak geriatrik hastalarda ileri yaşın getirdiği artı riskler eklendiğinde postoperatif VTE riski, mortalite morbidite oranları anlamlı derecede artar. Bu nedenle ileri yaş grubu hastalarda risk profilini belirleyen skorlama sistemleri ve profilaksi uygulamaları VTE bağlı komplikasyonları anlamlı oranda azaltmaktadır.

PP-030

HUZUREVİNDE KALAN YAŞLILARIN DEFEKASYON ALIŞKANLIKLARI VE KONSTİPASYON YAKINMALARININ İNCELENMESİ

Gülşah GÜROL ARSLAN, İsmet EŞER

Celal Bayar Üniversitesi, Manisa Sağlık Yüksekokulu

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu

Giriş: Huzurevinde kalan yaşlıların defekasyon alışkanlıkları, konstipasyon yakınmaları ve etkileyen etmenleri incelemek amacıyla planlanmış bir araştırmadır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, Manisa ilinde iki huzurevinde 27 Aralık 2006 – 3 Ekim 2007 tarihleri arasında yürütüldü. Araştırma evrenini bu iki huzurevinde yaşayan, konstipasyon şikayeti olan yaşlılar oluşturdu (N=67). Çalışmanın örneklemini; araştırma örneklem seçim kriterlerine uyan, araştırmaya katılmayı kabul edip bilgilendirilmiş onamları alınan 35 yaşlı oluşturdu. Araştırmada 65 yaşın altında olan, çalışmaya katılmayı kabul etmeyen, verilerin toplanması sırasında çalışmadan çekilmeye karar veren yaşlılar (toplam 32) kapsam dışında tutuldu. Tüm yaşlılara araştırma hakkında bilgi verildikten sonra “Yaşlı Tanıtım Formu” ve yaşlıların konstipasyon yakınmaları belirlemek amacıyla Pamuk ve arkadaşlarının (2003) geliştirmiş olduğu “Görsel Kıyaslama Ölçeği Formu” (GKÖ) uygulandı. Yaşlı bireylerden GKÖ Formu’nda sorulara 0’dan 10’a kadar derecelendirilip puan vermeleri istendi.

Bulgular: Yaşlıların yaş ortalamasının 72.00±5.73 olduğu görüldü. Yaşlıların, %74.3’ünün kadın, %25.7’sinin erkek olduğu belirlendi. Çalışmada, yaşlıların %80.0’inin 10 yıl ve daha uzun süre öncesinde

konstipasyon şikayetlerinin başladığını; %51.4'ünün defekasyon sırasında ıkmamasını sürekli; %37.1'inin defekasyon sonrasında tam boşalamama hissinin sürekli olduğunu saptandı. Yaşlıların %51.4'ünün sürekli sert dışkı dışkılamasının olduğunu belirledi. Yaşlılar, GKÖ'ne göre konstipasyon şikayetinden dolayı yaşadıkları rahatsızlıkların değerlendirdiğinde, kabızlık şiddetini %68.9'u; ıkmama şiddetini de %62.8'i dayanılmaz (7-10 puan) düzeyde olduğunu belirtti. Yaşlıların %42.9'u dışkılama sonrası tam boşalamama; %25.7'si de makatta basınç hissi şiddetini dayanılmaz (7-10 puan) düzeyde ifade etti. Makatta ağrı şiddetini yaşlıların %34.3'ü; oluşan gazın şiddetini ise %17.2'si dayanılmaz (7-10 puan) ifadesi ile değerlendirdi.

Sonuç: Yaşlıların GKÖ verilerine göre konstipasyon yakınmalarının dayanılmaz düzeyde olduğu belirlendi.

PP-031

BİR ALIŞVERİŞ MERKEZİNDE ÇALIŞAN 45 YAŞ VE ÜZERE ERKEKLERİN BENIGN PROSTAT HİPERPLAZISI (BPH) BİLGİ DÜZEYİ VE SEMPTOM SIKLIĞI

Nazmi BİLİR, Yasin ŞAHINTÜRK, Vedat TAŞ, Tuğba AYDOĞAN, Özgen ÖZYAZICIOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD

Amaç: Bu çalışmanın amacı Ankara'da bir alışveriş merkezinde çalışan 45 ve üzeri yaştaki erkeklerin; BPH hakkındaki bilgi düzeylerini ve BPH semptom sıklıklarını araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya Ankara'da bir alışveriş merkezinde çalışmakta olan 45 ve üzeri yaşlardaki bireylerden 300 kişi katılmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin BPH konusunda bilgilerini ölçmek için yüz yüze görüşme yöntemi ile sorular sorulmuş, semptom sıklığı ise Uluslararası Prostat Semptom Skoru (IPSS; International Prostate Symptom Score) soruları ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılanların yarısından biraz fazlası 45-54 yaş grubunda olup 40 kişi 65 ve üzeri yaşta idi. BPH bilgi düzeyini ölçmek için sorulan 20 sorudan 12 ve daha azını doğru olarak bilenlerin bilgisi "düşük", 17 ve daha çok soruyu doğru bilenlerin bilgisi de "yüksek" olarak değerlendirildi. Doğru cevap sayısı ortalaması 14.3 (SD: 2.4) olup BPH konusunda yakınması olanlarda ve yakınları arasında prostat sorunu olanlarda bilgi düzeyi daha

yüksek bulundu. BPH semptomlarına ilişkin sorularda doğru yanıt sıklığı oldukça yüksekti, buna karşılık BPH'nin görülüş sıklığı, kanser ile ilişkisi ve tedavi yöntemi gibi konularda doğru yanıt oldukça düşük düzeyde idi. BPH ile ilgili semptom sıklığı yaş arttıkça anlamlı olarak artmaktaydı. Yaşı 65'ten az olanlarda ileri derecede semptomu olan kimse yok iken, 65 ve üzeri yaştakilerin yaklaşık üçte biri (%30) BPH ile ilgili ileri derecede semptom ifade etmekteydi.

Sonuç: Yaşlılar arasında yaşam kalitesi üzerinde etkili olan BPH konusunda bilgi düzeyini ve semptom sıklığını ölçmeyi amaçlayan bu çalışmada semptom sıklığının yaşla arttığı ve semptomu olanlarda bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu bulundu.

PP-032

YAŞLILARDA KAS İSKELET SİSTEMİ HASTALIKLARI

¹Yeşim GÖKÇE KUTSAL, ¹Oya ÖZDEMİR, ²Sevilay KARAHAN, ³Yeşim AKYOL, ⁴Pınar BORMAN, ⁵Asuman DOĞAN, ⁶Sibel EYİGÖR, ⁷Rengin GÜZEL, ⁸Özgür ORTANCIL, ⁹Serpil SAVAŞ, ¹⁰Kazım ŞENEL, ¹¹Ayşe Dicle TURHANOĞLU, ¹²İlker YAĞCI

¹ Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

² Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı

³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

⁴ Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 1. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniği

⁵ Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 5. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniği

⁶ Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

⁷ Çukurova Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

⁸ Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

⁹ Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

¹⁰ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

¹¹ Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

¹² Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Giriş: Yaşlılarda kronik ağrıya yol açarak yaşam kalitesini bozan en sık ve önemli nedenler arasında kas iskelet sistemi (KİS) hastalıkları yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı; Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (FTR) polikliniklerine başvuran yaşlı hastaların başvuru yakınmalarını, tanılarını ve uygulanan tedavi yöntemlerini değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya 1 Nisan-1 Aralık 2008 tarihleri arasında 10 farklı hastanenin FTR polikliniğine ardı sıra başvuran 60 yaş ve üzeri hastalar alındı. Hastaların yaşları, cinsiyetleri, yakınmaları, KİS hastalıklarının tanıları, genel tedavi planları ve ilaç kullanımları kaydedildi.

Bulgular: Çalışmaya alınan toplam 1141 hastanın (841 kadın, 300 erkek) yaş ortalamaları 71.9 ± 5.3 yıldır. En sık başvuru yakınması kadınlarda bel ağrısı (%44.7), erkeklerde ise diz ağrısıydı (%40.3). Hastaların %28.3'ü iki, %15.5'i üç veya daha fazla bölgede ağrıdan yakınuyordu. Her iki cinste de en sık konulan tanı osteoartrit (%50.7) iken, 2. sırada kadınlarda osteoporoz (%42.3), erkeklerde lumbal spondiloz/stenoz (%24.6) yer almaktaydı. Hastaların %23.7'si sadece medikal tedavi alırken, %38.7'sinde ev egzersiz programı, %27.9'unda fizik tedavi programı medikal tedaviye eklenmişti. Medikal tedaviler içerisinde sistemik ve topikal non-steroidal antiinflatuar ilaçlar (NSAİİ) ilk sırada bulunuyordu, kadınlarda bunları kalsiyum ve D vitamini preparatları, erkeklerde ise basit analjezikler takip ediyordu. KİS patolojilerine yönelik olarak hastaların %43.6'sı iki, %19.5'i üç ve %14.6'sı dört veya daha fazla ilaç kullanıyordu.

Sonuç: Yaşlılarda en yaygın olarak karşımıza çıkan KİS hastalığı osteoartrittir. KİS hastalıkları sonucu ortaya çıkan kronik ağrının tedavisinde NSAİİ'ler sıklıkla kullanılmaktadır. Özellikle geriatrik hastalarda farklı vücut bölgelerinde KİS sorunlarına bağlı ağrının varlığı yanında eşlik eden birden fazla sistemik hastalığın da olması ve çoklu ilaç kullanımı, tedavi planlanmalarında mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

PP-033

İLERLEMİŞ YAŞLI DEMANSLI HASTALARDA AĞRI DEĞERLENDİRMESİ HANGİ ARACI KULLANALIM? KANITLAR NE DİYOR?

¹ Yurdanur DEMİR, ¹ Yasemin YILDIRIM USTA, ² Şükran ÖZKAHRAMAN, ¹ Melike YÖNDER

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Bu literatür incelemesinde ilerlemiş demanslı yaşlılar için kullanılan ağrı değerlendirme araçlarının klinik kullanılabilirliği ve psikometrik nitelikleri değerlendirilmiştir. Konu ile ilgili olarak 1990-2008 yılları arasında MEDLINE, PubMed, PsychINFO ve CINAHL veri tabanında yer alan çalışmalar; "pain in elderly", "assessment of pain", "assessment of pain in elderly", "assessment of pain in elderly people with dementia" Anahtar Sözcükleri çeşitli kombinasyonlarda girilerek taranmış ve tam metin elektronik dergileri de kapsayan süreli yayımlar üzerinden literatür taraması yapılarak incelenmiştir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise aynı Anahtar Sözcüklerle, ULAKBİM Türk Tıp Veri Tabanı, Türk Medline ve YÖK Tez Tarama gibi ulusal veri tabanlarında taranmıştır. Her iki taramada da tam metne ulaşılamayan yayımlar değerlendirme dışı bırakılmıştır. Taranan çalışmaları değerlendirmek üzere kanıt düzeylerine yönelik kriterler oluşturulmuş ve araçlar hem içerik olarak hem de psikometrik nitelikleri (geçerlik-güvenirlik analizleri) açısından incelenmiştir. Oluşturulan kriter düzeyi şu şekildedir. 3=güçlü kanıtlar içeriyor, 2=gelecek çalışmalarla kanıt düzeyinin desteklenmesine ihtiyaç var, 1=yetersiz kanıt içeriyor/araç revizyonuna ihtiyaç var, 0=kanıt yok. Yapılan tarama sonucunda belirtilen veri tabanlarında 1990-2008 yılları arasında konu ile ilgili kullanılan 19 ölçüm aracı değerlendirmeye alınmıştır (Abbey Pain Scale, Observational Pain Behavior Tool, ADD, CNPI, CPAT, DBS/MDS, DBS/DAT, Dis DAT, Doloplus 2, DS-DAT, FLACC, EPCA-2, MOBID, PACSLAC, PADE, PAINAD, PAINE, PBOICIE, RaPID). Bu araçlar içinde PACSLAC ve Doloplus 2 aracının klinik kullanılabilirlik ve psikometrik nitelikleri daha çok karşıladığı görülmüştür. Ülkemizde ise ilerlemiş demanslı yaşlı bireylerde ağrı değerlendirme araçlarına ilişkin hiçbir çalışmaya rastlanılmamıştır. Gelecek araştırmalar, ağrı tedavisinde önemli bir adım olan değerlendirmede kullanılan araçların klinik kullanılabilirliği ve geçerlik-güvenirliğini test ederek geliştirilmelerine odaklanmalıdır.

PP-034

BİR HUZUREVİNDE KALAN BİR GRUP YAŞLIDA DEPRESYON, ANKSİYETE VE SOMATİZASYONUN AĞRI DUYMA DÜZEYLERİNE ETKİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

¹ Gülseren KESKİN, ² Aysun BABACAN GÜMÜŞ, ³ Fatma ORGUN

¹ Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Psikiyatri

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu, Psikiyatri

³ Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu, Hemşirelikte Öğretim

Giriş: Bu araştırma, bir huzurevinde kalan bir grup yaşlıda depresyon, anksiyete ve somatizasyonun ağrı duyma düzeylerine etkisi açısından değerlendirilmesi amacı ile planlanmış tanımlayıcı tipte bir çalışmadır.

Gereç ve Yöntem: Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Huzurevi Müdürlüğü'nün yazılı izni ile Çakader Daniş Huzurevinde kalan 77 yaşlı örneklem grubunu oluşturmuştur. Çalışmada altı ölçek kullanılmıştır: Tanıtıcı Bilgi Formu, Geriatrik Depresyon Ölçeği (GDÖ), Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ), Somatizasyon Ölçeği (SÖ), Standardize Mini Mental Test (SMMT) ve Sayısal Ağrı Skalası. Çalışmaya alınma ölçütleri; 65 yaş üstü uygulanan ölçeklere yazılı ya da sözel olarak yanıt verebilecek zindelikte olan, Mini Mental Test sonuçları 23 ve üstü olan, herhangi bir zihinsel ve yaygın gelişimsel bozukluk, işitsel vs. engeli bulunmayan yaşlılar çalışmaya alınmıştır. Veriler, Anova, t test, pearson korelasyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmada yaş ortalaması 75.68 ± 9.83 , %54.5'i erkek 77 yaşlı yer almaktadır. Yaşlıların %37.1'inin GDÖ' den elde edilen puanların kesme puanı olan 14'ün üstündedir. BDÖ puan ortalaması 8.7 ± 8.01 , SÖ puan ortalaması ise 12.08 ± 6.5 'tir. Yaşlıların SÖ' den aldıkları puan ortalamaları ile GDÖ ($r=0.597$, $p<0.01$) ve BAÖ ($r=0.531$, $p<0.01$)'den aldıkları puan ortalamaları arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Yaşlılardan %74'ü ağrı duyduklarını ifade etmişlerdir. Ağrı duyduğunu ifade eden yaşlıların SÖ puanlarının da yüksek olduğu saptanmıştır ($t=3.28$, $p<0.002$). Ağrı duyma sıklığını sürekli ya da sık sık olarak ifade eden yaşlıların SÖ puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir ($F=5.11$, $P<0.000$).

Sonuç: Ağrı yaşlı popülasyonu en fazla klinik yardım almaya iten durumdur. Çalışmamızda ağrı yakınması olan yaşlıların daha fazla somatizasyonun olduğu saptanmıştır. Somatizasyonu olan yaşlılarda depresyon ve anksiyetenin yüksek olduğu belirlenmiştir.

PP-035

65 VE ÜZERİ YAŞ GRUBUNDA AĞRI - TANIMLAYICI KESİTSEL ARAŞTIRMA

¹ Gülseren KAYALAR, ² Yeşim GÖKÇE KUTSAL, ³ Sevilay KARAHAN

¹ Ankara Numune Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

² Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

³ Hacettepe Üniversitesi, Biyoistatistik

Giriş: 65 ve üzeri yaş grubunda kesitsel tanımlayıcı bir analiz yaparak ağrının klinik parametrelerle ilişkisini değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Kızılcahamam Devlet hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon polikliniğine ağrı yakınması ile başvuran 65 yaş ve üzerindeki 41 hasta ardı sıra çalışmaya alındı. Bilgilendirme ve onam formu her hastadan alındı. Tanımlayıcı özellikler yanında başvuru yakınması, ağrı için uzman doktorun ön tanısı, menopoz yaşı, geçirilen operasyon, uyku sorunu, üst-alt ekstremitte ve omurgada deformite varlığı, kas-iskelet dışı komorbid hastalıklar, kas-iskelet yakınmaları semptomları, ağrının değerlendirilmesi için görsel ağrı skalası kullanıldı ve geriatrik ağrı ölçüm sorgulama formu ile hastaların ağrısı skorlandı.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 71 ± 6.7 (65-86), VKİ ortalaması 28.2 idi. Menopoz yaşı (25 kadında) ortalama 45 idi. Hastaların % 63.4 ü kadın olup, %95.1'i kırsal kesimde yaşıyordu. Eğitim düzeyi düşüktü (%51.3), Erkeklerin çoğu işçi, kadınların tamamı ev hanımı idi.. En fazla ağrı yakınması sırasıyla bel %33.9, diz %19.4, boyun %11.3 ve sırt %11.3 bölgesindeydi. Hastalık ön tanıları en sık lomber spondiloz (%33.3) ve gonartroz (%17.6) idi. Vücut deformitesi olarak en sık omurga deformitesi olduğu gözlemlendi (%18.5). Hastaların yarısından fazlasının uyku sorunu vardı (% 53.7). Komorbid hastalıklar hipertansiyon %24.7, diyabet %12.9, kalp hastalığı %8.6 ve mide rahatsızlıkları %7.5 idi. En sık eklemlerde ve omurgada ağrı yakınması tanımlanıyordu (% 73,2). Görsel ağrı skoru yüz analizi kullanılarak

uygulandığında (1-5) e göre ortalama 4 idi. Geriatrik ağrı ölçüm skoru düzeltilmiş toplam skor analizine göre 90.4 ile "ciddi ağrı" olarak kabul edildi. Ağrı ile tüm klinik parametrelerin ve tanımlayıcı özelliklerin arasındaki ilişkinin analizi yapıldığında bel ağrısı ile cinsiyet arasında ve uyku ile koksartroz ve osteoporoz arasında anlamlı bir ilişki saptandı.

Sonuç: 65 yaş üstü hastalarda artroza ve spondiloza bağlı ağrının önemli bir sağlık sorunu olduğu, bel ağrısı ile cinsiyet arasında ve uyku ile koksartroz ve osteoporoz arasında anlamlı bir ilişki olduğu göz önüne alınmalıdır.

PP-036

GERIATRİK BİR HASTADA ERIŞKİN STILL HASTALIĞI

¹ Abdülkerim Furkan TAMER, ¹ Habip EMRE, ² Refik Ali SARI, ³ Mustafa KELEŞ

¹ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

² Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Romatoloji ve İmmunoloji Bilim Dalı

³ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Nefroloji Bilim Dalı

69 yaşında kadın hasta üç aydır olan boyun ağrısı, her iki el bileği ve el parmaklarında ağrı ve şişlik, her iki dizde ağrı ve şişlik, gün içerisinde zaman zaman normale inen 39 °C ateş, halsizlik, boğaz ağrısı şikayetleri ile başvurdu. Eklemlerinde sabah kalktığında tutukluk hissi, hareket kısıtlılığı olmaktadır. Nazofarenks bakısında farenks hiperemik bilateral tonsillerde hipertrofi mevcuttu. Bilateral el bileğinde şişlik ve palpasyonla hassasiyet mevcuttu. Bilateral tüm el parmaklarında, distal interfalangeal eklemlerde, proximal interfalangeal eklemlerde ve metakarpofalangeal eklemlerde şişlik ve palpasyonla hassasiyet mevcuttu. Gövde ve extremitelerin ekstansör yüzeylerinde yaygın, ateş yüksekliği ile belirginleşen makulopapuler lezyonlar mevcuttu. Laboratuvar bulgularında lökositoz, hafif anemi, trombositoz mevcuttu. Sedimentasyon: 103 mm/saat, ferritin: 2000 ng/ml CRP: 21 mg/dl RF: 8 olarak bulundu. Bakılan diğer biyokimyasal parametreleri normaldi. Mukayeseli direkt grafilerinde bilateral tüm el parmaklarında, distal

interfalangeal eklemlerde, proximal interfalangeal ve metakarpofalangeal eklemlerde, diz eklemlerinde, eklem aralığı daralmış, yumuşak doku şişliği mevcuttu. Brucella agglutinasyon testleri: negatif, anti-nükleer antikor negatif, anti-CCP: negatif olarak bulundu. Boğaz sürüntüsü kültüründe normal flora üredi. Kan ve idrar kültüründe üreme olmadı. Hastanın verdiği anemnezle birlikte klinik, laboratuvar ve radyolojik bulguları değerlendirildiğinde olgu Erişkin Still Hastalığı olarak değerlendirildi. Hastaya prednisolon 75mg/gün, methotrexate 20 mg/hafta olarak başlandı. Prednisolon dozu gittikçe azaltıldı, günlük 5 mg olarak idame dozunda devam edildi. Laboratuvar bulgularında kısmi düzelme olan hastanın şikayetlerinin geçmemesi üzerine salisilazosülfapiridin 500 mg/gün'den her hafta dozu artırılarak 2000 mg/gün'e kadar çıkıldı. Klinik ve laboratuvar bulguları düzelen hasta mevcut tedavi ile takip edilmektedir. Still hastalığı 15-25 yaşları arasında pik yapsa da geriatrik hastalarda da saptanabileceği akılda tutulmalıdır.

PP-037

DAHİLİYE KLİNİĞİNDE TEDAVİ GÖREN YAŞLI HASTALARIN BEL VE BOYUN AĞRILARINDA BAŞVURDUKLARI YÖNTEM VE ETKİLERİ

¹ Seyhan ÇITLIK SARITAŞ, ² Havva GÖKDERE ÇINAR

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri

² Uludağ Üniversitesi Bursa Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Giriş: Bu çalışma bir üniversite hastanesinin dahiliye kliniğinde tedavi gören yaşlı hastaların ilaç kullanımı konusundaki tutumlarını tespit edebilmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, 06.12.2009-12.01.2010 tarihleri arasında Gaziosmanpaşa üniversitesi hastanesi dahiliye kliniğinde tedavi gören 46 hasta ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya 19 (%41.3) kadın hasta katılmış olup, çalışmaya katılan hastaların 19'u (%41.3) 65-69 yaş aralığındadır. Hastaların 41'i (%89.1) evli olup, 38 hastanın (%82.6) çocuk sahibi olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan hastaların 25'i (%54.3) eşyle birlikte yaşadığını ifade etmiş olup, hastaların 27'sinin (%58.7) ilçelerde yaşadığı öğrenilmiştir. 39

(%84.8) hasta orta düzey bir gelire sahip olduğunu bildirmiştir. Çalışmaya katılan 18 hasta (%39,1) belinin ağrıldığını bildirmiş olup, 22 (%47.8) hasta ağrılarının 1 ile 5 yıl önce arasında değişen sürelerde başladığını bildirmiştir. 41 hasta (%89.1) bel ve boyun ağrıları için daha önce doktora başvurduğunu bildirmiştir. Çalışmaya katılan hastalardan 20'si (%43.5) ağrıların günlük yaşam faaliyetlerini kısıtlayacak düzeyde olduğunu ifade etmiştir. 20 hasta (%43.5) ağrıları için bitkisel yöntemlere başvurduğunu, 15 hasta (%32.6) ise fizik tedaviye başvurduğunu bildirmiştir. Hastalara kullandıkları yöntemden memnuniyetlerini 0 (Hiç etkili değil)-10 (çok etkili) arasında değerlendirmeleri istenmiş olup, 24 hasta (%52.2) orta derece etkiden biraz yüksek olan 6. düzey (altı) ile durumlarını ifade etmişlerdir.

Sonuç: Bel ve boyun ağrıları günlük yaşamı etkileyen sorunlar arasında yer alır. Yaşlı hastaların tedavi gördükleri kliniklerde bel ve boyun ağrılarının değerlendirilmesi ve hemşirelerin bel ve boyun ağrılarına yönelik hasta eğitimi vermeleri yararlı olabilir.

PP-038

SPİNAL DAR KANAL CERRAHİSİNDE MULTİMODAL İNTRAOPERATİF NÖROFİZYOLOJİK MONİTORİZASYON

¹Nurdan ORUÇOĞLU, ¹Mehmet BEYAZOVA,
¹Murat ZİNNUROĞLU, ²Necdet ÇEVİKER, ³Alpaslan
ŞENKÖYLÜ, ⁴İrfan GÜNGÖR, ¹Zeynep ERDEN, ¹F.
Gül BARUTÇU

¹ Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

² Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Beyin Cerrahisi Anabilim Dalı

³ Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı

⁴ Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anestezi ve Reanimasyon Anabilim Dalı

Giriş: Omurgadaki dejeneratif değişiklikler, spinal dar kanala yol açarak nöral yapıların sıkışmasına neden olabilmektedir. Spinal kanalın cerrahi dekompresyonu sırasında nörolojik defisit gelişme oranı %1 ile %33 arasında bildirilmiştir. Multimodal intraoperatif nörofizyolojik monitorizasyon (MIONM), cerrahi sırasında nöral yapıların geri dönüşümsüz olabilecek hasarlarını saptayarak önlenmesini hedefler. Amaç

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde uygulamaya girmiş olan MIONM yaklaşımının yöntemini ve sonuçlarını spinal dar kanal açısından tartışmaktır.

Gereç ve Yöntem: Lomber spinal dar kanal nedeniyle opere edilen 65 yaş üstü üç hastaya MIONM uygulandı. Motor uyarılmış potansiyeller (MUP) için stimülasyon tirbuşon elektrodlarla kafa derisi üzerinden sol kortikal bölge için M3-Mz6, sağ kortikal bölge için M4-Mz6 elektrod montajları kullanılarak uygulandı. Uyarı süresi 1 msn olan 5'li tren şeklinde dalgalar kullanıldı. Kayıtlar ilgili kaslardan subdermal iğne elektrodlarla elde edildi. Somatosensoryel uyarılmış potansiyel (SUP) kayıtları tibial sinirden stimülasyon verilerek, Cz-FPz ve inion-FPz montajı ile yerleştirilen tirbuşon elektrodlarla yapıldı. İzlemede kontrol sağlamak amacıyla üst ekstremité MUP ve SUP kayıtları da kullanıldı. İzleme anesteziden hemen sonra kaydedilen bazal değerlere göre yapıldı.

Bulgular: Ameliyat süresince MUP ve SUP amplitüd ve latanslarında anlamlı bir değişme saptanmadı. Hastalarda postoperatif yeni gelişen nörolojik defisit saptanmadı.

Sonuç: Yöntem açısından yüzyüldürücü olan bu erken sonuçlara rağmen, daha çok sayıda uygulama ile bu alandaki deneyimin geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu sayede spinal dar kanal cerrahileri sırasında kalıcı nörolojik hasarın gelişimini önlemede ve hastaların fonksiyonel durumunu ve yaşam kalitesini korumada MIONM'un rolünü belirlemek mümkün olabilecektir.

PP-039

COMPLEX REGIONAL PAIN SYNDROME IN AN ELDERLY PATIENT AFTER OPEN CARDIAC SURGICAL INTERVENTION

Levent EDİZ, Özcan HIZ, İbrahim TEKEOĞLU,
Emrullah GEZICI

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Apart from frozen shoulder reports after cardiac surgery, complex regional pain syndrome (CRPS) has not yet been reported as a complication of cardiac surgery is interesting. Here we described the first case report (to our knowledge) in the literature who developed CRPS in his right shoulder and hand within three months after open coronary bypass operation. In this case report, A 67 year-old man admitted to rehab clinic

with swelling over the dorsum of the right hand, and shoulder restricted range of motion was discussed. His medical history was unremarkable aside from being open cardiac surgical intervention (coronary bypass operation) three months ago. Plain radiographs revealed patchy osteoporosis in the right hand, fingers and right shoulder. There was increased ^{99m}Tc uptake in right coracoid, acromion and humeral head. Based on these clinical and radiological findings, diagnosis of CRPS was made.

The majority of CRPS cases occur after orthopedic surgical procedures. But to our knowledge, although frozen shoulder reported 3.3% incidence (seven patients among two hundred fourteen consecutive male cardiac surgery patients), shoulder-hand syndrome (CRPS) after cardiac surgery has not been reported so far is an interesting situation. There may be two reasons of this surprising situation. 1. Frozen shoulder may be a CRPS process. 2. CRPS co-exist with frozen shoulder may be overlooked. As a result recognising of CRPS after cardiac surgery leads to earlier diagnosis and extended, more effective therapeutic and rehabilitative management.

PP-040

EFFECT OF OXCARBAZEPINE IN THE TREATMENT OF LUMBAR SPINAL STENOSIS IN THE ELDERLY.

¹ Levent EDİZ, ¹ Özcan HIZ, ² Murat TOPRAK, ¹ Metin ERDEN, ³ İbrahim TEKEOĞLU

¹ Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, FTR

² Van Devlet Hastanesi, FTR

³ Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, FTR-Romatoloji

Introduction: Several studies have suggested that oxcarbazepine is effective in the treatment of neuropathic pain. Oxcarbazepine may be effective in the treatment of lumbar spinal stenosis to some degree in the elderly.

Materials and Method: In this open label study, 29 patients with clinical lumbar spinal stenosis (age between 60-74) were randomized into two groups. Spinal stenosis of all patients confirmed by MRI. All patients were treated with B1, B6, B12 vitamin complex, nonsteroid antiinflammatory drugs (NSAID), and home exercise program. The first group (16 patients) received standart treatment along with

oxcarbazepine 600 mg/daily (in the first week 300 mg morning dose only and then 300 mg morning, 300 mg evening dose during the study period) while the second group (13 patients) received standart treatment only for 8 weeks.

Results: Four patients from oxcarbazepine group and two patients from standart treatment group withdrew the study because of contact lacking. Oxcarbazepine received patients showed better results in pain scores ($p<0.05$), walking distance ($p<0.01$) and paresthesia ($p<0.05$) according to standart treatment received patients. Significant improvements were also observed in the control group.

Conclusion: Our results suggest that Oxcarbazepine is an effective and well tolerated treatment option of lumbar spinal stenosis in the elderly. Also Oxcarbazepine is superior to standart therapy with NSAID, home exercise, vitamin B complex in the treatment of patients with lumbar spinal stenosis. Extensive randomized placebo controlled clinical trials are warranted to invastigate effect of oxcarbazepine in the management of lumbar spinal stenosis in the elderly.

PP-041

AİLESEL HUZURSUZ BACAK SENDROMU

Süber DİKİCİ, Abdulkadir KOÇER, Şeyma ÖZDEM

Düzce Üniversitesi, Nöroloji Anabilim Dalı

Huzursuz bacak sendromu otururken ve yatınca bacaklarda olağandışı bir rahatsızlık hissi ile kendini gösteren genellikle hastalar tarafından tam olarak ifade edilemeyen ancak uyluk, bacak ve ayaklarda, hatta bazı hastalarda kollarda ürperme, kaşınma, ağrıma, ezilme, yanma, karıncalanma olarak ifade edilebilen, bazı hastalarda ise kas krampı veya uyuşma ile karıştırılabilen bir hastalıktır. Otozomal dominant genetik geçişi bilinmektedir. Olgu: Her iki bacakta uyuşma, uykuya yatma sırasında artış gösteren karıncalanma, her iki ayağını sürekli hareket ettirme isteği ve uykusuzluk şikayetleri ile Nöroloji polikliniğine başvuran 68 yaşında erkek hastanın, yapılan değerlendirmesinde iki kızında da benzer şikayetler olduğu, birçok doktora gitmelerine rağmen fayda sağlanamadığını, hastanın kendi annesinde de benzer şikayetlerin olmuş olduğu öğrenildi. Hastanın ve her iki kızının nörolojik muayenesi ve gerekli tetkikler yapıldıktan sonra etiyolojik risk faktörleri ayrıntılı olarak irdelendi. Uygulanan pramipeksol ve demir eksikliği tedavileri ile başarılı sonuçlar alındı. Üç nesil

devam eden “huzursuz bacak sendromu” olgusu nadir görüldüğünden literatür eşliğinde değerlendirildi.

PP-042

GERİATRİK PARKİNSON HASTALARINDA ÜRODİNAMİK BULGULARIN VE ÜROLOJİK SEMPTOMLARIN İNCELENMESİ VE KONTROL GRUBUYLA KARŞILAŞTIRILMASI

Hakan TUNÇ, Murat ERSÖZ, Asuman DOĞAN, Turgut YILDIZGÖREN, Selami AKKUŞ, Neşe ÖZGİRGİN

Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi, FTR

Giriş: Parkinson Hastalığında (PH) otonom disfonksiyonlardan olan ürolojik semptomlar yaşam kalitesini düşürmektedir. Bu semptomlar detrusör aşırı aktivitesinden kaynaklanmaktadır. Çalışmada, geriatrik ve nongeriatrik PH’larında ürodinamik bulgular ve ürolojik semptomların karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Hastaların ürodinamik incelemesi Libra MMS cihazıyla yapıldı. Mesane tipi, maksimum sistometrik kapasiteleri (MSK) (ml), maksimum detrusör basınçları (MDB) (cmH₂O) ve rezidüel idrar miktarları (ml) ölçüldü, mesane doluluk duyuları, depolama ve boşaltma sorunları kaydedildi. Ürolojik semptomlar sorgulandı.

Bulgular: Çalışmaya 16 erkek (% 64), 9 kadın (% 36), toplam 25 hasta alınmıştır. Geriatrik 15 hastanın yaş ortalaması 75.13 ± 5.24 (67-86) iken, nongeriatrik 10 hastanın yaş ortalaması 56.9 ± 6.24 (45-64) idi. PH’larının tamamında ürolojik semptomların sıklığı noktüri %92, urgency %72, inkontinans %48 saptandı. Ürodinamik incelemede 24 (% 96) hastada aşırı aktif sinerjik mesane, 1 (%4) hastada normal mesane saptandı. Geriatrik ve nongeriatrik PH’larında depolama sorunu sıklığı sırasıyla 9/15 (%60) ve 3/10 (%30) (p=0.141), boşaltım sorunu sıklığı 5/15 (%33.3) ve 6/10 (%60) (p=0.188) bulundu. Mesane doluluk duyusu geriatrik grupta 8/15 (%53.3) korunmuş, 7/15 (%46.7) kısmen korunmuş, nongeriatrik grupta 8/10 (%80), 2/10 (%20) (p=0.174) saptandı. Geriatrik hastaların MSK ortalaması 261.93 ± 149.11 ml (65-594), nongeriatrik grupta ise 302.0 ± 146.46 ml (63-486) (p=0.360) saptandı. Geriatrik hastaların MDB ortalaması 40.73 ± 22.59 cmH₂O (11-96), nongeriatrik grupta ise 35.20 ± 17.27 (14-67) cmH₂O (p=0.637) ölçüldü. Geriatrik hastalarda ortalama 69.73 ± 88.98 ml (0-310) rezidü idrar kalırken nongeriatrik hastalarda ise ortalama 113.70 ± 103.90 (6-290) ml (p=0.317) ölçüldü.

Sonuç: Geriatrik olgularda nongeriatriklere göre depolama sorunu sıklığı yüksek, boşaltım sorunu sıklığı düşük gözlenmekle birlikte fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı. Geriatrik ve nongeriatrik PH’ların tamamında kısmen de olsa mesane doluluk duyusu korunmuştu.

PP-043

ALZHEİMER HASTALIĞI OLAN BİREYE BAKIM VERENLERİN CİNSİYETİNİN, BAKIM VEREN YÜKÜ ÜZERİNE ETKİSİ

¹ Burcu AKPINAR, ¹ Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ, ² Görsev YENER

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği

² Dokuz Eylül Üniversitesi, Nöroloji ve Sinirbilimleri Anabilim Dalı

Giriş: Bu araştırma Alzheimer hastalığı olan bireye bakım verenlerin cinsiyetinin, bakım verenlerin yükü üzerine etkisini incelemek amacıyla karşılaştırmalı tanımlayıcı bir çalışma olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma 09.03.2009 – 24.06.2009 tarihleri arasında iki üniversite hastanesinin demans polikliniği, bir özel hastanenin nöroloji polikliniği ve bir Alzheimer derneğinde yürütülmüştür. Kadın ve erkeklerin bakım veren yükünü etkileyen etmenler (yaş, bir günde ortalama bakım verme süresi, eğitim düzeyleri, gelir düzeyleri, bakım verme süreleri ve çalışma durumları, bakım verilen hastaların yaşları, MMT ve NPI puan ortalamaları) yönünden benzer tutulmuştur (p > .05). Bu çalışmanın örneklemini Alzheimer hastasına bakım veren 120 kadın ve 72 erkek oluşturmuştur. Veriler, MMT uygulanarak, bakım verenlere Sosyodemografik Özellikler Anket Formu, Bakım Veren Yükü Envanteri, NPI uygulanarak, yüz yüze görüşme yoluyla toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Alzheimer hastası bireye bakım veren kadınların yük puanları erkeklere oranla daha yüksek bulunmuştur (Kadınlar: 54.63 ± 21.15 Erkekler: 44.63 ± 22.39, p = .002). Alt boyutlardan zaman bağımlılık yükü (p = .040), gelişimsel yük (p = .002), fiziksel yük (p = .001) ve sosyal yük (p = .045) boyutunda kadınlarda erkeklerden daha yüksek olarak anlamlı bir farklılık bulunurken duygusal yük (p = .718) boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Sonuç: Bu çalışmanın sonuçlarına göre, kadınların uygun hemşirelik girişimleri ile daha fazla desteklenmesi, giderek artan erkek bakım verenlerin de gereksinimlerinin göz önünde bulundurulması ve kalitatif çalışmalar yapılarak bakım veren yükünü etkileyen etmenlerin derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

PP-044

SIVAS İL MERKEZİNDE 65 YAŞ VE ÜZERE NÜFUSTA YENİDEN DÜZENLENMİŞ STANDARDİZE MINI MENTAL TEST İLE TOPLUMDA TARAMA ÇALIŞMASI

¹ Nuran GÜLER, ² R. Erol SEZER, ³ Mine BEKAR, ⁴ Hafize SEZER, ¹ Semra KOCATAŞ, ¹ Nurcan AKGÜL, ⁵ Firdevis KUZU

¹ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Toplum Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

² Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı

³ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi , Ebelik

⁴ Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı

⁵ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Toplum Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi

Amaç: Sivas il merkezinde yaşayan 65 yaş ve üzeri nüfusta bilişsel işlevlerin durumunu ve bazı etmenlerin bilişsel işlevlerle ilişkilerini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Küme örnekleme tekniği ile seçilen örneklem, her biri 20 kişi içeren 22 kümede, ≥ 65 yaşındaki 420 bireyi kapsamıştır. Evlerdeki görüşmeler, Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Bölümü öğretim elemanları tarafından gerçekleştirilmiştir. Bilişsel işlev durumunun ölçülmesinde Keskinöğlü ve arkadaşları tarafından yeniden düzenlenip geçerlik ve güvenilirliği gösterilmiş olan “Yeniden Düzenlenmiş Standardize Mini Mental Test (D-SMMT)” kullanılmıştır.

Bulgular: Örneklemin %46.7’si 65-69, %24.3’ü 70-74, %18.3’ü 75-79, %10.7’si ≥ 80 yaş grubunda bulunmuştur. Kadınlar ve erkeklerin yaş gruplarına göre dağılımları benzerdir. Sivas İl Merkezinde yaşayan yaşlı nüfus için ortalama D-SMMT puanı ve %95 güven aralığı: 22.67 (21.65 – 22.85) olarak tahmin edilmiştir.

Kadınların ve erkeklerin D-SMMT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. D-SMMT puan ortalaması ve medyanı, sırasıyla, okul bitirmemiş olanlarda 21.36 ve 22, ilkokul mezunlarında 22.8 ve 23, orta okul ve üzeri eğitimlilerde 25.08 ve 26 bulunmuştur ($p < 0.001$). D-SMMT puanının eğitimle artışı her yaş grubunda gözlenmiştir. D-SMMT puanı ortalaması ve medyanının yaş büyüdükçe anlamlı düzeyde ($p < 0.001$) azaldığı saptanmıştır. D-SMMT puanı ortalaması ve medyanı, sırasıyla, 65-69 yaş grubunda 23.29 ve 24, 70-74 yaş grubunda 22.25 ve 22.5, 75-79 yaş grubunda 21.42 ve 22, 80+ yaş grubunda 19.29 ve 19 olarak bulunmuştur. D-SMMT puanının yaşla düşüşü her eğitim grubunda gözlenmiştir.

Sonuç: Bu çalışmada ilkokul mezunları ve okul bitirememişler arasında saptanan medyan D-SMMT puanı farkı, D-SMMT’ün geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ilkokul mezunları için önerilen kesme noktasının toplumdaki topluma değişebileceğini düşündürmektedir.

PP-045

HASTANEDE YATAN YAŞLI HASTALARIN DEPRESYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

¹ Tülay SAĞKAL, ² Mine ÖNDER, ² Sonnur TAŞ

¹ Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

² Ege Üniversitesi Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Öğrenci Hemşire

Amaç: Bu araştırma, hastanede yatarak tedavi gören yaşlı hastaların depresyon düzeylerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı nitelikte bir araştırma olarak planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini, Ocak 2009- Mart 2009 tarihleri arasında Ödemiş Devlet Hastanesinde yatarak tedavi gören ve 60 yaş ve üzeri ulaşabildiğimiz toplam 203 yaşlı hasta oluşturmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan hastaların tanıtıcı özelliklerinin ve depresyonu etkileyen faktörleri içeren toplam 28 soruluk Hasta Tanıtım Formu ve 30 sorudan oluşan Geriatri Depresyon Ölçeği (Sağduyu A. 1997) kullanılarak toplanmıştır. Ölçeğin Türkçe için duyarlılık ve özgüllük makalesinde kesme puanının 13\14 olarak kabul edilmiştir. Veriler SPSS 16,0 for Windows paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada sayı, yüzde, puan ortalaması ve t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına giren, yaşlıların yaş ortalamasının 69.73 ± 6.09 olduğu saptanmıştır. Yaşlıların depresyon ortalama puanı 13.16 ± 5.10 'dur. 11-14 arası olduğu için olası depresyon bulunmuştur. Yaşlıların ziyaret edilme durumlarına göre depresyon puan ortalamaları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Yaşlıların yatış sürelerine göre depresyon puan ortalamaları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Yaşlıların yaşamdan memnuniyet durumlarına göre depresyon puan ortalamaları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Yaşlıların uyku problemlerine sahip olma durumlarına göre depresyon puan ortalamaları arasındaki istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Araştırmanın sonucu olarak; hastanede yatarak tedavi gören yaşlı hastalarda olası/riskli düzeyde depresyon bulunmuştur. Araştırmaya katılan yaşlı hastalardan ziyaret edilmeyenlerin, yatış süresi uzun olanların, yaşamdan memnun olmayanların, uyku problemlerine sahip yaşlı hastaların depresyon düzeyleri yüksek çıkmıştır.

PP-046

VAN EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON KLİNİĞİNE BAŞVURAN YAŞLI HASTALARDA DEPRESYON VE ANKSİYETE DÜZEYLERİ

¹ Murat TOPRAK, ² Levent EDİZ, ² Metin ERDEN

¹ Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

² Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Giriş: Bu çalışmanın amacı, bir eğitim ve araştırma hastanesi kliniğine başvuran yaşlı hastalar arasında depresyon ve anksiyete sıklığını araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya yaşları 65 ve üzeri olan gönüllü 62 hasta alınmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Bu görüşmede sosyodemografik özellikler, sigara ve alkol alışkanlıkları yanısıra, kronik hastalık varlığı sorgulanmış, geriatrik depresyon skalası (GDS), Beck anksiyete skalası (BAS) ölçekleri kullanılarak depresyon ve anksiyete düzeyleri belirlenmiştir.

Bulgular: Hastaların 32 (%50.8)'si erkek, 30 (%47.6)'u kadın ve yaş ortalaması 73.3 ± 7.3 idi. GDS ile grubun %22'sinde depresyon, %32'sinde anksiyete saptanmıştır. GDS ve BAS skorları ile yaş ve cinsiyet arasında pozitif, evlilik ve eğitim arasında ise negatif bir korelasyon saptanmıştır. Ayrıca GDS ile BAS arasında pozitif bir korelasyon saptanmıştır.

Sonuç: Özellikle psikiyatrik yaklaşım yaşlı hastalarda önemlidir. GDS ve BAS ölçekleri ileri yaşlı hastalarda kullanılabilir.

PP-047

HUZUREVINDE YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERDE GÖRÜLEN DEPRESİF BULGULAR ÜZERİNE GÜNLÜK YAŞAM ETKİNLİKLERİNDEKİ BAĞIMLILIK DÜZEYİNİN ETKİSİ

Gazanfer AKSAKOĞLU, Reyhan UÇKU, Gülşah KANER

Dokuz Eylül Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Giriş: Araştırmanın amacı İzmir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nde yaşayan 60 yaş ve üzeri yaşlı bireylerde görülen depresif bulgular üzerine günlük yaşam etkinliklerindeki bağımlılık düzeyinin etkisinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipte yapılandırılan araştırmada günlük yaşam etkinliklerinde bağımlılık düzeyi ile depresif bulgu arasındaki ilişkiyi saptayabilmek için %95 güven aralığı ile en az 104 yaşlı bireye ulaşılmaya çalışılmıştır. İzmir Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nde sürekli bakım bölümü dışında yaşayan 162 bireyin araştırma kapsamına alınması planlanmıştır. Veri çözümlenmeye 143 kişi alınmıştır. Veri çözümlenmede SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Veri, sayı ve Ortalama $\pm$ Standart Hata olarak sunulmuştur. Çözümlemede ki-kare testi, gerekli yerlerde 'Yates' düzeltmesi ve Fisher'in kesin testi kullanılmıştır. Değişkenler cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, medeni durum, gelir durumu, gelir kaynağı, kurumda kalma süresi, kuruma gelme nedeni, yakınlar ile düzenli görüşme, günlük yaşam etkinlikleri ve depresif bulgudur.

Bulgular: Katılımcıların yarıdan fazlasında depresif bulgu saptanmıştır. Temel günlük yaşam etkinliklerinde yaşlılar en fazla yüzdeyle beslenmeyi yardımsız yapabilmektedir. Depresif bulgu saptanan

yaşlı bireylerin yarından fazlası temel günlük yaşam etkinliklerinde bağımlıdır. Depresif bulgu saptanan yaşlılarda temel günlük yaşam etkinliklerinde bağımlı olma anlamlı olarak fazladır. Yardımcı günlük yaşam etkinliklerinde yaşlılar en yüksek oranda ilaç kullanmayı yardımsız yapabilmektedir. Yaşlılar başkasının yardımına en çok ulaşım aracı kullanmada gereksinim duymaktadır. Depresif bulgu saptanan yaşlı bireylerin yarından fazlası yardımcı günlük yaşam etkinliklerinde bağımlıdır. Depresif bulgu saptanan yaşlılarda yardımcı günlük yaşam etkinliklerinde bağımlı olma anlamlı olarak fazladır.

Sonuç: Yaşlıların daha nitelikli bir yaşam sürebilmeleri için bağımlılık durumlarını geriletecek sistematik yaklaşımlara gereksinim bulunmaktadır.

PP-048

ESKİŞEHİR BEYLİKOVA İLÇESİ YAŞLILARINDA DEPRESYON VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

¹ Didem ARSLANTAŞ, ² Fıli KOÇ, ¹ Alaaatin ÜNSAL

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı

² Isparta Sağlık Müdürlüğü, Halk Sağlığı

Giriş: Eskişehir'in Beylikova ilçesinde yaşayan 65 yaş ve üzerindeki kişilerde depresyon görülme sıklığını ve ilişkili olabilecek faktörleri belirlemek amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Mart-nisan 2009 tarihleri arasında gerçekleştirilen araştırma kesitsel tiptedir. Beylikova ilçesi Toplum sağlığı merkezi kayıtlarına göre 65 yaş ve üzeri yaşayan birey sayısı 219 olup bunların 203 (%92.7)'üne ulaşıldı. Depresyon durumu geriatrik depresyon, yaşam aktiviteleri günlük (Katz) ve enstrümental (Lawton Broody) yaşam aktiviteleri ölçeğine göre değerlendirildi. On üç ve üzerinde puan alanlar depresyon şüphesi pozitif kabul edildi. Yaşam aktiviteleri alınan puanlar doğrultusunda bağımlı, yarı bağımlı ve bağımsız olarak gruplandırıldı. Veriler bilgisayar ortamında değerlendirildi ve istatistiki testlerden ki-kare testi kullanıldı.

Bulgular: Çalışmada 101 kadın (%49.8) ve 102 erkek (%50.2) toplam 203 kişiye ulaşıldı. Yaş ortalaması 71.82 ± 6.20 (min:65; max:96) idi. Depresyon sıklığı %45.8 (93 kişi) olarak bulundu ve 75 yaş ve üzerinde, kadınlarda, okur yazar olmayanlarda, dullarda ve sosyoekonomik düzeyi kötü olanlarda sıklık daha fazlaydı. Hekim tanılı kronik hastalık öyküsü olan 143

kişi(%70.4), günlük yaşam aktivitelerinde bağımlı 14 (%6.9) enstrümental yaşam aktivitelerinde bağımlı 21 kişi (%10.3) bulunmaktaydı. Hekim tanılı kronik hastalığı olanlarda, sürekli ilaç kullananlarda, günlük ve enstrümental yaşam aktivitesi bağımlı olanlarda ve çocuklarıyla yaşayanlarda depresyon sıklığı yüksekti.

Sonuç: Bölge halkında yaşlılarda depresyon sıklığı oldukça yüksekti, bu konuda özellikle birinci basamak kuruluşlarında geriatrik yaklaşıma önem verilmesinin ve sosyal destek programlarının oluşturulmasının yararlı olacağı kanısına varıldı.

PP-049

YATARAK REHABİLİTE EDİLEN İNMEMELİ HASTALARDA DİABETES MELLİTUSUN FONKSİYONEL DURUMA ETKİSİ

Nurdan PAKER, Derya BUĞDAYCI, Emel ÖZDEMİR, Didem DERE

İstanbul Fizik Tedavi Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Amaç: Yatarak rehabilite edilen diabetes mellitusu (DM) olan inmeli hastaların fonksiyonel durumlarının diabeti olmayanlarla karşılaştırılması

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya inme sonrası subakut dönemde yatarak tedavi gören 101 hasta alındı. Kırkbir hastada DM vardı. İlk kez vasküler bir lezyon nedeni ile inme geçiren ve inme süresi bir yıldan kısa olan hastalar çalışmaya alındı. Fonksiyonel durum değerlendirilmesinde motor fonksiyonel bağımsızlık ölçütü (FBÖ) kullanıldı. Kognitif durum Mini Mental Durum Testi (MMDT) ile değerlendirildi.

Bulgular: DM olan hastaların yaş ortalaması 62.97 ± 9.7 yıl, DM olmayanların 65 ± 11.6 yıl idi ($p>0.05$). DM olan hastaların 27'si (%66) kadın, 14'ü erkek, DM olmayan hastaların 39'u (%65) kadın, 21'i erkek idi ($p>0.05$). DM olan grupta hastaların 36'sında (%88) iskemik, DM olmayan grupta hastaların 45'inde (%75) iskemik etyoloji mevcuttu. Her iki grubun HADS anksiyete ve depresyon skorları, rehabilitasyon öncesi ve sonrası FBÖ değerleri ve MMDT skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Her iki grupta rehabilitasyon sonrasında hastaların fonksiyonel durumlarında iyileşme olmuştur ($p<0,05$). DM olmayan grupta rehabilitasyon sonrasında FBÖ değerlerindeki artış DM olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı yüksek bulunmuştur ($p=0,006$). Her iki grupta motor FBÖ ile MMDT skoru

arasında pozitif bir ilişki; FBÖ ile HADS depresyon skoru arasında negatif bir ilişki saptanmıştır ($p < 0,05$).

Sonuç: Bu çalışmanın sonucunda inme geçiren diabetik hastalarda yatarak rehabilitasyon sonrasında elde edilen fonksiyonel iyileşmenin diabeti olmayanlara göre daha az olduğu görülmüştür. Diabetik strok hastalarında özel rehabilitasyon yaklaşımları yararlı olabilir.

PP-050

GERİATRİK HASTALARDA KRONİK HASTALIĞIN DİZ EKSTANSOR/FLEKSOR KAS KUUVETLERİNE ETKİSİ VAR MIDIR?

¹ Nilay SAHİN, ¹Ali Yavuz KARAHAN, ² Akin BASKENT, ¹ Hatice UGURLU

¹ Selçuk Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon AD

² İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon AD

Giriş: Yaşla birlikte artan kronik durumlar yanında fonksiyon kaybı ve yaralanma veya hastalanmaya karşı yatkınlık oluşur, artiküler kıkırdak, kemik, tendon, ligamanlar ve iskelet kasında değişiklikler görülür. Bu çalışmanın amacı; ilk olarak 65 yaş üstü ve altı kişilerde, sonrasında 65 yaş üstü kardiyovasküler sisteme ait kronik bir hastalığı olan ve olmayan kişilerde diz ekstansor/fleksör kas gruplarının izometrik kas kuvveti (peak torque=PT) değerlerini, izometrik testlerle ölçmektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya 65 yaş üstü yirmi 20 ve yaş, boy, vücut ağırlığı ve cinsiyetleri uyumlu 65 yaş altı 23 sağlıklı gönüllü olgu alındı. Geriatrik grubun (GG) yaş ortalaması 66.80(2.74 yıl), sağlıklı grubun (NGG) ise 45.61(4.31 yıl) idi. GG 10' unda kronik bir hastalık varken, 10' unda herhangi bir ek hastalık yoktu. İzometrik testler Biodex System 3PRO izometrik dinamometresi ile yapıldı. Ölçümler diz ekstansiyon/fleksiyon paterninde, konsantrik olarak 60, 180 ve 2400/sn açılma hızlarında yapıldı. Tüm gruplar için aynı tekrar ve test protokolleri uygulandı. Testlerden önce gerekli ısınma periyodu verildi. PT değerleri değerlendirmeye alındı.

Bulgular: GG' de; kronik hastalığı olan ve olmayanlar arasında, tüm açılma hızlarında, diz ekstansiyon ve fleksiyon PT değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamadı. GG ve NGG' ler arasında ise tüm açılma hızlarında diz ekstansiyon ve fleksiyon

PT değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu.

Sonuç: Çalışmamızda bir kronik hastalığın kas gücüne olumsuz etki etmediği, GG' de, NGG' ye göre diz ekstansor/fleksör kas gücünde kuvvet kaybının olduğu saptandı. Bu sonuç bize kas gücünün yaşlı hastaların rehabilitasyonunda göz önünde bulundurulması gerektiğini gösterdi. Bir ön çalışma olan bu araştırma, geniş hasta grupları ile devam etmektedir.

PP-051

YAŞLILIKTA UYKU SORUNLARI VE İLGİLİ FAKTÖRLER: +65 AKTİF YAŞLANMA PROJESİ SONUÇLARI

¹ Ayşe Emel ÖNAL, ² Şeref ŞEKER, ² Nimet TEMİZKAN, ¹ İrem KAYA, ² Ceren TEZOĞLU, ² Selma ÖNELGE GÜR, ¹ Günay GÜNGÖR

¹ İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

² Beşiktaş Belediyesi, +65 Aktif Yaşlanma Projesi

Giriş: Yaşlılıkta uykunun niteliği ve sürekliliği ile ilgili sorunları saptamak, bu sorunlara yol açabilecek fiziksel, psikolojik ve bazı çevresel etkenleri araştırmak amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, Ocak-Aralık 2008 tarihlerinde İstanbul'un Beşiktaş İlçesi'nin "+65 Aktif Yaşlanma Projesi"nde yer alan 448 yaşlının değerlendirildiği kesitsel-tanımlayıcı bir çalışmadır. Yaşlılara "Sağlıklı Yaşlanma Görüşme Formu" yüz yüze uygulanarak, demografik özellikler, fiziksel aktivite durumu, bazı alışkanlıkları, kronik hastalık varlığı, uyku düzeni sorgulandı. Uyku sorunları DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) e göre sınıflandı.

Bulgular: Yaş ortalaması 69.72 ± 6.36 olan yaşlıların % 75.7(n=339)si kadın, % 24.3(n=109)ü erkek idi. Yaşlıların %47.3 (n=212)ünün uyku sorunu yoktu. Uyku sorunu olan 236 yaşlının %40.3'ü (n=95) uykuya dalmakta zorlanıyordu. %21.6 (n=51)si uyuduktan kısa bir süre sonra uyanıyordu. %8.5'i (n=20) uyusa da dinlenemiyor, yorgun uyanıyordu. %4.7(n=11) sinin gündüz karşı koyamadığı, birden başlayan, kısa süren uyku durumları oluyordu. %4.2'si (n=10) sık sık kabus göremek uyanıyordu. %3.8 (n=9) yaşlı gece-gündüz uyku düzeninin bozuk olmasından şikayet ediyordu, %2.5'i (n=6) gündüz çok uyumaktan, yine aynı oranda yaşlı uyurken bacaklarını oynatmakta

rahatsızlık, huzursuzluk duyduğundan, %1.3'ü (n=3) uyurken kısa süre sonra solunumunun durduğundan, %10.6(n:25)sı da diğer şikayetlerden söz ediyordu. Fiziksel aktivite problemi olanlarda ve herhangi bir kronik hastalığı olanlarda uyku sorunu, diğerlerinden fazla idi (ki-kare:12.939, p=0.000),(Ki-kare=4.353, p=0.037). Kronik hastalıklardan uykuyu en fazla olumsuz etkileyenler, depresyon, kolit, hipertansiyon, reflü, gastrit, ülser, osteoporoz (p<0.001) idi. Çay içenlerde uyku şikayeti içmeyenlerden az idi (Ki-kare= 5.357, p=0.021). Cinsiyet ile uyku sorunları arasında istatistiksel anlamlı ilişki yoktu.

Sonuç: Yaşlıların fiziksel, psikolojik hastalıkları ile uyku sorunları arasında ilişki vardır. İlk basamakta yaşlıların uyku sorunları sorgulanmalı, neden olabilecek fiziksel, ruhsal ve çevresel nedenler araştırılmalıdır.

PP-052

HUZUREVİNDE KALAN YAŞLILARIN UYKU KALİTESİNİN VE ETKİLEYEN ETMENLERİN İNCELENMESİ

¹Gülşah GÜROL ARSLAN, ²Ayden ÇOBAN, ³Gökçe DEMİR, ³Ayla ÜNSAL

¹ Celal Bayar Üniversitesi, Manisa Sağlık Yüksekokulu

² Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Yüksekokulu

³ Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu

Giriş: Huzurevinde kalan yaşlıların uyku kalitesini ve etkileyen etmenleri incelemek amacıyla planlanmış bir çalışmadır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma 12 Ekim-12 Aralık 2009 tarihleri arasında Manisa ve Kırşehir illerinde yer alan 3 Huzurevi'nde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini üç kurumda kalan yaşlıların tümü (N=200), örneklemini ise araştırmanın sınırlılıklarına uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 126 yaşlı oluşturmıştır. Tüm yaşlılara araştırma hakkında bilgi verildikten sonra "Yaşlı Tanıtım Formu ve yaşlıların uyku kalitesini ölçmek amacıyla "Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ)" uygulanmıştır. Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ), bir aylık bir zaman aralığındaki uyku kalitesi ve bozukluğunu değerlendiren bir öz bildirim ölçeğidir. PUKİ 1989'da Buysse ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Ülkemizde PUKİ'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Ağargün ve arkadaşları (1996) tarafından yapılmıştır. PUKİ 7 bileşenden oluşmaktadır; önel uyku kalitesi (bileşen 1), uyku latensi (bileşen 2),

uyku süresi (bileşen 3), alışılmış uyku etkinliği (bileşen 4), uyku bozukluğu (bileşen 5), uyku ilacı kullanımı (bileşen 6) ve gündüz işlev bozukluğu (bileşen 7).Yedi bileşen puanının toplamı toplam PUKİ puanını verir. Toplam puan 0-21 arasında bir değere sahiptir. PUKİ toplam puanının 5'ten büyük olması, uyku kalitesinin kötü olduğunu gösterir.

Bulgular: Yaşlıların yaş ortalamasının 75.42 ± 7.06 olduğu; %40.5'inin kadın, %59.5'inin ise erkek olduğu saptanmıştır. Yaşlıların uykukalitesi değerlendirildiğinde PUKİ puan ortalaması 12.62 ± 5.47 'dir. PUKİ bileşenlerinin puan ortalamaları incelendiğinde ise sırasıyla 1.10 ± 0.81 (bileşen 1); 1.41 ± 0.90 (bileşen 2); 1.68 ± 0.90 (bileşen 3); 0.31 ± 0.21 (bileşen 4); 7.52 ± 4.12 (bileşen 5); 0.30 ± 0.70 (bileşen 6) ve 0.56 ± 0.75 (bileşen 7) olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Huzurevinde kalan yaşlıların uyku kalitesi puan ortalamasına (PUKİ) göre uyku kalitesinin kötü olduğu belirlenmiştir.

PP-053

EVDE VE HUZUR EVİNDE YAŞAYAN YAŞLILARIN UYKU KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Sebnem ÇINAR, İsmet EŞER, Leyla KHORSHID

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu, Hemşirelik

Giriş: Bu araştırma, evde ve huzur evinde yaşayan yaşlıların uyku kalitelerini incelemek amacıyla yapılmış, tanımlayıcı bir çalışmadır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, İzmir ili içindeki bir huzurevi ve Bornova ilçesine bağlı bir Aile Sağlığı Merkezinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, huzurevinde kalan (300) ve ASM'ne bağlı tüm yaşlılar (2818); örneklemini ise, huzurevinde kalan, araştırmanın sınırlılıklarına uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden yaşlılar (172); evde yaşayan yaşlılarda, evreni bilinen örneklem sayısı hesaplama yöntemi kullanılarak ve basit rastgele örnekleme tekniğiyle seçilen, araştırmanın sınırlılıklarına uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden yaşlılar (338) oluşturmıştır. Araştırmanın verileri yaşlılarla ilgili tanıtıcı bilgilere ilişkin "Yaşlı Tanıtım Formu" ve yaşlıların uyku kalitesini ölçmek amacıyla "Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi" kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın yürütülmesi için huzurevinden, ASM'nin bağlı olduğu Bornova Sağlık Grup Başkanlığından ve Hemşirelik Yüksekokulu

Bilimsel Etik Kurul'undan yazılı izin, araştırmaya katılan tüm yaşlılardan sözel onam alınmıştır. Araştırma verilerinin analizi, sayı-yüzde hesaplama ve iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Yaşlıların yaş ortalaması 68.92 ± 6.23 , %64.5'i kadın, %41.7'si evlidir. Huzurevinde yaşayan yaşlıların %68.6, evde yaşayan yaşlıların ise %30.2'sinin uyku kalitesinin kötü olduğu saptanmıştır (Global PUKİ Puanı >5). Huzurevinde ve evde yaşayan yaşlıların uyku kaliteleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Sonuç olarak; huzurevinde yaşayan yaşlıların (%68.6) uyku kalitelerinin, evde yaşayan yaşlıların uyku kalitelerine (%30.2) oranla daha kötü olduğu belirlenmiştir. Hemşireler, hemşirelik girişimleri ile yaşlıların uyku kalitesini ve dolayısıyla yaşam kalitelerini arttırmada etkin bir rol oynayabilirler.

PP-054

YAŞLILARIN UYKU KALİTELERİ

Melek ARDAHAN

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik Yaşlanma süreci ile birlikte normal uyku düzeninde bazı değişikliklerin meydana geldiği; uyku kalitesinden memnuniyetin ve uykusuzluk yakınmalarının arttığı bilinmektedir. Yaşlılarda uyku problemlerinin tipik semptomları uykuya dalma ve uykuyu sürdürme güçlüğü, sabah erken saatte uyanma ve gündüz saatlerinde aşırı uyuklamayı içermektedir. Uzun süre devam eden uyku bozukluğu; gündüz uyuklama, yorgunluk, depresyon, anksiyete, irritabilite, ağrıya duyarlılığın artması, kas titremeleri, immunosüpresyon, mental fonksiyonlarda azalma, genel sağlık ve fonksiyonel durumda bozulmaya neden olur. Dolayısı ile kronik uyku bozuklukları sağlıklı bireylerde yaşam kalitesinin azalması ve mortalitenin artması ile ilişkili bir durumdur. Yaşlı bireyler optimum yaşam kalitesini sürdürebilmek ve hem beden hem de mental fonksiyonları korumak için kaliteli uykuya gereksinim göstermektedir. Bozulmuş uyku kalitesinin yaşlı bireylerin iyilik hali için zararlı olduğu ve kötü uykunun yaşam kalitesi üzerine olan etkilerini anlamada hemşirelerin önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir. Uyku alışkanlığında; hasta, hastalığı ne olursa olsun, normal uykusunu uyuyamıyorsa, hemşire bunun nedenlerini araştırır. Çünkü hastanın, iyileşmesi için normal alışkanlığı olan sürede uykuya

gereksinimi vardır. Öyleyse hemşire hastanın normal alışkanlıklarını, uyuyamadığı zaman genellikle hangi yollara başvurduğunu (örneğin, kitap okuma, bir bardak sıcak süt ya da ıhlamur gibi içecekler içme gibi) araştırır. Ayrıca uykusunu engelleyen ağrı, endişe gibi durumları hasta ile konuşarak ortaya çıkarır ve çözümlenmesi için gerekli hemşirelik bakımını planlar. Sağlık bakım profesyonelleri, özellikle hemşireler, etkili bakım sağlamak için normal yaşlanmanın bir parçası olan uyku alışkanlığındaki değişiklikleri anlamalı; belirli aralıklarla uyku alışkanlıklarını ve kalitesini özel ölçeklerle değerlendirilmeli ve soruna yönelik bireysel önlemleri geliştirmelidirler.

PP-055

VAN EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON KLİNİĞİNE BAŞVURAN YAŞLI HASTALARDA UYKU KALİTESİ VE YORGUNLUK DÜZEYLERİ

¹ Murat TOPRAK, ² Levent EDİZ, ² Metin ERDEN

¹ Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

² Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Giriş: Bu çalışmanın amacı, bir eğitim ve araştırma hastanesi kliniğine başvuran yaşlı hastalar arasında uyku ve kronik yorgunluk düzeylerini araştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya yaşları 65 ve üzeri olan gönüllü 62 hasta alınmıştır. Bu görüşmede sosyodemografik özellikler, Pittsburgh uyku kalitesi indeksi (PUKİ) ve çoklu yorgunluk değerlendirme (MAF) ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmamızda MAF skor ortalaması 26.64 ± 1.31 ve PUKİ skor ortalaması 8.51 ± 0.41 idi. MAF skorları ile yaş, cinsiyet, evlilik ve sigara arasında pozitif bir korelasyon vardı. MAF ile PUKİ arasında negatif bir korelasyon vardı ve anlamlı idi ($p < 0.005$).

Sonuç: Yaşlılarda uyku bozuklukları ve yorgunluk çok yönlü olarak değerlendirilmelidir.

PP-056

SLEEP DISORDERS IN ELDERLY PEOPLE : A LITERATURE REVIEW

¹ Şükran ÖZKAHRAMAN, ² Belgin YILDIRIM, ² Nilay ÖZKÜTÜK

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik

² Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik

With aging, the total amount of time asleep shortens:infants and young children sleep an average of 16–20 hours per day; adults, 7–8;and people over 60 years of age,6,5 hours daily. Sleep assessment tools, such as ESS and PSQI, are usually treated as binary variables in large population-based studies, according to their cut-off values for “normal” vs. “insomnia”.Sleep complaints are frequent in later life, with self reported insomnia affecting as many as 60% of the older population at any one point in time. This literature is about the studies which include the sleep disorders in the elderly people.Articles are obtained from PubMed, MEDLINE (2001-2009)using the keywords“sleep disorders in the elderly”,“assessment of sleep disorders”,“assessment of sleep disorder in elderly”,“assessment of sleep disorder in elderly people”.Unreachable full text is out of consideration.A total of fifteen English articles are included in the review. Studies were identified through a systematic review of literature available on PubMed, MEDLINE through 2001-2009.As a result of the committed search, this subject regarding to full essay, reachable fifteen research essays were which are conducted between 2001 and 2009 were evaluated. Sleep complaints in older persons are highly prevalent and often lead to adverse outcomes. The underlying mechanisms are senescence-based and characterized by an interdependent convergence of multiple predisposing, precipitating, and perpetuating factors, in to a geriatric syndrome. Accordingly, the requisite diagnostic and therapeutic strategies for managing sleep complaints in older persons should be based on a comprehensive geriatric assessment that considers relevant sleep-related physiological changes, reductions in health status, loss of physical function, primary sleep disorders

PP-057

İNSOMNIALI YAŞLILARDA NONFARMAKOLOJİK YAKLAŞIMLAR: LİTERATÜR İNCELEMESİ

¹ Yasemin YILDIRIM USTA, ¹ Yurdanur DEMİR, ² Şükran ÖZKAHRAMAN, ¹ Melike YÖNDER

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

Giriş: Bu literatür incelemesinde insomnialı yaşlıların yönetiminde kullanılan nonfarmakolojik yaklaşımların etkililiği ve güvenliği değerlendirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Konu ile ilgili olarak MEDLINE, Cochrane, PubMed veri tabanlarından 1990-2009 yılları arasında veri tabanında yer alan çalışmalar; “insomnia; nonpharmacologic treatment; cognitive behavioral therapy; elderly” Anahtar Sözcükleri çeşitli kombinasyonlarda girilerek taranmış ve tam metin elektronik dergileri de kapsayan süreli yayınlar üzerinden literatür taraması yapılarak incelenmiş ve tam metne ulaşılamayan yayınlar değerlendirme dışı bırakılmıştır. Taranan çalışmalarda nonfarmakolojik girişimlerin güvenliği ve etkililiği değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yapılan tarama sonucunda insomnialı yaşlı bireylerin yönetiminde nonfarmakolojik girişimler arasında kognitif davranış tedavilerinin önemli gelişmeler gösterdiği, çalışmalarda uyku nitelik ve niceliğinde değişmelere neden olduğu görülmüştür. Yaygın kullanılan kognitif davranış terapisinin içerisinde; relaksasyon, uyaran kontrolü, bilişsel girişimler, uyku eğitimi ve uyku hijyeni, ışık terapisinin yer aldığı saptanmıştır. Yapılan iki büyük metaanalizde kognitif davranış tedavilerinin insomnia tedavisinde etkili olduğu, birkaç çalışmada da farmakolojik ve nonfarmakolojik girişimlerin ortak yönetimi ile etkili sonuçlar alındığı saptanmıştır. Kanıtlar birçok davranışsal yaklaşımın tek bir girişim kullanılmasına göre daha etkili olduğu, yalnızca farmakoloji tedavisi yerine davranışsal tedavileri önermektedir.

Sonuç: Sonuç olarak insomnialı yaşlıların klinik yönetimi için nonfarmakolojik yaklaşımların etkili ve uygun olduğu ve gelecek araştırmaların, insomnialı yaşlılarda nonfarmakolojik girişimlerin riskleri ve etkililiği gibi konularla farmakolojik ve nonfarmakolojik tedavilerin ortak kullanıldığı çalışmalar üzerinde yapılabileceği ve yaşlılarda nonfarmakolojik yöntemlere ilişkin klinik rehberlerin oluşturulması önerilmektedir.

PP-058

BİR YAŞLILAR EVİNDE YAŞAYAN 65 YAŞ VE ÜZERİ BİREYLERİN SAĞLIKLI UYKU KONUSUNDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN ARTIRILMASINA YÖNELİK NİCELİKSEL VE NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA

¹ Ayşegül SATAR, ² Emrah ŞEYHOĞLU, ³ Şevin YARDIMCI, ⁴ Yılmaz YILDIZ, ⁵ Şerife YOLDAŞ, ⁶ Dilek ASLAN

¹ Tarsus 7 No'lu Sağlık Ocağı

² Bursa Gemlik Muammer Ağım Devlet Hastanesi

³ Ağrı 6 No'lu Sağlık Ocağı

⁴ Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi

⁵ HÜTF 2009 Mezunu

⁶ Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Giriş: Araştırmanın Niceliksel kısmının amacı bir eğitim aracılığı ile Ankara'da bir yaşlılar evinde yaşayan 65 yaş ve üzeri bireylerin uyku sağlığı ile ilgili bilgi düzeyinin artırılması olmuştur. Araştırmanın niteliksel bileşeninde ise sağlık çalışanlarının yaşlıların uyku sağlığını geliştirici yönde görüş ve yaklaşımlarının saptanması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya kurumda kalan 53 kişi katılmıştır. Araştırmanın niceliksel bölümü yapılandırılmış bir eğitim programının uygulandığı müdahale çalışmasıdır. Eğitim öncesi katılımcılara araştırmacılar tarafından hazırlanmış bir anket uygulanmıştır. Anket uygulamasından sonra eğitim müdahalesi uyku sağlığı konusunda eksik bilgilerin giderilmesi amacıyla yapılmıştır. Eğitimden üç gün sonra eğitim öncesinde uygulanmış olan anket formu tekrarlanmıştır. Odak grup görüşmesinin yapıldığı araştırmanın niteliksel bölümünde ise sağlık çalışanlarının görüşlerinin alınması ve sürece katkılarının sağlanabilmesi amaçlanmıştır.

Bulgular: Katılımcıları çoğunluğu kadındır ve hiç çalışmamıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 77.08 ± 5.80 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu uyuyamayınca bir şey yapmadığını söylemiştir. Kaliteli uyku tanımına doğru cevap verme yüzdesi eğitim sonrası artmıştır. Katılımcıların uyku sağlığı konusundaki bilgileri müdahale (eğitim) sonrası istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmıştır. Araştırmanın niteliksel bulguları da niceliksel verileri destekleyici tarzda olmuştur.

Sonuç: Sağlıklı uyku konusundaki sağlık eğitimlerinin yaşlı bakımevlerinde yaygınlaştırılması önerilmektedir. Eğitim verilirken küçük grupların oluşturulması, eğitim yönteminin belirlenmesinde kişilerin sosyo-kültürel ve öğrenim durumlarının göz önünde bulundurulması, katılımcıların uyku sağlığı ile ilgili bilgi düzeyindeki pozitif ve istendik yöndeki artışa katkı sağladığı düşünülmektedir. Artan bilgi düzeylerinin davranışlara yansıyor yansımadığının değerlendirilmesi ileriki araştırmalara konu olabilir.

PP-059

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ BAŞVURAN YAŞLI HASTALARIN DUYU ORGANLARI KONUSUNDAKİ ALGILARI

¹ Seyhan ÇITLIK SARITAŞ, ² Serdar SARITAŞ, ³ Nezih KARABULUT

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sağlık Yüksek Okulu, Hemşirelik

³ Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Giriş: Bu çalışma bir üniversite hastanesine poliklinik hizmetleri almak üzere başvuran yaşlı hastaların duyu organlarına yönelik yaklaşımlarını tespit edebilmek amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma Gaziosmanpaşa Üniversitesi hastanesine poliklinik (KBB, Göz ve Nöroloji poliklinikleri hariç) hizmeti almak üzere 23.11.2009-08.01.2010 tarihleri arasında başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 71 yaşlı hasta ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Hastalardan 41'i (%57.7) erkek olup, hastaların 29'u (%40.8) 65-69 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. 57 hasta (%80.3) evli olup, 66 (%93) hastanın da çocuk sahibi olduğu öğrenilmiştir. 36 hasta (%50.7) köy ve kasabada yaşadığını bildirmiş olup, çalışmaya katılan yaşlı hastaların 43'ünün (%60.6) emekli olduğu tespit edilmiştir. 65 hasta (%91.5) düzenli olarak doktora gitmediğini bildirirken, 21 hastanın da (%29.6) en son 3 yıl önce duyu organlarına yönelik şikayetleri için doktora başvurduğu öğrenilmiştir. 57 hasta (%80.3) yaşlılığından dolayı kör olmaktan korktuğunu, 31 hasta (%43.7) sağır olmaktan korktuğunu ve 18 hasta (%25.4) tat alma yeteneğinin azalmasından korktuğunu bildirmiştir. Kırk bir hasta

(%57.7) yaşlandıkça daha iyi göremediğini, 30 hasta (%42.3) yaşlandıkça daha iyi duyamadığını, 24 hasta (%33.8) yaşlandıkça tat alma yeteneğinin azaldığını, 16 hasta (%22.5) koku alma yeteneğinin azaldığını ve 15 hasta (%21.1) dokunma duyusunun azaldığını ifade etmiştir. Çalışmaya katılan 45 hasta (%63.4) yaşlanan herkesin görme yeteneğinin azalacağını ve 37 hasta (%52.1) yaşlanan herkesin tat alma yeteneğinin azalacağını ifade etmiştir.

Sonuç: İlerleyen yaşla birlikte duyu fonksiyonlarda gerileme ve kayıpların olması olasıdır. Ancak yaşlı hastaların bu kayıplarını en aza indirmeleri için düzenli doktor kontrollerine gitmeleri, ulusal duyu tarama çalışmalarının yapılması ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

PP-060

DRESS SENDROMU :BİR OLGU NEDENİYLE

¹ İsa ALTIN, ¹ A. Furkan TAMER, ¹ Aysu ÖZBİÇER, ² Fatih ALBAYRAK

¹ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

² Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Gastroenteroloji Anabilim Dalı

Olgu 75 yaşında kadın hasta, kliniğimize tüm vücutta yaygın döküntü, ateş şikayetleriyle başvurdu. Şikayetleri on gün önce başlamış. Döküntüler ilk olarak kollarda başlamış ve tüm vücuda yayılmış. Bir haftadır 38 C ateşi oluyormuş. Hastanın hikayesinde 3 ay önce kranial bir operasyon geçirmiş ve epdantoin 100mg/gün oral olarak 3 aydır kullanıyormuş. Gelişinde vital muayene bulguları; ateş 39 C, Nb120/dk, tansiyon 90/50 mmHg ölçülmüştü. Müsbet bulgu olarak özellikle üst ekstremiteler ve gövdede daha fazla olmak üzere tüm vücutta yaygın makülopapüler döküntüler mevcuttu. Laboratuvar bulguları; BK :16000/mm³, PY'da eozinofili %9, karaciğer fonksiyon testlerinde AST:1495 IU/L, ALT:898 IU/L, ALP:485 IU/L, GGT:472 IU/L ile yüksek olarak izlendi. Hastanın hepatit eliza testleri negatif olarak izlendi. Hastanın EBV Ig M pozitifliği ve hastanın CRP:7.7 ile yüksekti. Hastanın seyrinde karaciğer enzimleri yükselmeye devam etti. Hastadan deri biyopsisi alındı. Biyopsi sonucunda perivasküler dermise uzanan lenfositik infiltrasyon izlendi. Hastanın Dress sendromu olabileceği düşünüldü. Hastanın antikonvülzan ilaçları kesildi ve steroid tedavisi başlandı. Bir hafta içinde karaciğer fonksiyon testleri düzelmeye ve döküntüler

solmaya başladı. Drug Rash with Eosinophilia and Systemic Symptoms(DRESS); özellikle antikonvülzan kullanımıyla 1/10000 vakada tedaviden 1-8 hafta sonra ortaya çıkan ateş, deri döküntüsü ve iç organ tutulumu triyadından oluşan sık bir sendromdur. Tanı şüphe ve biyopsiyle konur. Vakanın erken teşhis edilmesi ve kullanılan antikonvülzan ilacın kesilmesi, semptomatik ağır hastalarda steroid tedavisi, fatal olabilecek komplikasyonları önlemek bakımından önemlidir. Bu vaka Dress sendromunu özellikle yaşlı hastalarda şüphe edilmesi ve teşhis edilmesi açısından vurgulandı.

PP-061

HUZUREVİNDE YAŞAYAN BİREYLERDE KRONİK HASTALIK PREVALANSI VE İLAÇ KULLANIMI

¹ Ayla ÜNSAL, ¹ Gökçe DEMİR, ² Ayden ÇOBAN, ³ Gülşah GÜROL ARSLAN

¹ Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu

² Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Yüksekokulu

³ Celal Bayar Üniversitesi, Manisa Sağlık Yüksekokulu

Giriş: Bu araştırmanın amacı, huzurevinde yaşayan bireylerde kronik hastalık prevalansını ve ilaç kullanımını belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, Kırşehir ve Manisa illerinde yer alan üç huzurevinde yaşayan 126 birey üzerinde Ekim-Aralık 2009 tarihleri arasında yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen soru formu kullanılmıştır. Veriler yüzdeler ve ki-kare testleri ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Bireylerin %59.5'inin erkek, %42.9'unun 65-69 yaş grubunda, %34.9'unun ilköğretim mezunu, %78.6'sının dul ya da boşanmış, %46.9'unun gelirinin giderine eşit olduğu saptanmıştır. Yaşlıların %86.5'inin son bir ayda yaşamını etkileyen ölüm, kayıp, kaza gibi herhangi bir olayın olmadığı, %37.3'ünün ziyaretçisinin gelmediği belirlenmiştir. Bireylerin %76.2'sinin 1-4 yıldır huzurevinde yaşadığı ve %46.0'sinin huzurevinde kalmaktan çok memnun olduğu saptanmıştır. Onlar yaşlılığı yalnızlık (%35.7), olgunluk (%20.6), işe yaramazlık (%15.1) şeklinde tanımlamışlardır. Yaşlıların %81.1'inde kronik hastalığın olduğu saptanmıştır. En sık rastlanan kronik hastalık hipertansiyondur (%20.6). Yaşlıların %75.4'ünün reçeteli, %7.9'unun reçetesiz, %5.6'sının

hem reçeteli hem reçetesiz ilaç kullandığı, %11.1'inin ise hiç ilaç kullanmadığı saptanmıştır. Antihipertansif, antidepresan ve antidiyabetik ilaçlar en sık kullandıkları reçeteli ilaçlardır. En sık kullandıkları reçetesiz ilaçlar ise analjeziklerdir. Yaşlıların sadece %4.6'sı kullandıkları ilaçların yan etkilerinin olduğunu ifade etmiştir. Yan etki yapan ilaçlar kardiyovasküler, antiromatizmal, analjezik gibi ilaçlardır. Bu yan etkiler ise ağız kuruluğu, baş dönmesi şeklindedir. Kronik hastalık varlığı ile yaş ve cinsiyet arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Ancak kronik hastalık varlığı ile ziyaretçilerinin gelme durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç: Huzurevinde yaşayan bireylere kronik hastalık yönetimi ve ilaç kullanımı hakkında bilgiler verilerek yaşlıların bu konudaki baş etme davranışları geliştirilebilir.

PP-062

AKILCI İLAÇ KULLANIMININ KORONER YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BAKIM ALAN YAŞLI HASTALARDA DEĞERLENDİRİLMESİ

¹ Dilek AYGİN, ² Hatice AYDEMİR, ³ Melike YÖNDER,
³ Yurdanur DEMİR

¹ Sakarya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu

² Sakarya Eğitim Araştırma Araştırma ve Uygulama Hastanesi

³ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu

Giriş: Yaşlılarda yapılan çalışmalarda en sık kullanılan ilaçların başında kardiyovasküler sistem ilaçları gelmektedir. Akılcı ilaç kullanımı (AİK) hastalığın önlenmesi ve ya tedavi amacıyla doğru ilacın doğru hastaya zamanında ve gerektiği miktarda en uygun tedavi maliyetiyle kullanmaktır. Bu çalışmadaki amaç akılcı ilaç kullanımı doğrultusunda Nitrogliserin kullanan hastaların ilaç hakkında ne kadar bilgi sahibi oldukları ve uygulamalarının sonuçlarının irdelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma Sakarya'da bir hastanenin yoğun bakım servisinde yatarak tedavi gören, çalışmaya katılmada istekli 65 yaş ve üstü 30 yaşlı hasta ile yapılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan soru formu ile yüz yüze görüşülerek toplanmış olup, SPSS (11.0) istatistik programı ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hastaların yaş ortalamasının 66.23 ± 7 , %60'ının erkek, %63.3'ünün ilköğretim mezunu olduğu,

çoğunluğun (%60) orta gelir düzeyinde ve %50'sinin USAP tanısı almış olduğu belirlenmiştir. Hastaların %40'ı üç yıl ve üzeri Nitrogliserin kullandığını, %76.7'si doktor veya hemşire tarafından ilaç kullanımı hakkında bilgilendirildiğini, ancak ilaç etkileşimleri ve yan etkileri konusunda bilgilendirilmediklerini ifade etmişlerdir. İlaç kullananlarda ani baş dönmesi, tansiyon düşüklüğü olabileceğinden oturarak, dil atına uygulanması, ağrının geçmemesi halinde 10 dakika aralarla tekrar edilebileceği bilinmektedir. Hastaların %90'nın dilaltına, %40'nın ayakta iken de ilacı uyguladıkları, %30'unun ağrısı geçmediğinde 20-30 dakika aralarla ilacı tekrarladığı, %36.7'sinin oda ısısında, ışık görmeyen kuru bir yerde doğru şekilde sakladığı ve yalnızca %6.7'sinin son kullanma tarihini bildiği tespit edilmiştir.

Sonuç: Hastanın akılcı ilaç kullanımının hakkında eğitilmesinde sağlık profesyonellerinin rolünün büyük olduğu görülmektedir. Hekimlerin AİK ilkelerine uygun reçete yazmaları, hemşirelerin bu ilaçların etkisi, yan etkileri, etkileşimleri hakkında hastayı bilgilendirmeleri halinde sağlık hizmeti kalitesi artacak, ilaçlara bağlı yaşanabilecek sorunlar da en aza indirilebilecektir

PP-063

DAHİLİYE KLİNİĞİNDE TEDAVİ GÖREN YAŞLI HASTALARIN İLAÇ KULLANIMI KONUSUNDAKİ TUTUMLARI

¹ Seyhan ÇITLIK SARITAŞ, ² Havva GÖKDERE ÇINAR, ³ Neziha KARABULUT, ⁴ Özge İŞERİ

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri

² Uludağ Üniversitesi Bursa Sağlık Yüksek Okulu, Hemşirelik Bölümü

³ Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

⁴ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sağlık Yüksek Okulu, Hemşirelik Bölümü

Giriş: Bu çalışma bir üniversite hastanesinin dahiliye kliniğinde tedavi gören yaşlı hastaların ilaç kullanımı konusundaki tutumlarını tespit edebilmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, 06.12.2009-12.01.2010 tarihleri arasında Gaziosmanpaşa üniversitesi hastanesi dahiliye kliniğinde tedavi gören 46 hasta ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya 27 (%58.7) erkek katılmış olup, çalışmaya katılan hastaların 19'u (%41.3) 65-69 yaş aralığındadır. Hastaların 41'i (%89.1) evli olup, 38 hastanın (%82.6) çocuk sahibi olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan hastaların 25'i (%54.3) eşyle birlikte yaşadığını ifade etmiş olup, hastaların 27'sinin (%58.7) ilçelerde yaşadığı öğrenilmiştir. 39 (%84.8) hasta orta düzey bir gelire sahip olduğunu bildirmiştir. 38 hasta (%82,6) doktorunun önerdiği sürece ve önerdiği ilacı kullandığını bildirirken, 7 hasta (%15.2) ihtiyaç duyduğunda kendi başına karar alarak ilaç kullandığını bildirmiştir. 26 hasta (%56.5) ağrıları için ilaç kullandığını bildirirken, 13 hasta (%28.3) ilaç kullanırken endişe duyduğunu ifade etmiştir. 26 hastanın (%56.5) ilaç kullanırken yanlış kullandığını ya da ilaçları karıştırdığını ifade etmesi oldukça düşündürücüdür. 36 hastanın (%78.3) ilaç kullanmak yerine bitkisel yöntemleri tercih ettiği, 4'er hastanın ise (%8.7) masaj yaptırmayı ve dua okumayı tercih ettiği tespit edilmiştir.

Sonuç: Yaşla birlikte artan kronik sağlık sorunları, ilaç kullanmayı da beraberinde getirmektedir. Ancak ilaç kullanımı konusundaki yanlış tutum ve davranışlar hastalara zarar verici olabilir. Bu konuda özellikle hemşirelerin hastalara ilaç kullanımı konusunda eğitim vermeleri ve hastaların ilaç kullanırken problem yaşaması halinde doktorlarına başvurmaları için iletişim ağlarının oluşturulması yararlı olabilir.

PP-064

GERIATRİK OLGULARDA MUSKULOSKLELETAL FIZYOTERAPİ SONRASI HASTALIK ŞİKAYETLERİNDEKİ AZALMA ORANLARI

¹ Zübeyir SARI, ¹ M. Gülden POLAT, ¹ S. Ufuk YURDALAN, ¹ Bahar ÖZGÜL, ² Selma ÖNEL

¹ Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

² Özel Burcu Fizik Tedavi Dal Merkezi

Giriş: Bu araştırma fizik tedavi ve rehabilitasyon programına alınan 65 yaş ve üzeri bireylerde fizik tedavi ve rehabilitasyon programı sonrası şikayetlerindeki azalma oranlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Özel Burcu Fizik Tedavi Dal Merkezi'ne başvuran ve 65 yaş üzeri (73.61 ± 6.02) 648'i kadın (%78.4) ve 179'u (%21.6) erkek olmak

üzere, toplam 827 olgu dahil edildi. Olgulara toplam 10.482 seans, ortalama 12,7 seans/hasta fizik tedavi ve rehabilitasyon programı uygulandı. Olguların tedavi öncesindeki şikayet ve eşlik eden bulguları belirlendi. Tedavi programı tamamlandığında tam iyileşme görülen bulgu sayısı yüzdelik oranla ifade edildi.

Bulgular: Fizik tedavi ve rehabilitasyon programı uygulanan olgulardan 6'sı (0,7) %25, 5'i (%0,6) %40, 9'u (%1.1) %50, 27'si (%3,3) %60, 4'ü (%0,5) %65, 84'ü (%10,2) %75, 119'u (%14,4) %80, 5'i (%0,6) %85, 1'i (%0,1) %90 ve 505'i (%61,1) %100 oranında şikayetlerinin azaldığını; 9'u (%1,1) şikayetlerinde azalma olmadığını belirtirken, 53 olgu (%6,4) herhangi bir yorumda bulunmadı.

Sonuç: Fizik tedavi ve rehabilitasyon programları sonrası geriatrik olgularda, tüm şikayetlerinin azalması oranının yüzde altmış seviyesinde kalması; tedavinin semptomatik iyileşmeyi etkileyecek çoklu değişkenler nedeniyle tam iyileşme sağlamadığına yorumlandı. Sonraki çalışmada, geriatrik hasta memnuniyetinin hastalık, hasta ve sağlık profesyonelleriyle olan etkileşiminin ayrıştırılarak incelenmesi planlandı.

PP-065

BİR YAŞLANMA TEORİSİ: SERBEST RADİKALLER

Ayşe KOYUN, Funda ÖZPULAT, Şengül AKDENİZ

Selçuk Üniversitesi, Akşehir Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Yapılarında eşleşmemiş elektron içeren atom veya bileşikler serbest radikaller (SR) olarak tanımlanmaktadır. SR, eksik elektronlarını geri kazanmak için başka moleküllere saldırır ve onlarla oksidasyon reaksiyonlarına girerler. Saldırılan molekül SR haline gelir, böylece zincirleme tepkimeler oluşur. Organizmada SR oluşturan doğal olayların başlıcaları; mitokondrialelektrontransport,ksenobiotiklerin(ilaçlar, kozmetikler, tatlandırıcılar) metabolizması, fagositik hücrelerin aktivasyonu, biyosentetik ve biyokimyasal yıkım olaylarıdır. SR temel olarak mitokondrieler yada fagositler tarafından oluşturulan oksijenli metabolitlerdir (O_2^- , H_2O_2 , OH^+). SR'in etkileri, hücrelerarası boşluk ve sıvılarda ortaya çıkar. Özellikle eklem ve beyin omurilik sıvılarında antioksidan savunmanın yetersiz olması nedeniyle SR'e bağlı yıkımın daha fazla olduğu gözlenmektedir. Ortaya çıkan hasarlar sonucu mitotik hücreler replikasyondan kaçınır ve kalıcı bir şekilde hücre siklusunu durdururlar ya da hücrede apoptoz

etiklenir. Bu yüzden hücresel yaşlanmanın, normal organizmal yaşlanmayı hızlandırdığı ileri sürülmektedir. SR'in %90'ı, tükettiğimiz besinlerden oluşturulurlar. Güneş, röntgen ışınları, çevre kirliliği, sigara SR oluşumunu kolaylaştıran bazı faktörlerdir. SR'e karşı koruyucu mekanizmalar, antioksidanlar ve bazı enzim sistemleridir. Antioksidanlar, iki SR'i birleştirerek nötralize edebilme özelliğine sahip bir enzime taşınana kadar radikalle stabil bir yapı oluşturur. Bazı vitaminler (C, E ve A) ve beta-karoten, ürik asit gibi antioksidanların SR'in neden olduğu oksidasyonları önlediği çalışmalarla ispatlanmıştır. Eğer SR nötralize edilmezlerse; membranın lipid ve proteinlerini yıkarak, hücre fonksiyonlarını engelleyerek, nükleustaki genetik materyale etki edip, DNA'yı kırılma ve mutasyonlara açık hale getirerek ve bağışıklık sistemindeki hücreleri yok ederek, vücutta ciddi hasarlar oluşturabilirler. SR'in azaltılmasının en güvenilir yolu, esansiyel gıda ve minarelleri kısıtlamadan gıda girişini azaltmaktır. Metabolizmanın fark edilir bir şekilde yavaşlaması, oksidatif hasarın azalması ve yaşam süresinin artmasıyla sonuçlanır.

PP-066

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLANMA VE ANTI-AGING KULLANIMI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

¹ Serdar SARITAŞ, ² Yakup PAKTAŞ, ³ Seyhan ÇITLIK SARITAŞ, ⁴ Neziha KARABULUT

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Bölümü

³ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri

⁴ Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

Giriş: Bu çalışmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin yaşlanma ve anti-aging kullanımını konusundaki görüşlerini tespit edebilmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma Gaziosmanpaşa Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Antrenörlük bölümünde okuyan 370 öğrenciden çalışmaya katılmayı kabul eden 216 öğrenci ile Aralık 2009'da tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin 42'si (%19,4) 20 yaşında olup, öğrencilerden 121'i (%56) erkektir. 111 öğrenci (%51,4) beden eğitimi öğretmenliği bölümünde eğitim görmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerden 141'i (%65,3) daha önce anti-aging kavramını duymadığını ifade etmiştir. Öğrencilerden 83'ü (%38,4) anti-aging amacıyla saç bakım ürünleri kullandığını bildirmiştir. Öğrencilerden 77'sinin (%35,6) anti-aging ürün kullanırken marka tercihlerinin olduğu görülmüştür. 98 öğrencinin (%45,4) aile üyelerinin anti-aging ürün kullandığı tespit edilmiştir. 170 öğrencinin (%78,7) "stresli yaşamı" yaşlanmaya etki eden faktörler arasında değerlendirdiği görülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilerden 110'u (%50,9) yaşlanmaktan korkmadığını bildirmiştir. Öğrencilerden 172'sinin (%79,6) bir sporcu olarak normal bireylerden daha uzun süre genç kalabileceklerini ifade ettikleri görülmüştür. Çalışmaya katılan 139 öğrenci (%64,4) anti-aging kavramı konusunda öğrenimi boyunca daha detaylı bilgi edinmek istediğini ifade etmiştir.

Sonuç: Sağlıklı nesillerin yetişmesi konusunda önemli görevleri yerine getirecek olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin anti-aging kavramı konusunda daha detaylı bilgilendirilmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Bunun için Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında "sağlıklı yaşam ve anti-aging" adlı seçmeli bir ders verilmesi yararlı olabilir.

PP-067

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ANTI-AGING ÜRÜN KULLANIMI KONUSUNDAKİ YAKLAŞIMLARI

¹ Neziha KARABULUT, ² Seyhan ÇITLIK SARITAŞ, ³ Serdar SARITAŞ

¹ Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri

³ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sağlık Yüksek Okulu, Hemşirelik Bölümü

Giriş: Bu çalışmanın amacı bir üniversite hastanesinde hizmet veren sağlık çalışanlarının anti-aging ürün kullanma konusundaki yaklaşımlarını tespit edebilmektir.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma Gaziosmanpaşa Üniversitesi hastanesinde çalışan toplam 114 sağlık çalışanından (doktor, hemşire, ebe ve sağlık teknisyeni)

araştırmaya katılmayı kabul eden 62'si ile Aralık 2009'da tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılanlardan 9'u (%14.5) 27 yaşında olup, araştırmaya 45 (%72.6) kadın sağlık çalışan katılmıştır. Çalışmaya 41 hemşire (%66,1) katılmıştır. Çalışmaya katılan 32 (%51.6) sağlık çalışanı daha önce anti-aging kavramını duymadığını bildirmesine karşın 36 (%58,1) katılımcının anti-aging amacı ile cildi nemlendiren ürünleri kullandığını ifade etmesi düşündürücüdür. 18 (%29) katılımcı anti-aging ürün kullanırken marka tercihlerinin olduğunu bildirmiştir. 23 (%37.1) sağlık çalışanın en az bir aile üyesinin anti-aging ürün kullandığı tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan 38 sağlık çalışanı (%61.3) yaşlanmaktan korktuğu bildirmiştir. 30 (%48.4) sağlık çalışanın da anti-aging ürün kullanımı önerdiği bildirmiştir. 45 (%72.6) sağlık çalışanı anti-aging kavramı konusunda daha detaylı bilgilendirilmek istediğini ifade etmiştir.

Sonuç: Sağlık çalışanlarına yaşlanma ve anti-aging kavramları konusunda eğitim verilmesinin yararlı olacağı fikrini uyandırmıştır.

PP-068

ANKARA AKPINAR SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE YAŞAYAN 65 VE ÜZERİ YAŞTAKİ KADINLARIN EV KAZASI GEÇİRME DURUMLARININ İNCELENMESİ

¹ Sibel ERKAL, ² Hande ŞAHİN, ¹ Betül SÜRĞİT

¹ Hacettepe Üniversitesi, Aile ve Tüketici Bilimleri Eğitimi

² Gazi Üniversitesi, Aile ve Tüketici Bilimleri Eğitimi

Giriş: Yaşlılık, yaşlanma sürecinin belirli bir yaştan ölüme kadar uzanan kesitini nitelendiren bir durumdur. Ortalama insan ömrünün uzaması sonucunda, toplumda yaşlı nüfusunda görülen artış, yaşlıların sorunlarına önem verilmesi gerektiğini göstermektedir. Ev kazaları yaşlılarda en sık karşılaşılan yaşlılık dönemi sorunlarından biridir. Yaşlılarda görülen kazaların çoğu kolayca gözden kaçabilen ancak kolayca da giderilebilecek tehlikelerden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle bu araştırma Ankara'da Dikmen Akpınar Sağlık Ocağı bölgesinde yaşayan 65 ve üzeri yaş grubundaki kadınların ev kazası geçirme durumlarını belirlemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem: Ankara Dikmen Akpınar Sağlık Ocağı'na bağlı yerleşim bölgesinde oturan 65 ve

üzeri yaş grubundaki kadınlar arasında tanımlayıcı tipte yapılan bu araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip kadınlardan (N=376), ulaşılan ve anket formunu doldurmayı kabul eden n=100 kişi araştırma kapsamına alınmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formundan yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 13.0 istatistik programı, analizlerde; sayı-yüzde dağılımı, ortalama, Ki-kare testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya alınan kadınların %78.4'ünün son bir yıl içinde ev kazası geçirdiği, geçirilen kaza tipleri arasında ilk sırayı %60.0 ile düşme kazasının aldığı belirlenmiştir. Yaş ile kaza geçirme arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p<0.05). Kazanın yaşandığı alanlar arasında ise ilk sırada mutfağın (%35.0) geldiği, bunu sırasıyla banyo (%26.3) ve yatak odasının (%15.0) izlediği, kaza nedenlerinin başında da dikkatsiz-acele davranmayı belirtenlerin önde geldiği (%47.5), kaza geçirenlerin yarısından biraz fazlasının (%56.3) bir sağlık kuruluşuna başvurduğu saptanmıştır.

Sonuç: Yaşlılarda ev kazalarının sık görüldüğü, bu nedenle yaşlıların kaza nedenleri ve önlenmesi konusunda bilgilendirilmeleri ve konutlarının ev kazasını önleyecek şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

PP-069

DÜŞMEYE BAĞLI EV KAZALARI VE YAŞLI GÜVENLİĞİ

Funda ÖZPULAT, Şengül AKDENİZ, Ayşe KOYUN

Selçuk Üniversitesi, Akşehir Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Toplumdaki yaşlı nüfus arttıkça, düşmeye bağlı yaralanma ve ölüm sayısında da artış yaşanmaktadır. Düşmeye neden olan faktörler arasında; fiziksel yetersizlikler, ilaçlar, çevresel tehlikeler, daha önceki düşme hikâyeleri sayılabilir. Düşmeler, yaralanmaya bağlı ölümlerin en önemli nedeni olarak görülmektedir. 2005'te 65 yaş ve üzeri 15.800 kişi düşmelere bağlı yaralanmalar nedeniyle ölmüş, yaklaşık 1.8 milyon 65 yaş ve üzeri yetişkin düşmelere bağlı ölümcül olmayan yaralanmalar nedeni ile acil serviste tedavi edilmiş, bu hastaların 433.000'den fazlası hastaneye yatırılmıştır. Yaşla birlikte düşme riskinin artmasıyla, 75 yaş ve üstü yetişkinlerde düşme sonucu uzun süreli bakım hizmeti alma olasılığı da 4-5 kat artmaktadır. Avrupa ülkelerinde yılda yaklaşık 80000 kişi düşmeler

nedeniyle ölmekte, ölümler en fazla 80 yaş ve üstü bireylerde görülmektedir. Bu ülkelerde, 65 yaş ve üzeri her bireyin yılda en az bir kez düştüğü, 85 yaş ve üzeri yaşlılarda düşme sayısının 65-69 yaş grubundan 8 kat fazla olduğu bildirilmektedir. Düşmelerin %20-30'u zedelenme, kalça kırığı, kafa travması gibi yaralanmalarla sonuçlanmakta ve düşmeler travmatik beyin yaralanmalarının en yaygın nedeni olarak görülmektedir. Düşmeler aynı zamanda yaşlılardaki kırıkların başlıca sebebidir ve kalça kırıklarının %90'ı düşmeler sonucu oluşmaktadır. Ayrıca yaralanma olmasa bile çoğu insanda düşme korkusu gelişebilmekte, bu korku yaşlıların aktivitelerini ve hareketliliklerini azaltabilmekte, düşme risklerini artırabilmektedir. Dünyada ve ülkemizde yaşlı nüfusun artması, düşmeye bağlı ev kazalarında yaşlıların önemli risk gruplarından olması, bu kazaların çoğunun gerekli önlem ve girişimlerle ortadan kaldırılabilecek nitelikte olması ve düşmeler sonucu yapılan sağlık harcamalarının ciddi boyutlarda olması, yaşlılarda ev güvenliğinin, denetim listelerinin ve projelerin, yaşlı birey ve sağlık personeli için eğitim programlarının önemini arttırmaktadır.

PP-070

FEAR OF FALLING RELATED FACTORS IN THE COMMUNITY DWELLING ELDERLY

Taciser KAYA, Altınay GÖKSEL KARATEPE, Ayça AVCI, Rezzan GÜNAYDIN

İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

Introduction: Fear of falling (FOF) is a major health problem, interfering with mobility and performing activities of daily living, among the elderly living in communities. The aim of this study was to determine factors related to fear of falling.

Materials and Method: Twenty-nine subjects (8 male and 21 female) aged 65 year or older were enrolled. Sociodemographic and falls related medical characteristics including age, sex, education level, body mass index, number of comorbidities and current medications related to falling, history of falls, impaired vision, living alone or with other persons and use of walking aid were recorded. Fear of falling, depression, balance and mobility performance were assessed by using modified falls efficacy scale, geriatric depression scale, Balance Performance Oriented Mobility Assessment of Tinetti and timed up and go test respectively.

Results: Participants aged between 65 and 86 (mean±SD, 70.03±5.2) year. According to Spearman's correlation analyses, fear of falling correlated with balance, mobility performance, depression, and history of falls ($r = 0.532, -0.697, -0.411, -0.492$ respectively).

Conclusion: This study suggests that fear of falling prevention programmes should cover interventions both improving physical skills and depression.

PP-071

YAŞLILARIN EVDE DÜŞMEYİ ÖNLEYİCİ GÜVENLİ DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Tülay SAĞKAL, Aslı KALKIM, Senem ÇELİK

Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik, E.Ü

Giriş: Araştırma, yaşlıların evde düşmeyi önleyici güvenli davranışlarını ve bu davranışları etkileyen faktörleri incelemek amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini, rastgele örneklem yöntemiyle seçilen İzmir, Ödemiş İlçesinde, üç Aile Sağlığı Merkezine 25 Kasım-25 Aralık 2009 tarihleri arasında sağlık hizmeti almak için gelen 60 yaş üstü bireyler oluşturmuştur. Sorulara eksiksiz cevap veren, bellek sorunu olmayan ve çalışmaya katılmaya istekli olan 118 birey örnekleme alınmıştır. Araştırmada çalışmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin, yaşlılardan sözel izin alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; 19 sorudan oluşan "Yaşlıların sosyo-demografik özellikleri ve düşmeyi etkileyen risk faktörlere ilişkin soru formu" ve 25 sorudan oluşan "Yaşlıların düşmeyi önleyici güvenli davranışlarına ilişkin bilgi formu" kullanılmıştır. Bu formdaki sorular 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir (min:25-max:100). Verilerin değerlendirilmesinde; sayı, yüzde dağılımı, ortalama, t-testi, Kruskal wallis yapılmıştır

Bulgular: Yaşlıların yaş ortalaması 70.16±6.28'dir. Yaşlıların %15.3'ünün son 6 ay içerisinde düşme öyküsü bulunmamaktadır. Yaşlıların düşmeyi önleyici güvenli davranışlarının toplam puan ortalaması 69.42±6.83 olup orta düzeyde riskli bulunmuştur. Yaşlıların; gecekonduda oturuyor olması, ekonomik durumun kötü olması, genel sağlık durumunun kötü olması, kaslarında güç kaybı olması düşmeyi önleyici güvenli davranışları olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır($p<0.05$). Yaşlıların; cinsiyet, öğrenim durumu, evin mülkiyeti, düşme öyküsü, görme, işitme,

yürüme ve denge problemi, yardımcı cihaz ve ilaç kullanımını, kronik hastalık durumu düşmeyi önleyici güvenli davranışları etkilememiştir($p>0.05$).

Sonuç: Yaşlıların düşmeyi önleyici güvenli davranışlarda bulunmamasının, yaşlıların çoğunun daha önceden düşme deneyiminin olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yaşlıların düşmeyi önleyici güvenli davranışlarının orta düzeyde riskli bulunması sonucunda, sağlık personeli tarafından yaşlıların düşme konusunda eğitilmesi ve izlenmesi önerilmektedir.

PP-072

CERRAHİ KLİNİKLERİNDE YATAN YAŞLI HASTALARDA DÜŞME RİSKİNİN BELİRLENMESİ VE ALINAN ÖNLEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

¹ Dilek ÇEÇEN, ² Türkan ÖZBAYIR

¹ CBÜ Manisa Sağlık Yüksek Okulu, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

² Ege Üniversitesi Hemşireliği Yüksek Okulu, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Giriş: Yaşlanma ile birlikte düşmeye eğilim artmaktadır. Cerrahi hastalarında ise, ameliyat öncesi yapılan ilaçların, duyu algı kapasitesinde yaşanan problemlerin, ameliyat anksiyetesine bağlı dikkat eksikliğinin, düşmeye neden olduğu bilinmektedir. Bu nedenle araştırma, cerrahi kliniklerde yatan yaşlı hastaların düşme risklerinin belirlenmesi ve düşmeye yönelik alınan önlemlerin değerlendirilmesi amacıyla, kesitsel- tanımlayıcı bir çalışma olarak planlandı.

Gereç-Yöntem: Araştırmaya, Kasım 2009- Ocak 2010 tarihleri arasında, Manisa'da, 2. basamak sağlık hizmeti veren 2 kamu hastanesinin tüm cerrahi kliniklerinde yatan 65 yaş ve üstü, araştırmaya katılmayı kabul eden N=121 hasta alındı. Veriler, yaşlı düşme riski değerlendirme formu ve Hendrich II Düşme Riski Tanılama Ölçeği ile toplandı. Düşmeye yönelik alınan önlemler ise; hasta güvenliği- düşmelere yönelik alınması önerilen önlemler formu ile toplandı. Etik onay: EÜ HYO Bilimsel Etik Kurulundan, araştırmacının yapıldığı kurumlardan yazılı onam ve araştırmaya katılan yaşlı hastalardan sözel onam alındı.

Bulgular: Yaşlı hastaların; %52.1' i kadın, %55.4'ü 65-74 yaş aralığında ve %42.1'i genel cerrahi kliniğinde yatıyordu. Araştırmada, Hendrich Düşme Riski Puan ortalaması 3.76+ 2.44,

hastaların%38'inde yüksek düşme riski(5 puan ve üzeri) olduğu ve yaş arttıkça düşme riski puanının arttığı saptandı($p<0.05$).Erkek hastaların düşme riski(4.24+ 2.29),kadınlara göre(3.33+2.51) daha yüksek bulundu($p<0.05$). Yaşlı hastalarda düşmeye yönelik en fazla alınan önlemler: yatak ve tekerlekli sandalyelerin kilitlemesi(%100),ıslak zeminin silinmesi (%87.6),sedye ve yatak korkuluklarının kullanılmasıydı (%87.6).

Sonuç: Araştırmada, yaş arttıkça düşme riskinin arttığı ve yaşlı hastalarda düşme riskine karşı alınan önlemlerin yetersiz olduğu saptandı.

PP-073

YAŞLILARDA DÜŞME RİSK FAKTÖRLERİNİN GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNE ETKİSİ

¹Şükran ÖZKAHRAMAN, ² Melek ARDAHAN, ² Jülide Gülizar YILDIRIM

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik

² Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik

Giriş: Araştırma, yaşlılarda düşme risk faktörlerinin günlük yaşam aktivitelerine etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı araştırmanın evrenini, Gürçeşme Huzurevi, Basın Sitesi Huzurevi ve Dr. Kemal Tarım Huzurevinde kalan yaşlılar oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına; 60 yaş ve üzeri çalışmaya katılmaya gönüllü olan, yatağa bağımlı olmayan, yardım almadan 90 saniye ayakta durabilen ve en az 5 metre yürüeyebilen yaşlılar alınmıştır (n=227). Veriler araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasında, sosyo-demografik özellikleri içeren veri formu, Tinetti'nin Düşmenin Etkisi Ölçeği (TDEÖ), Barthel Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi (BGYAI) ve Süreli Kalk ve Yürü Testi kullanılmıştır.

Bulgular: Yaşlıların %30.8'i 78-84 yaş grubundadır, %55.9'u erkek, %44.1'i kadın, %63.4'ü dul, %37.4'ü ilkökul mezunudur. Yaşlıların %56.4'ü bağımsız bir şekilde yürürken, %43.6'sı yürürken walker, baston, tekerlekli sandalye gibi araçlar kullanmaktadır. Yaşlıların %57.7'si düşmüştür, %60.8'i düşmekten korkmaktadır. Yaşlıların, TDEÖ'den aldıkları puan ortalaması 67.5±27.84, BGYAI'den aldıkları puan ortalaması ise 88.84±14.58'dir. Yaşlıların %37.4'ü günlük yaşam aktivitelerini yaparken tam bağımsız,

%35.2'si orta derecede bağımlıdır. Yaşlıların 3 metre mesafeyi gidip-gelme sürelerinin ortalaması 19 sn'dir. Yaşlıların düşme durumu ve BGYAİ'den aldıkları puanlar ($r=0.227$ $p<0.05$), düşmekten korkma durumu ve BGYAİ'den aldıkları puanlar arasında ($r=0.181$ $p<0.05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Yaşlılar günlük yaşam aktivitelerini genellikle tam bağımsız veya orta derecede bağımlı bir şekilde yapmaktadırlar. Yaşlıların kısa sürede 3 metre mesafeyi yürümeleri onların iyi bir denge ve mobilite yeteneklerinin olduğunu ve düşme risklerinin daha düşük olduğunu göstermektedir. Yaşlıların daha önce düştükleri ve düşmekten korktukları için daha dikkatli bir şekilde günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirdikleri sonucuna varılmıştır.

PP-074

YAŞLILARDA DENGE VE YÜRÜME PERFORMANSI

Gönen MENGI, Banu ÇAVDAROĞLU

Bor Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon

Giriş: Bu çalışmanın amacı 65 yaş üstü bireylerin denge, yürüme performanslarını araştırmak ve düşme sıklıklarını belirlemektir.

Gereç ve Yöntem Bu çalışmaya Bor Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesine başvurmuş 25 hasta katıldı. Çalışmaya 65 yaş üstü hastalar dahil edildi. Nörolojik hastalığı, inflamatuvar artrit, ciddi görme bozukluğu ve fiziksel engelleri olan hastalar çalışma dışı bırakıldı. Hastaların denge ve yürüme performansları Tinetti denge ve yürüme skalası, 3 metre kalkma-yürüme-oturma testi(KYOT) değerlendirildi.

Bulgular: Hastaların (13 kadın, 12 erkek) yaş ortalaması 71.8 idi. İkisinin (%8) son bir yıl içinde meydana gelen düşme öyküsü vardı. Hastaların ortalama KYOT süreleri 9.36 sn idi. Sırasıyla ortalama Tinetti-denge, Tinetti-yürüme, Tinetti-toplam skorları 14.80, 11.20 ve 26 idi. KYOT süreleri ile Tinetti-toplam skorları arasında ters korelasyon vardı ($r=-0,773$ $p=0,000$). Hastalar 65-74 yaş arasındakiiler ile 75 yaş ve üzerindekiiler olarak iki gruba ayrıldılar. Altmış beş-74 yaş arasındaki hastaların ortalama KYOT süresi, Tinetti-denge, Tinetti-yürüme, Tinetti-toplam skorları sırasıyla 9.18 sn, 15.00, 11.31 ve 26.31 idi. Bu değerler 75 yaş ve üzerindeki hastalar için sırasıyla

9.67 sn, 14.44, 11.00, 25.44 idi. İki grubun denge ve yürüme parametreleri arasında anlamlı fark yoktu ($p>0.05$).

Sonuç: Denge ve yürümeye ilişkin yeteneklerin yaşlanmayla birlikte azalması beklenen bir durumdur. Yetmiş beş yaş üzeri hastaların yetmiş beş yaş altı hastalara göre KYOT süreleri daha uzun, Tinetti skorları daha düşük olmakla birlikte anlamlılık düzeyi altında kalmıştır. Bu sonuç hasta sayısının azlığıyla ve iki grubun yaş ortalamalarının birbirine yakınlığı (68.69 ve 77.33)ile açıklanabilir. Bu çalışmada hastaların %8'inin düştüğü bulunmuştur. Düşme oranının düşüklüğü hastaların bir kısmının düşmelerini hatırlamıyor olabileceğinden kaynaklanabilir.

PP-075

PREVENTING FALLS IN ELDERLY PEOPLE

¹ Belgin YILDIRIM, ² Şükran ÖZKAHRAMAN, ¹ Nilay ÖZKÜTÜK

¹ Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik

² Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik

Falls in older people constitute a common health hazard, which has attracted much attention and research. Falls are highly prevalent in this population and are associated with significant morbidity in terms of the impairment of quality of life and health resource cost. About 30% of people over 65 years of age and living in the community fall each year; the number is higher in institutions. There are many evidence-based interventions, which have been shown to reduce the subsequent risk of falls. To assess the effects of interventions designed to reduce the incidence of falls in elderly people. Articles were obtained from CINAHL, PubMed, MEDLINE (1998-2009) by using the keywords "preventing falls in elderly persons", "falls in elderly", "interventions for preventing falls in elderly people". Unreachable full text is out of consideration. In total seventeen twenty articles which were written English were found. As a result of the committed search, this subject regarding to full essay, reachable twenty four research essays which were conducted between 1998 and 2009 were evaluated. Seven of these studies' full essays couldn't be reached. Injuries resulting from falls in elderly people are a major public-health concern, representing one of the main causes of longstanding pain, functional impairment, disability, and death in this population. Falls are common and

may be associated with significant health care costs. Most importantly, health care providers may be missing many opportunities to provide fall prevention information to older people.

PP-076

GERİATRİK HASTALARDA DENGE DEĞERLENDİRİLMESİ VE DÜŞME RİSKİ

¹Aliye Yıldırım GÜZELANT, ¹M.Hayri ÖZGÜZEL, ¹Mesut TOYDEMİR, ¹Gamze SARI, ¹Berrin HÜNER, ²Murat TONBUL

¹ S.B. Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği

² S.B. Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi Kliniği

Giriş: Denge her yaş için önemli olmakla birlikte, yaşla beraber dengenin bozulması yaşlı toplumda düşme riskini artırması nedeniyle ciddi bir faktördür. Bu çalışmada yaşlı hastalarda düşme öyküsü ile denge durumunu değerlendirmeyi amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon polikliniğimize başvuran 65-83 yaş arası 65 yaşlı hastanın düşme öyküleri ile denge testleri karşılaştırıldı. Hastalar Kalk ve Yürü testi, Tinetti Denge ve Yürüme testleri ile değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya alınan hastalara son 1 yıl içindeki düşme öyküsü sorgulandı ve denge testleri uygulandı. Düşme anamnezi veren 24 hastanın kalk ve yürü test zamanı ortalama 15 saniye, diğer 41 hastanın kalk ve yürü testi 14.4 saniye idi. Heriki grup arasında zaman olarak fark olmakla birlikte, istatistiksel olarak anlamlı fark yoktu ($p=0.60$, $p>0.05$). Düşen 24 hastanın Tinetti Denge ve Yürüme testi ile değerlendirilmesinde toplam skor ortalaması 22.78, diğer grubun toplam skor ortalaması 21.87 bulundu. Düşme olan grup ile düşme olmayan grup arasındaki toplam skor ortalamaları karşılaştırıldığında düşme olmayan grubun ortalamasının daha yüksek olmasına rağmen, iki grup arasındaki ortalamaların karşılaştırılmasında istatistiksel bir anlam olmadığı görüldü ($p=0.456$, $p>0.05$).

Sonuç: Geriatrik hastalarımızda düşme ve denge arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Tinetti denge ve yürüme testi ile değerlendirildiğinde orta düzeyde düşme riskine sahiptirler. Geriatrik hastaların düşme, denge ve yürüme testleri açısından daha detaylı değerlendirilmesine ve çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

PP-077

ONE YEAR MORTALITY AFTER HIP FRACTURES

Cem COPUROGLU, Mert CIFTDEMİR, Mert OZCAN, Kagan Volkan UNVER, Erol YALNIZ

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ortopedi Anabilim Dalı

Introduction: Hip fractures are mostly osteoporotic fractures in the elderly patient population due to low energy traumas. Although the mechanism of injury is simple, hip fractures have an important rate of morbidity and mortality. In this study, we aimed to analyze the mortality rates of hip fractured patients who were operated in our clinic.

Materials and Method: We evaluated last 1-year period (February 2008- January 2009) which included 139 patients, who were hospitalized for hip fractures. Data on age, sex, injury patterns, types of fractures were evaluated retrospectively.

Results: Eleven (8%) of the patients were operated for subtrochanteric femur fractures, 73 (52.5%) for inter-trochanteric femur fractures, and 55 (39.5%) for collum femoris fractures. Types of operations were open reduction and internal fixation for 35 patients and hemiarthroplasty for 104 patients. Some of the patients were lost in the follow-up period ($n=67$). Seventy-two patients were in the control of our outpatient clinic and 44 (61.1%) of the patients are alive and 24 (33.3%) of them died in the postoperative 1 year period. Mean age of the patients was 70.7. Fifty-two of them were male and 87 of them were female. One hundred seven of the injuries were low energy traumas. The others were because of a high energy trauma.

Conclusion: Hip fractures have a high frequency of morbidity and mortality. As aging population increases, hip fractures due to osteoporosis will be faced up more frequently. For preventing the morbidity and mortality of hip fractures, osteoporosis should be prevented as early as possible.

PP-078

OSTEOPOROTIC VERTEBRAL FRACTURES: PERCUTANEOUS VERTEBROPLASTY

Cem COPUROGLU, Mert CIFTDEMİR, Mert OZCAN, Erol YALNIZ

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ortopedi Anabilim Dalı

Introduction: Vertebral fractures due to osteoporosis may be seen frequently. There are some treatment modalities. In this study, we aimed to analyze percutaneous extrapedicular vertebroplasty that we applied in our clinic.

Materials and Method: A group of 37 patients; 24 women and 13 men, aged 27-93 years (mean 60), having osteoporotic and pathological spine fractures at 49 levels, treated with percutaneous vertebroplasty using bone cement via an extrapedicular root in our clinic between 2003 and 2007 was investigated. Quantitative measurements of pain were evaluated in the preoperative, postoperative and first month follow-up periods using visual analogue scale (VAS). All operations were performed in the prone position, under the guidance of fluoroscopy with local anesthesia. Mean amount of bone cement used was 3.8 ml (2.5-4.2) for each vertebral body.

Results: All patients were allowed to walk 6 hours postoperatively and discharged next day on foot. Mean VAS scores were found 8.4 (9.6-7.2) preoperatively, 2 (0.6-6.1) at postoperative first day and 1 (0.2-2.5) at postoperative first month follow-up.

Conclusion: All patients had significant pain relief after the procedure. Percutaneous vertebroplasty seems to be an inexpensive, effective, nearly non invasive and quick way to obtain pain relief in suitable patients.

PP-079

THE RELATION BETWEEN DAILY LIFE ACTIVITY AND THE COGNITIVE FUNCTION LEVELS OF THE ELDERLY IN THE NURSING HOME

¹Nezihe UĞURLU, ² Nazife MISIRLI

¹ Muğla Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu

² Özel Anadolu Hastanesi, Hemşire

Introduction: As the general population is getting older the need for the health care of this group also increases. Elderly health care needs increase due to loss of physical and cognitive abilities which may limit or prevent their usual independent daily life activities. The research was done descriptively to determine the relation between the levels of the cognitive functions

and the daily living activities for the aged in a nursing home. A descriptively study.

Materials and Method: This study was conducted with 54 elderly residents of the H.Nuri Öncüler Nursing Home in Muğla, Turkey between 25.02.2008 and 19.03.2008. A questionnaire was formulated after examining the studies and literature about the elderly. It consisted of socio-demographic characteristics, a Standardized Mini Mental Test (SMMT) to determine the existence of cognitive disorders and also a short-term faculty-loss questionnaire.

Results: As a result of the study, the cognitive disorder and faculty loss were determined in 57.5% and 72.2% of the aged people respectively. A statistically meaningful relation ($p<0.05$) was found between the cognitive functions and the daily life activities. A meaningful relation ($p<0.05$) between the age and ability to perform daily activities was also found.

Conclusion: As people get older, the frequency of developing cognitive disorder increases. Those whose educational levels are lower have more cognitive disorders and their loss of faculties increases if cognitive disorders exists.

PP-080

ROGERS'IN BİRİMSEL İNSAN MODELİNE GÖRE BAŞ AĞRISI OLAN YAŞLILARDA MASAJIN AĞRI VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Tuğba AKSU, Zehra Çiçek FADİLOĞLU

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği

Giriş: Tümdünyada ortalama yaşamsüresi artmaktadır. Yaşlı nüfusun artması önemli sağlık ve sosyoekonomik sorunlara neden olmaktadır. Yaşam süresinin uzaması elbette önemli bir hedeftir ancak daha önemlisi ileri yaşlarda yaşam kalitesinin sürdürülebilmesidir. Ağrı ve yaşam kalitesi temel özellikleri paylaşan kavramlardır. Ağrı kontrolü sağlıkta yaşam kalitesini belirlemede anahtar bir rol oynamaktadır. Bu araştırmada baş ağrısı olan yaşlıların yaşam kalitelerini belirlemek ve ağrı düzeylerini saptamak, masajın ağrı ve yaşam kalitesi ile ilişkisini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırma Mart-Haziran 2009 tarihleri arasında Gürçeşme Huzurevinde yapılmıştır. Baş ağrısı olan yaşlı bireyler içerisinde olasılıksız rastgele örneklem tekniği kullanılarak seçilen 40 hasta araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. 20 hasta uygulama, 20 hasta kontrol grubunda yer almıştır. Tüm hastalara Bireysel Tanıtım Formu, SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Mc Gill Melzack Ağrı Soru Formu uygulanmıştır. Uygulama grubundaki hastalara beş hafta süreyle masaj uygulanmış, kontrol grubuna ise beş hafta süresince rutin uygulamaları yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılanların %55'i 60-69 yaş arasında ve yaş ortalaması 67,95'dir, %60'ı erkek, %77.5'i sigara, %50'si alkol kullanıyor, %55'inin çok şiddetli baş ağrısı var, %70'i daha önce baş ağrısı için masaj yaptırmamış, masaj yaptıranların ise %40'ının ağrısı azalmıştır. Deney grubunun %70'inin önceki baş ağrı şiddeti 4(şiddetli), masaj sonrası ise %75'inin baş ağrısı şiddeti 2(biraz) olarak bulunmuştur. Kontrol grubunun %75'inin önceki baş ağrısı şiddeti 4(şiddetli) %85'inin sonraki baş ağrı şiddeti ise 5(şiddetli) bulunmuştur. Kontrol grubunun önceki yaşam kalitesi puanları sonraki puana göre daha düşük, deney grubunun yaşam kalitesi tüm alt boyutları masaj sonrasında daha yüksek bulunmuştur. Masaj ile ağrı ve yaşam kalitesi arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Rogers'ın Birimsel İnsan Modeli temelinde oluşturulan masaj programının kronik baş ağrısını azalttığı ve yaşam kalitesini arttırdığı bulunmuştur.

PP-081

YAŞLILARDA ALGILANAN SOSYAL DESTEK ÜZERİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Ayfer AYDINER BOYLU, Oya HAZER

Hacettepe Üniversitesi, Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü

Ülkemizde hızlı nüfus artışı, endüstrileşme, kentleşme, iç ve dış göçler nedeniyle çekirdek aileye dönüşüm, ekonomik sorunların varlığı, kadınların çalışma yaşamına katılması, konutların çekirdek ailenin yaygınlaşması sonucunda küçülmesi nedeniyle yaşlılar için uygun ve yeterli olmaması, gençlerin yaşlılığa bakış açısı, kuşaklar arası iletişim bozuklukları, sağlığın bozulması ve bağımlılık gibi durumlar yaşlıların sosyal destek ağlarının azalmasına yol açabilmektedir. Bu durumda yaşlıların yaşam kalitelerinin düşmesine

neden olabilmektedir. Bu çalışma 65 yaş ve üzeri yaşlılarda algılanan sosyal destek üzerinde etkili olan faktörleri incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara ili Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı Kurtuluş Sağlık Ocağında kayıtlı olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 348 yaşlı oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde sosyo-demografik bilgi formu, WHO İyi Durum İndeksi, Yesavage Geriatrik Depresyon Skalası, Katz'ın Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi, Lawton ve Brody'nin Enstrümantal Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan yaşlıların %56.0 sı kadın olup %56.6'sı da ilköğretim ve daha az eğitim düzeyine sahiptir. Araştırma sonucunda yaşlıların yaşam kalitesi, günlük yaşam aktivite düzeyleri ve yaşam doyumları ile algıladıkları sosyal destek arasında pozitif yönde, depresyon düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek arasında da negatif yönde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

PP-082

LIFE SATISFACTION AND HOPELESSNESS IN ELDERLY: TAI-CHI CHUAN OUTCOMES

Ali TEKİN

Muğla Üniversitesi, Rekreasyon

Introduction: The purpose of this quantitative study was to determine the effect of Tai Chi Chuan (TCC) on some physical parameters, life satisfaction and hopelessness levels in elderly considering sex.

Materials and Method: The study was organized in İstanbul Municipality Darülaceze and covered 56 older people in total. (TCC group= 15 males and 13 females; Control group= 15 males and 13 females). The TCC group participated in a TCC program with 24 forms. Each practice session included 10 minute of warm-up, 40 min of TCC practice, and 10 min of cool-down exercise. During the exercise, subjects imitated an experienced TCC instructor's motions and postures at the same speed. In addition, regulated breathing was emphasized as part of the exercise. Data were collected as pre and post tests by Life Satisfaction Scale (LSS), Beck Hopelessness Scale (BHS), strenght, flexibility, aerobic endurance, velocity and dynamic balance measurements. Wilcoxon and Mann-Whitney U tests were used for analysis.

Results: Pre and post test results of female participants in TCC group exposed significant differences in dynamic balance at $p < 0.001$; lower extremity strenght and upper extremity flexibility at $p < 0.01$; and aerobic endurance at $p < 0.05$ level. The significant differences for males were in all parameters excluding lower extremity flexibility.

Conclusion: Participation in TCC has an positive effect on physical parameters, hopelessness and life satisfaction levels of both sex in elderly. Future research is suggested.

PP-083

YAŞLI BİREYLERDE YAŞAM KALİTESİ

¹ Özlem Çınar Özdemir, ¹ Nuriye Özengin, ¹ Necmiye Ün Yıldırım, ² Feray Gökdoğan

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi, K.D. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksek Okulu, Bolu

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Sağlık Yüksek Okulu Hemşirelik Bölümü, Bolu

Giriş: Bu çalışma huzurevi ve kendi evlerinde yaşayan yaşlı bireylerde yaşam kalitesi, kas kuvveti, kas gücü ve reaksiyon zamanını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya huzurevlerinde yaşayan (49) yaş ortalaması 75.06 ± 6.57 yıl ve Bolu Valiliği Yaşlı Merkezi'ne kayıtlı kendi evlerinde yaşayan (49) yaş ortalaması 71.42 ± 5.02 yıl olan 98 birey dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen bireylerin bilişsel fonksiyon düzeyleri Mini Mental Durum Testi ile, yaşam kaliteleri Nottingham Sağlık Profili Anketi ile alt ekstremitte kas kuvvetleri sandalyeden otur-kalk testi ile, güçleri basamak testi ile, basit reaksiyon zamanları ise New Test reaksiyon zaman ölçeği kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan yaşlı bireylerin Nottingham Sağlık Profili Anketi alt parametrelerinden ağrı, enerji düzeyi, emosyonel reaksiyonlar, sosyal izolasyon ve Nottingham toplam değerleri sonuçlarında iki grup arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark yaşlı merkezine kayıtlı kendi evlerinde yaşayan bireyler lehinedir ($n=49$). Aynı zamanda reaksiyon zamanı ortalamalarında huzurevinde bulunan yaşlılar ($n=49$) lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Katılımcıların kas kuvveti ve kas gücü değerlerinde ise anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Sonuç: Çalışmamızda kendi evlerinde yaşayan yaşlıların yaşam kaliteleri değerlerinin huzurevinde yaşayan yaşlılara göre daha iyi olduğu görülmüştür. Ülkemizde bu tür yaşlı merkezlerinin artırılmasının yaşlı bireylerin sağlık sorunu ile ilgilenilmesi açısından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

PP-084

60 YAŞ ÜZERİ KADIN OLGULARDA NAMAZIN EGZERSİZ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Selami YÜKSEK

Kafkas Üniversitesi Sarıkamış BESYO, Beden Eğitimi

Giriş: Çalışma; namaz kılan-kılmayan yaşlı kadın olguların fiziksel uygunluk düzeylerini belirlemek, karşılaştırmak ve namazın yaşlıların fiziksel uygunluk düzeylerine egzersiz etkisini incelemek için yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya; günlük yaşam aktivitelerini bağımsız sürdürebilen, ciddi sağlık problemi olmayan 754 kadın olgu gönüllü olarak katıldı. Yaş kategorileri; 60-64 yaş 228 olgu (145 kılan, 83 kılmayan), 65-69 yaş 249 olgu (136 kılan, 113 kılmayan), 70-74 yaş 162 olgu (82 kılan, 80 kılmayan) ve 75 ve üzeri yaş 115 (45 kılan 70 kılmayan) olarak belirlendi. Olgular, namazını düzensiz, oturarak veya hiç kılmıyor ise; "Kılmıyor" kategorisine, namazını normal, düzenli ve 5 vakit kılıyorsa "Kılıyor" kategorisine dahil edildi. Çalışmada, Rikli ve Jones'in Senior Fitness Test protokolü kullanıldı. Katılımcılara kişisel bilgi formları doldurtularak namaz kılıp kılmama durumları belirlendi. Verilerin analizinde, SPSS 11 programı kullanıldı. Yaş aralıklarına göre namaz kılan ile kılmayanlar arasındaki farkların anlamlılık düzeyleri "Kruskall Wallis" testi ile 0.05 ve 0.01 düzeyinde incelendi. **Bulgular:** Test protokolünü oluşturan çoğu istasyonlarda namaz kılanların, kılmayanlara oranla daha yüksek test skorlarına sahip oldukları ve bunların istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi ($p < 0.01$ ve $p < 0.05$). Sonuç: Namaz, günün beş ayrı vaktinde kılınır. Beş vakit namazda 40 rekât ve 80 secde vardır. Namaz kılan biri, günde beş defa farklı zamanlarda kültür-fizik hareketi yapar. Namazı gerçekleştirme sürecinde kişi saatte üç millik bir hızda koşu-yürümeye denk gelen bir egzersiz yaptığı belirtilmiştir.

Sonuç: Namazını düzenli kılan olguların namaz kılmayanlara göre daha yüksek fiziksel uygunluk parametrelerine sahip oldukları tespit edildi. Yaşlı kadınlarda düzenli namaz kılmanın egzersiz etkisi yaparak fiziksel uygunluk düzeylerini pozitif yönde etkilediği söylenebilir.

PP-085

YAŞLI BİREYLERDE UYKU VE YAŞAM KALİTESİNİN BELİRLENMESİ

¹Şefika Dilek GÜVEN, ¹Rabiye EĞLENCE, ¹Gamze UCAKAN, ¹Nuriye EFE, ¹Nilay YAĞCI, ¹Yunus MENTEŞ, ²Kamuran ÖZDİL

¹ Nevşehir Üniversitesi Semra ve Vefa Küçük Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

² Mevlüt Özden Vakfı Huzurevi, Hemşirelik

Giriş: Yaşlılarda uyku ve yaşam kalitesinin belirlenmesi yaşlının sağlığını koruma ve geliştirmede önemlidir. Araştırma, yaşlı bireylerde uyku kalitesi ve yaşam kalitesinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Huzurevlerindeki 83 yaşlı araştırmanın evrenini, araştırma sınırlılıklarına giren 58 yaşlı örneklemini oluşturmuştur. Veriler anket formu, SF-36 yaşam kalitesi , Pittsburg uyku kalitesi ölçekleri kullanılarak toplanmıştır. Yaşlıların sözlü ve yazılı onamları alınmıştır. Veriler bilgisayar ortamına girilmiş, veriler normal dağılım gösterdiği için t testi, ANOVA varyans analizi , frekans ve ortalama ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yaşlıların yaş ortalamalarının 78.19 ± 10.17 , %43.1'inin kadın, %46.6'sının okuma yazma bilmediği, %79.3'ünün gelirinin olduğu, %73.7'sinin sosyal güvenceye sahip, %75.9'nun dul olduğu belirlenmiştir. Yaşlıların %60.2'si kendi bakımlarını yapamadığı için huzurevinde kaldıklarını, % 17.2'si kendi yaşlarını çok yaşlı olarak algıladıklarını, %37.9'u yaşlılığı kötü bir durum olarak değerlendirdiklerini, %51.7'si sağlığını orta olarak değerlendirdiğini, %62.1'i sağlık durumlarının fiziksel hareketlerini kısıtladığını ifade etmişlerdir. Yaşlıların %31'nin en az bir kronik hastalığı, %67.2'sinin sürekli kullandığı ilacı olduğu, %12.8'nin çocuğunun olmadığı, %41.9'nun yakınlarıyla sık görüştükları saptanmıştır. Pittsburg uyku indeksi ortalama puanlarının $8,67 \pm 3,81$, SF 36 yaşam kalitesi ölçeği ortalama puanlarının $62,1 \pm 19,8$ olduğu belirlenmiştir. Yaşlıların uyku kaliteleri ile yaşlılığı değerlendirme durumu, gelir durumu, ilaç kullanma durumu arasında, yaşam kaliteleri ile ilaç kullanma durumları, sağlığın fiziksel aktiviteleri kısıtlama durumu arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$).

Sonuç: Yaşlıların uyku kalitelerinin kötü, yaşam kaliteleri orta düzeydedir. Bu sonuçlar doğrultusunda yaşlıların uyku ve yaşam kalitelerini etkileyen faktörlerin

araştırılması ve sonuçlara göre gerekli girişimlerin planlanıp, uygulanıp, değerlendirilmesi önerilebilir.

PP-086

SİLİVRİ ENGELLİ VE YAŞLI KOORDİNASYON MERKEZİ'NDE KAYDI BULUNAN YAŞLILARDA YAŞAM KALİTESİ

¹ Elif Şebnem BOZÇALI, ² Evrim İNSEL, ² Meral KUTLU, ² Züleyha ÖZGÜR

¹ Silivri Belediyesi, Pratisyen Hekim

² Silivri Belediyesi, Yaşlı ve Engelli Koordinasyon Merkezi

Giriş: Çalışma İstanbul-Silivri'deki Belediyeye bağlı Engelli ve Yaşlı Koordinasyon Merkezi'nde kaydı bulunan yaşlıların yaşam kalitelerini ve etkileyen etmenleri saptamak, merkezin çalışma protokolünün oluşmasına katkı sağlamak amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Veriler yüz-yüze görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Demografik bilgiler, hastalık, yakınma ve sağaltım bilgileri sorulmuş ve Nottingham Sağlık Profili (NSP) uygulanmıştır.

Bulgular: Görüşülen 106 kişinin yaş ortalaması 74 (65-96) olup, 67 si kadın, 39' u erkekti. 40 kişi okur-yazar değildi, 59 kişi eşini kaybetmiş, 13'ü tek başına yaşıyordu. 37 kişinin düzenli geliri, 22 kişinin sosyal güvencesi yoktu. Araştırmaya katılanların profil ve sağlık özelliklerine göre değişen NSP skorları karşılaştırıldı. Yaşa göre NSP skorunun değişmediği, kadınlarda daha yüksek olduğu, okuma yazma bilmeyenlerde 46,57 iken lise eğitimi almış olanlarda 20,00 olduğu görüldü. Yalnız yaşayanlarda NSP skoru 46,81, evli ve eşi ile yaşayanlarda 28,34 olarak hesaplandı. Egzersiz yapanlarda NSP skoru 21,63, yapmayanlarda 42,59 olarak saptandı. Hiç hastalık tanısı konmamış olanlarda NSP skoru 13,63, 4 ve daha fazla hastalığı olanlarda 44,07, osteoporozda ise 50,16 olduğu görüldü. NSP skoru ilaç kullanmayanlarda 13,57, 4 ve daha fazla ilaç kullananlarda ise 44,07 bulundu.

Sonuç: Yaşlılarda cinsiyet, eğitim, yaşam biçimi, fiziksel açıdan aktif olmak yaşam kalitesinde etkili bulunmuştur. Yaşam kalitesinde belirleyici etkenlerden birisinin kronik hastalıklar olduğu ve osteoporozun yaşam kalitesini en fazla etkileyen hastalık olduğu görülmüştür. Sağlık durumunun kötüleşmesi ile

yaşam kalitesi arasında doğrusal bir ilişki olduğu düşünülmüştür. Sağlık durumu kötüleştikçe, yaşam kalitesi düşmektedir ki bu sonuç koruyucu hekimlik uygulamaları açısından mutlaka göz önüne alınmalıdır.

PP-087

YAŞLI BİREYLERİN GEREKSİNİM DUYDUĞU EĞİTİM KONULARININ YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Fatma ORGUN, Nilay ÖZKÜTÜK

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı

Yaşam kalitesi, yaşamdan duyulan hoşnutluk ve mutluluk olarak tanımlanabileceği gibi bireylerin kültür ve değerler sistemi içinde, kendi durumlarını algılayış biçimi olarak tanımlanmaktadır. Yaşam kalitesinin kapsamında, insanların fiziksel fonksiyonları, psikolojik durumları, aile içinde ve dışındaki sosyal ilişkileri, çevreyle etkileşimleri ve inançları vardır. Yaşam kalitesinin azaldığı durumların başında yaşlılık gelmektedir. Yaşlanma teorik olarak biyolojik bir süreç olarak tanımlanmasına rağmen, kişinin sosyal yaşamını ve topluma katılımını doğrudan etkilemektedir. Bilimin ve buna bağlı olarak tıbbın ve teknolojinin gelişimi ile daha sağlıklı yaşam koşullarının oluşması, insanların öğrenim düzeyinin yükselmesi ve sağlık hizmetlerinin gelişmesiyle toplumun sağlık düzeyi daha iyi bir konuma gelmiş ve doğumda beklenen yaşam yılı artmıştır. Artan yaşlı nüfusu ile birlikte yaşlı bireylerin yaşam kalitelerinde değişiklikler olduğu ve yaşam kalitesinin yükseltilmesindeki en önemli araçlardan birinin ise eğitim olduğu belirtilmektedir. Nitekim yapılan pek çok araştırmada eğitim ile yaşam kalitesi arasında pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. Bu çalışmada da yaşlı bireylerin yaşam kalitelerini etkileyen faktörlerden biri olan eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi ve araştırmanın ikinci boyutunu oluşturan kısmında da belirlenen eğitim gereksinimleri doğrultusunda eğitimler verilmesi planlanmıştır. Bu düşünceden hareketle; huzurevinde kalan yaşlıların eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla planlanan bu çalışmada veriler; araştırmacılar tarafından geliştirilen eğitim gereksinimi belirleme formu ve DSÖ tarafından geliştirilen yaşam kalitesi ölçeği kısa formu kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanacaktır. Belirlenen eğitim gereksinimleri doğrultusunda taslak yaşlı eğitim programı oluşturulacak ve ilgili kurumlardaki yaşlılara eğitim olarak verilecektir. Sonuç olarak, bu

taslak yaşlı eğitim programının bu alanda yapılacak eğitim programlarına örnek teşkil ederek alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

PP-088

İSTANBUL'UN BEŞİKTAŞ İLÇESİNDE YAŞLILARDA CEP TELEFONU KULLANMA ALIŞKANLIĞI VE SAĞLIK ETKİLERİ

¹Ayşe Emel ÖNAL, ²Şeref ŞEKER, ¹İrem KAYA, ²Nimet TEMİZKAN, ²Ceren TEZOĞLU, ²Selma ÖNELGE GÜR, ¹Günay GÜNGÖR

¹ İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

² Beşiktaş Belediyesi, +65 Aktif Yaşlanma Projesi

Giriş: Bu çalışmada 65 yaş ve üstü bireylerin cep telefonu kullanma alışkanlıkları ve buna bağlı yaşam kalitelerini düşürebilecek sağlık sorunlarının retrospektif sorgulanması amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: İstanbul'un Beşiktaş ilçesinde "+65 Aktif Yaşlanma Projesi" kapsamında yapılan kesitsel tanımlayıcı bu çalışmada, Ocak-Aralık 2008 tarihlerinde ilçede yaşayan 448 yaşlıya psikolog ve diyetisyenler tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile anket formları uygulandı. Yaşlıların demografik özellikleri, cep telefonu kullanma durumları, kullananların kaç yıldır kullandığı, günde ortalama kaç dakika cep telefonu ile konuştukları, bildikleri ve tedavi almakta oldukları kronik hastalıkları, uyku sorunları, bilişsel durumları ve diğer şikayetleri sorgulandı.

Bulgular: 448 yaşlının %70.3 (n=315)ü cep telefonu kullanıyordu. Cep telefonu kullananlar ortalama 7.38 ± 4.16 yıldır kullanmakta idi. Günde ortalama cep telefonu ile konuşma süresi 7.98 ± 14.06 dakika idi. 10 yıl ve üzerinde kullanma oranı %38.7 (n=122) idi. Bu bireylerin cep telefonu ile konuşma süreleri 9.94 ± 14.48 dk., 10 yıldan az kullananların 6.46 ± 8.56 dk. idi. Erkekler kadınlardan, lise ve üzeri eğitilmiş olanlar olmayanlardan daha uzun süredir cep telefonu kullanmakta idi: (Ki-kare=17.07, p=0.000) ve (Ki-kare=11.09, p=0.001). Sadece, 10 yıl ve üzerinde cep telefonu kullanma ile alerji şikayeti arasında istatistiksel anlamlı ilişki saptandı (Ki-kare=4.091, p=0.043).

Sonuç: Bu çalışmada yaşlıların ortalama 7 yıldır, günde ortalama 8 dakika cep telefonu ile konuştukları ve buna bağlı olarak önemli bir sağlık sorunu ile karşılaşmadıkları saptandı. Daha uzun süre cep telefonu ile konuşma yapan gruplarda, görme, işitme

sorunları, baş ağrısı, yorgunluk, kulakta ısı artışı gibi semptomların daha ayrıntılı sorgulanmasını öneriyoruz.

PP-089

DÜZENLİ FİZİKSEL AKTİVİTE VE SAĞLIKLI YAŞLANMADAKİ ROLÜ

Funda ÖZPULAT, Ayşe KOYUN, Şengül AKDENİZ

Selçuk Üniversitesi, Akşehir Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Dünya nüfusu hızla artmaktadır, bu değişimle sağlıklı yaşlanma ve fiziksel aktivitenin başta kronik hastalıklar olmak üzere sağlık üzerindeki etkileri gündeme gelmeye başlamıştır. Gelecek 25 yıl süresince ölümlerde radikal bir değişim yaşanacağı, en yüksek mortalitenin enfeksiyon hastalıklarından ölen genç nüfus yerine, kalp hastalığı gibi kronik durumlar nedeniyle yaşlılarda görüleceği belirtilmektedir. Fiziksel aktivitedeki yetersizlik, temel yaşam aktivitelerini uygulama becerisi yanında hareketliliği de olumsuz etkilemekte, sakatlık gelişme riskini iki katına çıkarmaktadır. En az 30 dakikalık düzenli fiziksel aktivitenin kardiyovasküler hastalıkları, felçleri, hipertansiyonu, diyabeti, kolon/göğüs kanserini ve osteoporoza bağlı kırık gelişme riskini azalttığı bildirilmektedir. Kronik hastalıklar için ciddi bir risk faktörü olarak görülen fiziksel aktivite yetersizliğinin, küresel olarak ortalama 1.9 milyon ölüme neden olduğu tahmin edilmektedir. Fiziksel aktivite yetersizliğinde yaşla birlikte artış görülmekte, kadınlarda, düşük gelir ve eğitim seviyesine sahip bireylerde daha fazla görülmektedir. Fiziksel aktivitenin çok iyi bilinen yararlarına rağmen, 15 Avrupa ülkesinde yapılan bir çalışmada popülasyonun %57'sinin sağlığa katkı sağlayacak yeterlilikte fiziksel aktivite yapmadığı, Amerika'da yapılan benzer bir çalışmada ise 65-74 yaş arası yetişkinlerin sadece %31'inin, 75 yaş ve üstü yetişkinlerin sadece %23'ünün düzenli egzersiz yaptığı belirlenmiştir. Yaşlılar arasında en önemli ölüm nedeni olan düşmeler sonucu her yıl yaşlıların 1/3'ü ölmektedir. İngiltere'de yapılan bir çalışmada, 65 yaş ve üzeri erkeklerin %37'sinde, kadınların %40'ında; 85 yaş ve üzeri erkeklerin %57'sinde, kadınların %65'inde en az bir fonksiyonel sınırlılık bulunmaktadır. Ülkemizde birinci basamak sağlık hizmetlerinin önemi dikkate alınarak, fiziksel aktivite sıklığı ve etkinliğini ortaya koyan çalışmaların sayıları artırılmalı, toplumu bilinçlendirmeye yönelik eğitim çalışmaları gibi uygulamaya yönelik girişimlerde bulunulmalıdır.

PP-090

YAŞLI İSTİSMARI VE İHMALİ

Funda ÖZPULAT, Ayşe KOYUN, Şengül AKDENİZ

Selçuk Üniversitesi, Akşehir Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Yaşlanan nüfus yapısı ile gündeme gelmeye başlayan yaşlı istismarı, çoğu aile içi şiddet olayı gibi tarih boyunca gizlenmiş, 1960-1970'li yıllardan sonra aile içi şiddetin bir şekli olarak ele alınmaya başlanmıştır. Yaşlı istismarı insan haklarının ihlalidir. Yaralanmaların, hastalıkların, üretkenliğin azalmasının, izolasyon ve umutsuzluğun önemli bir sebebidir. Ayrıca yaşlı bireyin yaşam kalitesinin, mülkiyet hakkı ve güvenliğinin üzerinde olumsuz etkileri vardır. Önlemek için gerekli girişimlerde bulunulmazsa, yaşlı sayısındaki artışa, toplumun dinamik yapısındaki değişime bağlı olarak yaşlı istismarı ve ihmali de artmaya devam edecektir. Tüm dünyada yaşlı bireylerin %4-6'sının bir şekilde istismara maruz kaldığı ve hastane, uzun dönemli bakım kurumları, huzurevi gibi kurumlarda istismar ve ihmalin daha yüksek boyutlarda olabileceği tahmin edilmektedir. İngiltere'de de en azından yarım milyon yaşlı insanın istismara uğradığı ve yaşlı istismarının gizlenen bir konu olarak kaldığı bildirilmektedir. Yaşlı istismarı ile ilgili çalışmalar şuna kadar gelişmiş ülkelerle sınırlı kalmıştır. Gelişmekte olan ülkelere yönelik sistematik istatistiksel bilgilere, suç kayıt ve raporlarına, önleyici ve sosyal farkındalığı artırıcı çalışmalara gerektiği ölçüde yer verilmemiş, yaşlı istismarı ve çeşitlerinin gerçek boyutlarını gözler önüne seren kanıtlara yeterince ulaşılamamıştır. Yasal sistemde istismara ilişkin cezaların az olması, istismarcı için caydırıcı yaptırımların olmaması, yaşlı haklarını gözetleyen düzenlemelerin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Yaşlı istismarı ve ihmalinin önlenmesinde toplumsal yaklaşımın, özellikle de birinci basamak sağlık profesyonellerinin önemi kavranmalıdır. Eğitim ile sağlık profesyonelleri istismara karşı duyarlı hale getirilmeli, risk faktörleri ve istismarın boyutları erken dönemde fark edilerek, müdahale edilmelidir. Ayrıca sağlık profesyonellerince yaşlı hakları, yardım alabileceği kuruluşlar gibi konularda verilecek eğitimler, toplumun yaşlı istismarı ve ihmali hakkında bilinçlenmesi gerekmektedir.

PP-091

GERİATRİK HASTALARDA KAS-İSKELET SİSTEMİ TUTULUMUNUN ÖZELLİKLERİ

Nilay SAHİN, Ali Yavuz KARAHAN, Hatice UGURLU

Selçuk Üniversitesi, Meram Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon AD.

Giriş: Yaşla birlikte artiküler kıkırdak, kemik, tendon, ligamanlar ve iskelet kasında değişiklikler görülür. Kas gücü 20-30 yaşları arasında maksimum değere ulaşır ve 30 yaşından sonra kaslarda yaşlanma süreci başlar. Bu çalışmanın amacı geriatrik olan (GH) ve olmayan (NGH) hastalar arasında kas-iskelet sistemine ait klinik bulgular ve yaşam kalitesi açısından farklılık olup olmadığını saptamaktır.

Gereç ve Yöntem: Toplam 300 GH ile 250 NGH grubunun anamnez, klinik muayene bulguları, ağrılı yer sayısı, visuel analog skala ile ağrı şiddeti, Short Form 36 (SF-36) ile yaşam kalitesi ve Beck Depresyon İndeksi (BDİ) ile depresyon sıklığı araştırılmıştır.

Bulgular: GH yaş aralığı 69.63(3.48), NGH ise 32.33(9.87) idi. GH grubunda diğer gruba göre ek hastalık görülme oranı, düşme sıklığı, ilaç kullanım oranı ve kas-iskelet sistemine ait ağrılı yer sayısı anlamlı olarak yüksek bulundu. Myofasial ağrı sendromu ve fibromyalji sendromu geriatrik olmayan hastalarda istatistiksel olarak anlamlı derecede daha sık gözlemlendi. VAS ortalamaları GH' de hareketle 6.59, NGH' de ise 5.23 olarak saptandı ve bu sonuç GH' de istatistiksel olarak anlamlı idi. BDİ' ye göre depresyon sıklığı GH' de anlamlı derecede fazla idi. Fonksiyonel durum yönünden ise GH fiziksel rol, ağrı, sosyal, enerji ve mental durum NGH göre daha kötü olarak bulundu.

Sonuç: Yaş arttıkça kişilerde ek hastalıklar ve buna bağlı olarak ilaç kullanım oranı, düşme oranı, ağrı şiddeti ve kas-iskelet sistemindeki ağrılı bölge sayısı belirgin bir şekilde artış göstermektedir. Ağrılı yer sayısı artmasına rağmen yumuşak doku romatizmasının görülme sıklığı ise yaşlı hastalarda daha azdır. Yaşla artan ek hastalıklar ve ağrı şikayetinin bir yansıması olarak yaşlılarda depresyon daha sık görülmekte, yaşam kalitesi bozulmaktadır.

PP-092

CURRENT AND PROSPECTIVE CO-RESIDENCE PATTERN OF ELDERLY POPULATION IN TURKEY

Şebnem BEŞE CANPOLAT

Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü

One of the important demographic changes that will characterize the early decades of 21st century will be the increased ageing of human populations. Turkey is undergoing demographic transformation like many parts of the world. Even though the proportion of the elderly is small, and other indicators of ageing indicate that the age structure of Turkey is still relatively young when compared to the populations of developed countries, the increase in the elderly population in "absolute numbers" is significant and the number of older adult is equal to total population of some small European countries. The aim of this paper is to investigate the current co-residence pattern of the aged population and to determine what kind of household composition the old aged individuals shall live in during 2005-2050 period. The primary data used in this study are the 1998 and 2003 Turkey Demographic and Health Surveys. The headship rate projection method was used to determine the co-residence pattern of the elderly population. According to the analyses, simple family households constitute approximately 69% of the total houses in Turkey. At least one elderly member lives in one of five households in Turkey. When the household types with the elderly living are considered, the households sheltering at least one elderly continuously increase in 2005-2050 period. The elderly will mostly live in simple family households in the future as is the case at present, and there shall be an increase in the elderly population living in the dissolved family households.

PP-093

DETERMINANTS OF QUALITY OF LIFE IN ELDERLY STROKE PATIENTS: SHORT-TERM FOLLOW-UP STUDY

Rezzan GÜNAYDIN, Altınay GÖKSEL KARATEPE, Taciser KAYA, Özgür ULUTAŞ

İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniği

Introduction: To determine (a) the quality of life (QoL) at the third months after the stroke, and (b)

the factors related with and determinants of QoL in geriatric stroke patients.

Materials and Method: Eighty of 122 patients evaluated at the first week after the stroke were reevaluated at the third months. Patients were divided into two groups as those of ≥ 65 years old (geriatric) and those of < 65 years old (non-geriatric). The stroke severity, functional status and ambulation level were assessed by Canadian Neurological Scale, Functional Independence Measure and Functional Ambulation Classification Scale at baseline. In addition, depression and QoL levels were determined using Zung Self-Rating Depression Scale, SF-36 survey and Stroke Specific Quality of Life Scale at the third months.

Results: The QoL of 80 patients evaluated by SF-36 were lower than those of general population. There were not significant differences between geriatric and non-geriatric patients, in respect to stroke severity and functional status at baseline; and functional status, depression, and QoL evaluated at the third months ($p > 0.05$). The most influenced subscale of QoL was work/productivity in geriatric patient. The main determinant of the QoL was the functional status during the assessment ($\beta = 0.982$, $p = 0.000$).

Conclusion: It was observed that the QoL was impaired in patients with stroke and there were no differences between geriatric and non-geriatric patients in respect to the QoL. It was found that the domains of QoL related with physical function were most affected and the main determinant of the QoL was the functional status.

PP-094

GERİATRİ VE UMUT TÖNETİMİ

Rana CAN, Melike ÖZTÜRK, Selim KADIOĞLU, İltter UZ

Çukurova Üniversitesi, Tıp Tarihi ve Etik

Günümüz dünyasında yaşlı nüfusun hızlı artışıyla, yaşlılık sosyal bir gerçek olarak kendini kuvvetle hissettirmeye başlamış ve pek çok toplumsal kurumun ve bilimsel disiplinin ilgi alanına girmiştir. Bu genel çerçevede, tıbbın yaşlılık sorunlarıyla ilgilenen alanı olarak geriatrinin önemi ve ağırlığı artmış; klinik boyutunun yanı sıra medikososyal açımları ve onu irdeleyen kuramsal araştırmalar da ilgi çekici hale gelmiştir. Umut, insanın içinde var olan, beklentilerini biçimlendiren ve hareketlerini yönlendiren, daha iyi

bir yarın hayali kurabilmesini sağlayan bir iç kuvvettir. İnsan ilişkilerindeki varlığı uzak geçmişten beri sürmekle birlikte adının konması yeni olan umut yönetimi ise bu iç gücün birey ve kitle düzeyinde etkili ve verimli olarak devreye girmesini sağlamaya yönelik uygulamaları ifade etmektedir. Yönetim, eğitim, işletme gibi farklı temel etkinliklerde olduğu gibi sağlık alanında da umut yönetimi kavramı giderek daha fazla gündeme gelmektedir. Kavramsal araştırma niteliğindeki bu çalışmanın amacı, tıp geleneğinde eskiden beri yeri bulunmakla birlikte adının anılması ve tıbbi ilişkideki yerinin netleştirilmesi son on yıllarda gerçekleşmiş bir kavram olan umut yönetimini, geriatri uygulamaları özelinde gündeme getirmektir. Çalışma kapsamında umut yönetiminin tanımı ve tıbbi ilişkideki yeri-önemi ile geriatrinin konusu olan sağlık sorunlarının umut yönetimi referans alınarak yapılmış bir sınıflandırması yer almaktadır. Bu sınıflandırmada sorunlar ait oldukları sistemlere veya kendileriyle ilgilenen tıp dallarına göre değil, prognostik özelliklerine ve bunlarla bağlantılı olarak biçimlenen umut yönetimi yaklaşımlarına göre kategorize edilmiş ve 14 grubun yer aldığı bir model oluşturulmuştur.

PP-095

EVDE YAŞAYAN YAŞLILARDA GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNİ SÜRDÜRME DURUMU VE YAŞAM KALİTESİ

¹ Hatice TEL, ² Nuran GÜLER, ³ Havva TEL

¹ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği

² Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği

³ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri Hemşireliği

Giriş: Bu araştırma bir sağlık ocağı bölgesinde yaşayan 65 yaş ve üzeri yaşlıların günlük yaşam aktivitelerini sürdürme durumu ve yaşam kalitesini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırmaya evde yaşayan 65 yaş ve üzeri 300 yaşlı alınmıştır. Araştırma verileri anket formu, Katz'ın Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi, Lawton ve Brody'in Enstrümantal Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi ve WHOQOL-Bref-yaşam kalitesi ölçeği TR versiyonu ile toplanmıştır. Araştırma verileri tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi, t testi ve ANOVA varyans analizi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmada yaşlıların yaşı ile enstrümantal yaşam aktivitesi ($r=-.286$, $r=.000$), yaşam kalitesinin fiziksel alanı ($r=-.152$, $p=.008$) ve ruhsal alanı ($r=-.172$, $p=.003$) arasında anlamlı negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Fiziksel sağlığı ve kendine yetebilme durumu kötü olan yaşlıların günlük yaşam aktivitelerini sürdürme ve yaşam kalitesi puanının düşük olduğu belirlenmiştir. Fiziksel hastalık tanısı olan, ilaç kullanan, okur-yazar olmayan yaşlıların enstrümantal yaşam aktivitesi puanının düşük, çekirdek ailede yaşayanların enstrümantal yaşam aktivitesi puanının yüksek olduğu saptanmıştır. Kadın yaşlılarda yaşam kalitesinin tüm alanlarındaki puanların düşük olduğu, okur-yazar olmayan, ev hanımı ve ilaç kullanan yaşlılarda yaşam kalitesinin ruhsal alan puanının düşük, evli yaşlılarda yaşam kalitesinin fiziksel ve ruhsal alan puanının, çekirdek ailede yaşayanlarda fiziksel alan puanının yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Evli ve çekirdek ailede yaşayan yaşlıların yaşam kaliteleri daha iyi düzeydedir. Fiziksel sağlığı ve kendine yetebilme durumu kötü olan yaşlıların günlük yaşam aktivitelerini sürdürme ve yaşam kalitesi düzeyi düşmektedir.

PP-096

İÇ HASTALIKLARI POLIKLINİĞİNE BAŞVURAN GERIATRİK HASTALARIN BESLENME TERCİHLERİ VE KRONİK HASTALIKLARLA İLİŞKİSİ

¹ Aynur ÖZDENER, ² Fulden SARAÇ, ² Sumru SAVAŞ,
² Mehmet Akif YALÇIN, ² Fehmi AKÇİÇEK

¹ Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları

² Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Geriatri

Giriş: Sağlıklı ve kaliteli bir hayata sahip olmak, mevcut hastalıkların ilerlemesini yavaşlatmak; sağlıklı ve dengeli beslenme ile mümkün olabilir. Bu çalışma ile Dahiliye polikliniğine başvuran 65 yaş üstü hastaların beslenme tercihleri ve tercihlerinin kronik hastalıklar ile ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Dahiliye polikliniğine başvuran 66-86 yaş arası 20 kişi alındı. Hastaların; boy, kilo, Beden Kitle İndeksi (BKİ), bel çevresi, kalça çevresi, bel/kalça oranı değerleri kaydedildi. Hazırlanan anket hastalar ile yüz yüze görüşülerek toplandı. Geliştirilmiş olan anket 65 yaş üstü hastalara rastgele uygulandı. Anket formunda hastaların; alkol ve sigara tüketimi, kronik hastalıkları, tükettikleri besin grupları, besinleri

ne miktarda ve sıklıkta tükettikleri, kullandıkları yağ çeşidi, bir diyet uygulayıp uygulamadıkları gibi farklı konularda sorular soruldu. Araştırmanın değerlendirmeleri yüzdelik testler kullanılarak yapıldı ve araştırmadaki sonuçlar bu ekseninde biçimlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya alınan hastaların %40'ını erkekler, %60'ını kadınlar oluşturdu. Yaş ortalamaları 69.50 ± 5.051 bulundu. Katılımcıların VKİ, bel çevresi, bel kalça oranları ortalama olarak sırasıyla; 30.09 ± 5.97 , 112.00 ± 13.28 , 0.95 ± 0.81 olarak bulundu. Hastaların %95'inde kronik hastalık tespit edilmiş olup, diabetes mellitus %75, hipertansiyon (HT) %50, hiperlipidemi %25, koroner arter hastalığı (KAH) %40, diğer hastalıklar %25 sıklığında tespit edilmiştir (Hastalarda aynı anda birden fazla hastalık bulunduğu birinden fazla şıkkı işaretleyebilecekleri belirtilmiştir). Hastaların %15'inin diyabetik diyet, %30'unun tuzsuz diyet uyguladığı görüldü.

Sonuç: Polikliniğe başvuran ileri yaştaki hastaların obez oldukları, kronik bir hastalık bulunma yüzdesinin oldukça yüksek olduğu (%95) tespit edildi.

PP-097

YAŞLI BİREYLERDE AĞRI VE ANKSİYETENİN SAĞLIKLA İLGİLİ YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

¹ Tülay TARSUSLU ŞİMŞEK, ¹ Meral SERTEL, ¹ Eylem TÜTÜN YÜMIN, ¹ Asuman ÖZTÜRK, ² Murat YÜMIN

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

² 7 numaralı Aile Hekimliği, Aile Hekimliği

Giriş: Bu çalışmanın amacı, 65 yaş ve üstü yaşlı bireylerde ağrı ve anksiyetenin sağlıkla ilgili yaşam kalitesi üzerine etkisini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya yaş ortalaması 73.29 ± 6.77 yıl olan 55'i kadın (%34.6), yaş ortalaması 73.29 ± 6.62 yıl olan 104 (%65.4) erkek, toplam 159 yaşlı birey dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen bireylerin demografik bilgileri alındıktan sonra, ağrı değerlendirmesi için Visüel analog Saklası (VAS), anksiyete için Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ), sağlıkla ilgili yaşam kalitesi için Nottingham Sağlık Profili (NHP) kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya dahiledilen olguların 85(%53.5)'i ağrısının olduğunu, 74 (%46.5)'ü olmadığını ifade

etmiştir. Bireylerde ağrının en çok bel, diz, kalça ve mide ağrısı şeklinde olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel analizde ağrı şiddeti ile sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ve anksiyete düzeyi ile sağlıkla ilgili yaşam kalitesi arasında önemli derecede bir ilişki bulunmuştur ($p<0.01$). Hem kadın hem de erkek bireylerde ağrı şiddeti ile sağlıkla ilgili yaşam kalitesi ve anksiyete düzeyi ile sağlıkla ilgili yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.01$).

Sonuç: Yaşın ilerlemesi ile birlikte artan sıklıkta ve şiddette görülen ağrı ve emosyonel bozukluklar sağlıkla ilgili yaşam kalitesini ciddi derecede etkilemektedir. Yaşlılarda ağrı şikayetinin azaltılması ve emosyonel faktörlerin artırılmasına yönelik rehabilitasyon yaklaşımlarının hem kadın hem de erkek bireylerde yaşam kalitesi ve yaşam memnuniyetini arttıracaklarını düşünürüz.

PP-098

BOLU İLİ HUZUREVİNDE YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERDE YAŞAM MEMNUNİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

¹ Eylem TÜTÜN YÜMIN, ² Murat YÜMIN, ¹ Tülay TARSUSLU ŞİMŞEK, ¹ Meral SERTEL, ¹ Asuman ÖZTÜRK

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

² 67 Nolu Aile Hekimliği Ofisi, Aile Hekimliği

Giriş: Bu çalışmanın amacı, Bolu ili huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin yaşam memnuniyetini değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya, Bolu İzzet Baysal Huzurevi ve İzzet Baysal Vakıf Huzurevi'nde yaşayan 65 yaş ve üstü 59 yaşlı birey (24 kadın, 35 erkek) dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen bireylerin demografik bilgileri alındıktan sonra, yaşam memnuniyetleri Visüel Analog Skalası (VAS) ve Yaşam Memnuniyeti Skalası (YMS) kullanılarak değerlendirilmiştir. VAS'ta 1 en yüksek yaşam memnuniyetini, 10 ise en düşük yaşam memnuniyetini ifade etmektedir. Yaşam memnuniyeti skalası ise 5 maddeden oluşan 7 puan üzerinden değerlendirilen likert tip skaladır. 7 ile 35 puan arasında puanlanır ve puanın yükselmesi kişinin yaşam memnuniyetindeki artışı ifade eder.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen bireylerin yaş ortalaması 75.01 ± 7.23 yıl olarak belirlenmiştir. Bireylerde yaşam memnuniyeti için VAS'tan elde

edilen ortama değer 1.06 ± 0.52 iken, YMS'dan elde edilen değer 26.08 ± 5.59 idi. Kadınlarda bu değer VAS için 1 ± 0 , YMS için 24.65 ± 6.28 , erkeklerde VAS 1.11 ± 0.67 , YMS 27.05 ± 4.92 olarak bulunmuştur. Kadın ve erkeklerde yaşam memnuniyeti açısından bir fark bulunmamıştır ($p<0.05$).

Sonuç: Bolu ili huzurevinde yaşayan yaşlı kadın ve erkekler bireylerde yaşam memnuniyeti oldukça yüksek bulunmuştur. Sağlıkla ilgili ihtiyaçlarının en kısa zamanda temin edilmesi, arkadaşlık ilişkileri ve yaş ortalamasının çok yüksek olmamasının yaşam memnuniyetinin yüksek bulunmasında önemli etkenler olduğunu düşünülmektedir.

PP-099

YAŞLI BİREYLERDE BEDEN KİTLE İNDEKSİNİN GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNE VE ÖZ BAKIM GÜCÜNE ETKİSİ

¹ Özlem TEKİR, ² Sibel SEVINÇ, ³ Ezgi KARADAĞ, ¹ Ayfer KARADAKOVAN

¹ İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

² Koroner Yoğun Bakım Ünitesi, Buca Seyfi Demirsoy Devlet Hastanesi

³ Hemşirelik, İnönü Üniversitesi Malatya Sağlık Yüksekokulu

Giriş: Yaşlılarda protein-enerji malnütrasyonu sık gözlenmektedir. İleri yaşlarda günlük yaşamın sürdürülmesi için gerekli aktivitelerin yerine getirilmesinde yetersizlikler artmaktadır. Beden kitle indeksindeki (BKİ) değişikliklerin, Günlük Yaşam Aktivitesi (GYA) ve öz bakım gücüne olan etkisinin incelenmesi, yaşlı bakımında primer rolleri olan hemşirelere, bakımı planlamalarında yol gösterici olması açısından önemlidir. Çalışmanın amacı yaşlı bireylerde BKİ ile GYA ve öz bakım gücü arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Zübeyde Hanım Gürçeşme Huzurevinde Mayıs-Temmuz 2008 tarihleri arasında bulunan 105 yaşlı birey alınmıştır. Çalışma için kurum ve bireylerden yazılı izin alınmıştır. Veriler, sosyo demografik bilgilere ve BKİ'ne ilişkin soruların bulunduğu 20 soruluk Bilgi Formu, Günlük Yaşam Aktivitesi ve Öz Bakım Gücü Ölçeği olmak üzere üç form kullanılarak, araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır.

Bulgular: Yapılan analizlerde; yaşlıların %56.2'si kadındır. %48.6'sı 65-74 yaş aralığında, %45.7'si okuyamaz olduğunu, %68.6'sı eşini kaybetmiş olduğunu, %76.4'ü çocuk sahibi olduğunu %82.9'u sigara, %94.3'ü alkol alışkanlığı olmadığını bildirmiştir. Yaşlı bireylerin %54.3'ü şu anki sağlık durumunu iyi olarak algıladığını, %85.7'si bir sağlık sorunu olduğunu, %79'u yakınması olduğunda hekime başvurduğunu bildirmiştir. BKİ'leri incelendiğinde; %1.0'ı zayıf, %30.5'i normal kilolu, %41.0'ı hafif, %25.7'si orta derecede, %2'si ağır derecede obez olarak bulunmuştur. Yaşlıların BKİ'nin GYA ve öz bakım gücü üzerinde, basit korelasyon analizi sonucuna göre etkisi olmadığı saptanmıştır ($r_1 = -0.054$, $p_1 = 0.586$; $r_2 = 0.094$, $p_2 = 0.341$).Çalışmada yaşlı bireylerin BKİ'leri GYA ve öz bakım gücüne etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç: Çalışmanın örnekleminin küçük olması nedeniyle sonuç tüm yaşlılara genellenemez. Yaşlı bireylere bakım veren hemşirelerin bakım ve aktivite planlamalarında bu özellikleri göz önünde bulundurmaları ve çalışmanın daha büyük örneklem ile farklı gruplarda yapılması önerilebilir.

PP-100

YAŞLILIK DÖNEMİNDEKİ KADINLARDA MENOPOZ YAŞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN RETROSPEKTİF ARAŞTIRILMASI

¹ Ayşe Emel ÖNAL, ² Şeref ŞEKER, ¹ İrem KAYA, ² Nimet TEMİZKAN, ² Selma ÖNELGE GÜR, ² Ceren TEZOĞLU

¹ İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

² Beşiktaş Belediyesi, +65 Aktif Yaşlanma Projesi

Giriş: Menopozda ve postmenopozal dönemde vazomotor, psikolojik, ürogenital, kardiovasküler sistem, kas-iskelet sistemi ile ilgili şikayet ve semptomlar artış göstermeye başlar. Dolayısı ile menopoz yaşı ve ilişkili olduğu faktörler yaşlılarda yaşam kalitesi açısından önemli olabilir. Bu çalışmada yaşlılık dönemindeki kadınların menopoz yaşlarının saptanması, bunu etkileyen bazı sağlık durumu, yaşam biçimi ve alışkanlıkların araştırılması amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: İstanbul'un Beşiktaş ilçesinde 23 mahalleden, sistematik örnekleme ile seçilen 328 yaşlı kadına "Sağlıklı Yaşlanma Görüşme Formu" yüz yüze

görüşme yöntemi ile uygulandı. Veriler SPSS 12.0 paket programda frekans, yüzde oran ve Pearson Korelasyon Analizi ve Ki-kare Analizi ile değerlendirildi, $p < 0.05$ anlamlı kabul edildi.

Bulgular: Kadınların yaş ortalaması 69.16 idi. Yaşam boyu doğurdukları ortalama çocuk sayısı 2.18, ölen çocuklarının sayısı 1.34 idi. Kendileri ortalama çocuk sayısı 3.78 olan ailelerden gelmekte idi. Grubun ortalama menopoza girme yaşı 47.73 idi. Kadınların %8.8(n:29)i 40 yaşından önce menopoza girmişti (20 si doğal, 9 u cerrahi olmak üzere). Kadınların % 81.1 i (n:266) doğal, %18.9 u (n:62) cerrahi olarak menopoza girmişti, %27.7 si (n:91) perimenopoz veya postmenopozda östrojen tedavisi almıştı, %10.4 ü (n:34) cinsel işlev bozukluğu olduğunu belirtti. Menopoza girme yaşı ile doğum sayısı, sigara, alkol, kahve alışkanlığı, beden kitle indeksi arasında Pearson Korelasyon Analizi'ne göre anlamlı ilişki saptanmadı. Yaşlıların belirlenen sağlık sorunları ile menopoz yaşları arasında da istatistiksel anlamlı ilişki saptanmadı.

Sonuç: Araştırdığımız değişkenler ile menopoz yaşı arasında istatistiksel anlamlı ilişki olmaması, menopoz yaşını daha çok genetik faktörlerin etkilediğini düşündürdü. Cerrahi menopoz oranının yüksek olmasının ise ayrıca araştırılması gereken bir konu olduğunu düşünüyoruz.

PP-101

YAŞLILARDA AĞRI VE YAŞAM KALİTESİ

¹ Melek ARDAHAN, ² Şükran ÖZKAHRAMAN, ¹ Jülide Gülizar YILDIRIM

¹ Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik

² Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik

Giriş: Araştırma, yaşlı bireylerin yaşadıkları ağrının yaşam kalitesi üzerine etkisini incelemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı araştırmanın evrenini, Gürçeşme Huzurevi, Basın Sitesi Huzurevi ve Dr. Kemal Tarım Huzurevinde kalan yaşlılar oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına; 60 yaş ve üzeri çalışmaya katılmaya gönüllü olan, zihinsel geriliği ve anlama bozukluğu olmayan yaşlılar alınmıştır (n=232). Veriler araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasında, sosyo demografik özellikleri içeren veri formu, Mc Gill

Melzack Ağrı Soru Formu ile SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Yaşlıların %30.8'i 78-84 yaş grubundadır, %55.9'u erkek, %44.1'i kadın, %63.4'ü dul, %37.4'ü ilkokul mezunudur. Yaş ortalamaları 75.99 ± 7.6 'dır. Yaşlıların %75.4'ünün ağrısı vardır, %73.3'ü ağrı kesici kullanmaktadır. Yaşlıların %47.9'unun diz, %32.3'ünün bel, %27.2'sinin bacak, %25.9'unun baş, %22.4'ünün karın ağrısı olduğu saptanmıştır. Yaşlıların ağrının duyuşsal niteliğini gösteren boyuttan aldıkları puan ortalaması 2.51 ± 2.34 , algısal boyuttan aldıkları puan ortalaması 1.35 ± 1.68 , ağrının değerlendirmesinden aldıkları puan ortalaması 0.51 ± 0.63 ve karışık boyuttan aldıkları puan ortalaması ise 1.50 ± 1.71 'dir. Yaşlıların ağrı şiddeti puan ortalaması 13.87 ± 6.610 'dur. Yaşlılarda ağrının varlığı ile yaşam kalitesi ölçeğinin alt boyutlarından fiziksel fonksiyon ($r=0.376$ $p<0.001$), fiziksel rol ($r=0.478$ $p<0.001$), ağrı ($r=-0.595$ $p<0.001$), genel sağlık algısı ($r=-0.156$ $p<0.005$), sosyal fonksiyon ($r=-0.237$ $p<0.001$), emosyonel rol ($r=0.321$ $p<0.001$) boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Yaşlıların çoğunda ağrı vardır, ağrıları için ağrı kesici kullanılmaktadır. Yaşlılar genellikle diz, bel ve bacak ağrıları çekmektedir. Ağrıları çok şiddetli değildir. Yaşlılarda ağrının varlığının yaşam kalitesi ölçeği alt boyutlarını etkilediği görülmektedir. Yaşlılara ağrı ile baş etme yöntemleri öğretilmeli ve yaşam kaliteleri artırılmaya çalışılmalıdır.

PP-102

HUZUREVINDE YAŞAYAN YAŞLILARIN SAĞLIK DURUMLARI VE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Birsen ALTAY, Tuğba AYDIN, Bahar KEFELİ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Yüksek Okulu

Giriş: Huzurevinde yaşayan yaşlıların sosyo-demografik özelliklerini, sağlık durumlarını ve günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık düzeylerini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı özellikteki bu araştırma 1-30 Ocak 2008 tarihleri arasında yapılmıştır. Samsun huzurevinde yaşamakta olan toplam 61 yaşlı, araştırmanın evrenini oluşturmuş ve 56 yaşlıya (%91.8) ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan, sosyo-demografik

değişkenleri ve yaşlıların günlük yaşam aktivitelerini içeren görüşme formu kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS 10.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik hesaplaması, ortalamalar ve ki-kare test yöntemleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre yaşlıların %69.6'si erkek %30.4'ü kadın olup yaş ortalamaları 73.58 ± 6.69 'dur. Yaşlıların %85.7'si huzurevinde kalmaktan çok memnundur. %75.0'inde en az bir kronik hastalık vardır. Fiziksel sağlık problemleri arasında; yüksek tansiyon, romatizma, görme, işitme, şeker hastalığı, kalp-damar hastalıkları ve diş sorunu ve erkekler için prostat en yaygın sağlık sorunlarıdır. En çok kullanılan yardımcı aygıtlar; gözlük ve diş protezidir. Yaşlıların %96.4 ile en fazla sıklıkta yemek yemeyi yardımsız yapabildikleri görülmektedir. Yardım gereksiniminin en fazla olduğu aktivite ise sokağa çıkmadır. En fazla yardım aldıkları aktivitelerinin ise banyo yapmak olduğu saptanmıştır. Yaşlıların yardımcı aktivitelerde yardım gereksinimleri daha fazladır. En fazla yemek hazırlama, çamaşır yıkama, alışveriş yapma, telefon kullanma ve seyahat etmede destek gereksinimleri bulunmaktadır.

Sonuç: Cinsiyetin, sosyal durumun ve herhangi bir hastalığın olmasının yaşlının GYA'lerini etkilemediği, yaşın ise etkilediği bulunmuştur. Yaş ilerledikçe GYA'ni yerine getirmede yetersizlik artmaktadır.

PP-103

ÖMRÜN SONBAHARI

Funda ÖZPULAT, Şengül AKDENİZ, Ayşe KOYUN

Selçuk Üniversitesi, Akşehir Sağlık Yüksekokulu, Hemsirelik

Yaşlanma, her canlı için intrauterin hayatta başlayıp, ölüme kadar devam eden bir değişim süreci olarak kabul edilmektedir. Teknolojinin insan yaşamına sağladığı kolaylıklar, tıptaki gelişmeler, sağlığı koruma ve sürdürme konusunda bilinçlenme, beklenen yaşam süresini uzatmış ve toplumda yaşlı nüfus oranını artırmıştır. Gelişmiş ülkelerde yaşlılığın başlangıcı olarak kabul edilen 65 yaş ve üzeri nüfus, genel nüfus içerisinde önemli oranda artış göstermiştir. Yaşlanma, tüm dünya ülkeleri açısından önemi her geçen gün artan evrensel bir gerçekliktir. Günümüzde nüfus artış hızındaki azalma eğilimi ve ortalama yaşam

beklentisinin yükselmesi genel nüfus içinde yaşlı nüfus oranının artmasına yol açmakta ve dünyamız giderek demografik yaşlanma sürecine girmektedir. "1998 yılında dünya genelinde ilk defa yaşlı bireylerin oranı çocukların oranını geçmiştir". İnsan ömrünün uzaması ve bunun sonucu olarak toplumdaki yaşlı nüfusunun artması nedeniyle, insan hayatının fizyolojik dönemlerinden biri olan yaşlılık ve yaşlıların sorunları, günümüzde daha fazla önem kazanmıştır. Yaşlı nüfusun hızla artması ile uzun yaşamın getirdiği yalnızlık, yoksulluk, özürülük, kronik hastalıklar, bakım ve destek gereksinimi; yaşlı sorunları ve yaşlılık hizmetlerinin tüm yönleri ile yeniden ele alınmasını gündeme getirmiştir. Yaşlılıktaki sağlık sorunları daha çok kardiyovasküler hastalıklar, kanser, diyabet gibi bulaşıcı olmayan kronik hastalıklar ve artritler gibi dejeneratif hastalıklardır. Yaşlanmayla birlikte tüm organ ve sistemlerde değişimler nedeniyle fizyolojik sorunlar meydana gelmektedir. Sistemlerde görülen bu fizyolojik değişimler kronik hastalıkların ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır. Dolayısı ile genç nüfusta tıbbın hedefi tedavi iken, geriatrik popülasyonda esas hedef; "yaşam kalitesinin korunmasıdır".

PP-104

FEAR OF DEATH IN ELDERLY ADULTS LIVING IN NURSING HOME AND IN THEIR HOMES AND ITS RELATIONSHIP WITH SOCIAL SUPPORT

¹Özlem ÖRSAL, ²Çınar YENİLMEZ, ¹Neşe ÇELİK, ³Burhanettin IŞIKLI

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eskişehir Sağlık Yüksek Okulu, Hemşirelik

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiatri Anabilim Dalı

³ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Introduction: The study, planned to determine the fear of death and social support factors in elderly individuals and to display the relationship between them.

Materials and Method: The study was conducted between March and December 2009 on 72 aged people living in nursing home and 116 aged people living in their homes in Eskisehir, Turkey. An inquiry including questions about socio-demographic variables, "Templer's Death Anxiety Scale (TDAS)" and "Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS)", was applied to the participants by using face to face method.

Results: The mean points taken from TDAS was $6,3 \pm 3,1$ and $8,2 \pm 2,1$ respectively for the elderly individuals living in nursing home and in their homes; and the fear of death was higher among the home residents ($p=0,000$). The scores taken from "MSPSS", "family scale", and "special human scale" were higher for the home residents ($p=0,000$) while no difference was found between the scores taken from "friend scale" ($p>0,05$). No relationship was observed between the scores taken from TDAS and taken from the General and subscales of MSPSS ($p>0,05$). It is found that, although the social support scores of the home residents was higher, it was not leading a decrease in their fear of death.

Conclusion: Through the effect of social medium yielding decrease on the fear of death among the nursing home residents, it is concluded that, there is a need of forming social mediums for the older adults living in their homes to act and share in their age groups.

PP-105

QUALITY OF LIFE IN ELDERLY PATIENTS WITH CANCER

¹Şükran ÖZKAHRAMAN, ²Belgin YILDIRIM, ²Nilay ÖZKÜTÜK

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik

² Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik

Over 50%of all new cancer cases are diagnosed in people aged 65 years or older and over 60%of all cancer deaths occur in this group of the population. Thus cancer is a disease mainly affecting elderly people. Over the past 15 years, there has been a dramatic increase in research on quality of life that has rapidly become central to the literature on older adults. This should come as no surprise, because many older people who become afflicted with chronic disease prefer quality of life to longevity. The article has objective to existing literature on quality of life in elderly with cancer people. Articles are obtained from PubMed, MEDLINE (2001-2009) using the keywords quality-of-life, cancer, elderly people, geriatric oncology, geriatric assessment. Unreachable full text is out of consideration. A total of fourteen English articles are included in the review. As a result of the committed search, this subject regarding to full essay, reachable fifteen research essays were

which are conducted between 2001 and 2009 were evaluated. Elderly cancer patients tend to weight their quality of life as more important than gain in survival, when compared to younger patients. In individual patients, regular measurement of quality of life to improve patients centred care. In conclusion, some clinical cancer research dedicated to elderly patients, and the role of quality of life assessment in this setting is important. However, many methodological problems must be resolved, in order to obtain reliable and useful results. A quality of life assessment could also be useful for elderly patients in clinical practice, where it could improve patient-clinician communication: a wider application of properly selected instruments should be recommended

PP-106

İLERİ YAŞTAKI KADINLARDA DEHİDROEPIANDROSTERON VE KORTİZOL DÜZEYLERİNİN YAŞAM KALİTESİYLE İLİŞKİSİ

Fulden SARAC, Sumru SAVAS, Sevnaz ŞAHİN, M. Akif YALÇIN, Fehmi AKÇİÇEK

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Geriatri Bölümü

Giriş: Kortizol seviyesi, yaşlı bireylerde, demanstaki hastalarda ve Alzheimer hastalarında yüksektir. Bu durum, ileri yaşta bilişsel fonksiyonlarda kötüleşme ile ilişkili olarak bildirilmiştir. Dehidroepiandrosteron-sülfat (DHEA-S) seviyesi yaşlanmayla düşer. Bu amaçla; ileri yaştaki kadınlarda, sabah kortizol ve DHEA-S düzeylerinin daha genç kadınlardaki düzeylerle karşılaştırılması ve yaşam kalitesiyle ilişkiyi araştırmak hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları polikliniğine başvuran, 30 ileri yaştaki kadın (71.9±15.3 yıl) ve 30 genç kadın (38.5.9±10.8 yıl) alınmıştır. Emosyonel durum ve fiziksel fonksiyonlar, "SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği" aracılığı ile toplanmıştır.

Bulgular: İleri yaştaki kadınlarda ortalama kortizol ve DHEA-S düzeyleri; 12.9±3.8 µg/dl ve 227.6±65.4 ng/ml bulundu. Genç yaş grubunda, ortalama kortizol ve DHEA-S düzeyleri; 14.0±2.9 µg/dl ve 330.1±45.6 ng/ml saptandı. Kortizol düzeyleri, her iki grupta farklı değildi. DHEAS düzeyleri, ileri yaş grubunda anlamlı düşüktü. İleri yaş grubunda, genel yaşam kalitesi değerlendirildiğinde; fiziksel fonksiyon 39.1±6.8, sosyal fonksiyon 50.7±19.6, rol fiziksel fonksiyon 43.7±10.7, emosyonel rol fonksiyon 50.0±119.6,

mental sağlık 55.9±18.7, zindelik 47.9±14.8, ağrı 69.7±20.1, genel sağlık anlayışı 40.8±14.6 bulundu. Genç yaş grubunda; fiziksel fonksiyon 70.4±13.8, sosyal fonksiyon 79.9±15.2, rol fiziksel fonksiyon 69.1±13.7, emosyonel rol fonksiyon 78.1±15.1, mental sağlık 78.2±16.7, zindelik 80.9±19.1, ağrı 75.9±16.9, genel sağlık anlayışı 70.5±21.3 bulundu. Tartışma: İleri yaş grubunda, yaşam kalitesi anlamlı olarak azalmıştır.

Sonuç: Aynı grupta, sabah kortizolü, mental sağlık ve ağrıyla ilişkilirken; DHEAS, fiziksel fonksiyonla ilişkilidir.

PP-107

YAŞLI BİREYLERDE HİPERTANSİYON PREVELANSI, GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİ VE YAŞAM KALİTESİNİN İNCELENMESİ

Fatma BAŞALAN İZ

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik

Giriş: Bu araştırma, yaşlı bireylerde hipertansiyon prevalansının, günlük yaşam aktivitelerinin ve yaşam kalitesinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı araştırma, 1-31 Aralık tarihleri arasında, araştırmaya katılmayı kabul eden (n=239), Isparta Yedişehitler aile sağlığı merkezine kayıtlı olan yaşlı bireyler ile yürütülmüştür. Veriler, etik izin alındıktan sonra, yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veri toplama formu, araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu, GYA/ AGYA (Günlük Yaşam Aktiviteleri/Aletli Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği ile SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeğinden oluşmaktadır. Verilerin analizinde SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler, varyans analizi, t testi, korelasyon incelenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 70.17±7.4 olup, %50.2'si kadın %49.8'i erkektir. Yaşlı bireylerin %41'i ilk okul mezunu olup, %92.1'i sosyal güvenceye sahiptir. Yaşlı bireylerin %58.8'inin kronik bir hastalığı bulunmakta ve bu nedenle %56.7'si ilaç kullanmaktadır. Yaşlı bireylerin %20.5'inin 120/80 mmHg'nın altında, %30.1'inin 120/80 mmHg, %37.2'sinin 130-140/80-90 mmHg, %12.1'inin 150/90 mmHg'nın üzerinde tansiyonun olduğu belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin GYA/ AGYA puanı 11.64±2.9 olarak hesaplanmıştır. SF-36'nın alt boyut puanları: fiziksel

fonksiyon 20.9 ± 5.6 , sosyal fonksiyon 7.8 ± 2.0 , rol fonksiyonu (fiziksel) 2.06 ± 1.6 , rol fonksiyonu (emosyonel) 1.6 ± 1.2 , mental sağlık 20.02 ± 3.7 , zindelik/yorgunluk 13.82 ± 3.4 , ağrı 7.68 ± 2.1 , genel sağlık 14.48 ± 3.6 , sağlıkta değişim 2.7 ± 0.7 olarak belirlenmiştir. GYA/ AGYA ile SF-36'nın alt boyutları arasında 0.01 düzeyinde pozitif ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Yaşlı bireylerdeki hipertansiyon prevalansı beklenenden düşük, GYA/ AGYA düzeyi yeterli olarak belirlenmiştir. SF-36 yaşam kalitesi ölçeğinin bazı alt boyutlarında yaşlı bireylerin yaşam kalitesi puanlarının ortalamaların altında olduğu hesaplanmıştır.

PP-108

YAŞLILARDA ÖZ-BAKIM GÜCÜ, YAŞAM KALİTESİ VE YAŞAM DOYUMUNUN İNCELENMESİ

Fatma BAŞALAN İZ

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik

Giriş: Bu araştırma, huzur evinde kalan yaşlı bireylerde öz-bakım gücü, yaşam kalitesi ve yaşam doyumun belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırma, 21 Aralık 2009- 4 Ocak 2010 tarihleri arasında, Isparta merkezindeki bir huzur evinde yaşamını sürdüren, araştırmaya katılmayı kabul eden 45 yaşlı bireyle yürütülmüştür. Araştırmaya katılım oranı %78 dir. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veri toplama formu, sosyo-demografik özelliklerin sorgulandığı anket formu, Öz Bakım Gücü Ölçeği (ÖBGÖ), Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ), SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeğinden oluşmaktadır. Verilerin analizinde SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler, varyans analizi, t testi, korelasyon incelenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalamaları 69 ± 7.3 tür. Yaşlı bireylerin % 46.7 si kadın, % 53.3'ü erkek olup % 24.4'ü ilkokul mezunu, % 73.3'ü sosyal güvence sahibi, % 77.8'i geliri giderlerini karşılayacak durumdadır. Yaşlı bireylerin % 55.4'ünün tanı konmuş kronik bir hastalığı bulunmaktadır. ÖBGÖ puan ortalaması 74.77 ± 17.7 , YDÖ puan ortalaması 14.8 ± 1.6 dir. SF-36'nın alt boyut puanları: fiziksel fonksiyon 20.53 ± 5.5 , sosyal fonksiyon 7.06 ± 2.2 , rol fonksiyonu (fiziksel) 1.31 ± 1.5 , rol fonksiyonu (emosyonel) 1.42 ± 1.3 , mental sağlık 18.71 ± 4.9 ,

zindelik/yorgunluk 11.93 ± 3.3 , ağrı 7.33 ± 2.0 , genel sağlık 12.73 ± 3.8 , sağlıkta değişim 2.84 ± 0.8 olarak belirlenmiştir.

Sonuç: Yaşlı bireylerin yarısından fazlasının kronik bir hastalığı bulunmaktadır. Öz-bakım gücü orta, yaşam doyumları yüksek olarak belirlenmiştir. Yaşlı bireylerin yaşam kalitesi puanlarının ortalamaların altında olduğu hesaplanmıştır. ÖBGÖ ile YDÖ arasında 0.01 düzeyinde pozitif ilişki saptanmıştır. Sağlık çalışanlarının yaşlı sağlığını geliştirmeye yönelik aktivitelerde daha etkin olması beklenmektedir.

PP-109

YAŞLILIĞA BAĞLI GÖRME KUSURLARI VE YAŞAM TATMİNİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

¹ Şengül HABLEMİTOĞLU, ¹ Yasemin ÖZKAN, ² Filiz YILDIRIM

¹ Ankara Üniversitesi, Sosyal Hizmet

² Ankara Üniversitesi, Aile ve Tüketici Bilimleri

Yaşlılık fiziksel ve bilişsel yeterliliklerin değişimi nedeniyle artan genel sağlık sorunlarının yanı sıra, görme ve işitmenin kısıtlandığı bir yaşam dönemidir. Yaşlılığa bağlı görme kusurları da fonksiyonel sınırlılıkların temel nedenleri arasında görülmektedir. Yaşlı bireylerin tümü, bu tür değişimler yaşamasalar da günlük yaşam aktivitelerinin çeşitliliğinin sınırlandırılmasından ve bu etkinlikleri gerçekleştirme kapasitelerinin gerilemesinden kaygı duymaktadırlar. Bu kaygı yalnızca günlük yaşamın sürdürülmesinde fiziksel sorunlar yaşanması şeklinde değil aynı zamanda sosyal, duygusal, mental fonksiyonlardaki gerileme ile kendini göstermektedir. Bu araştırma yaşlılığa bağlı görme kusurlarının günlük yaşamın sürdürülmesi ve yaşlının yaşam tatmini üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini yaşları 60-90 arasında değişen, sözlü iletişim kurabilen ve demansı olmayan, Ankara'da Özel İlgü Göz Kliniğine tedavi amacı ile başvuran 92 yaşlı birey oluşturmaktadır. Örnek tanımına uygun, görme kusurlu ve potansiyel katılımcı yaşlıların bilgileri bu göz kliniğine tedavi amacı ile başvuran hasta listelerinden elde edilmiştir. İlgili kuruluşa haftanın belirli bir gününde tedavi görmek amacıyla gelen yaşlılar gönüllü olmalarına bağlı olarak araştırma kapsamına alınmışlardır. Veri toplama aracı olarak karşılıklı görüşme yöntemi ile uygulanan soru formu kullanılmıştır. Yaşam tatminini ölçmek amacıyla Yaşam Tatmini İndeksi (Life Satisfaction Index)

Türkçe'ye çevrilerek araştırmaya uyarlanmıştır. Yapılan istatistiksel analizler, fonksiyonel sağlık statüsünün hem görme kusuru hem de yaşam tatmini üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca görme kusuru, günlük yaşam aktiviteleri ve yaşam tatmini arasında olumlu yönde, önemli düzeyde ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak yaşla birlikte azalan fonksiyonel sağlık statüsü ve buna bağlı olarak gelişen görme kusurlarının yaşlının günlük yaşamına yansiyarak yaşamdan duyduğu tatmini etkilediği belirlenmiştir.

PP-110

60 YAŞ ÜSTÜ KADINLARDA SOSYAL YAŞAM

¹Özgül ÖRSAL, ²Özlem ÖRSAL

¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Mediko Sosyal Merkezi

² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Sağlık Yüksek Okulu

Giriş: Evde ve huzurevinde yaşayan 60 yaş üstü kadınların sosyal faaliyetlerini belirlemek, çevresel yaşamın kadınlar üzerindeki etkilerini ortaya koymak amacıyla bu çalışma planlandı.

Gereç ve Yöntem: Çalışma; Mart- Aralık 2008 tarihleri arasında Eskişehir'de bulunan bir huzurevinde yaşayan 19 kadın ve rastgele seçilen bir mahallede yaşayan 85 kadın ile yapıldı. Çalışmaya katılanlara sosyodemografik özelliklerini ve sosyal etkinlikleri belirlemeye yarayan açık uçlu sorular yüz yüze görüşme tekniği ile uygulandı. **Bulgular:** Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması 65.6±6.9'dur. Huzurevinde yaşayan kadınların yaş ortalaması 76.6±10.0 iken evinde yaşayan kadınların yaş ortalaması 63.1±2.2 'dir. Evde yaşayan kadınların büyük çoğunluğu (%73.3) evli iken, huzurevinde yaşayan kadınların büyük çoğunluğu (%84.4) duldu. Evde yaşayan yaşlı kadınlar çoğunlukla (%52.3) ilkökul, huzurevindeki yaşlı kadınlar ise çoğunlukla (%52.6) okuryazardır. Evde yaşayan kadınların hepsi (%100.0) çocuk sahibiyken, huzurevinde yaşayan kadınlar ise %26.3'ü çocuk sahibi değildir. Evdeki yaşlı kadınlar kendi yaşlarını %69.8 sıklığında yaşlı ve %18.6 sıklığında hastalıklı olarak tanımlamıştır. Huzurevindeki yaşlı kadınlar aynı sorulara %42.1 oranında yaşlı ve %21.1'er oranla hastalık ve ölüme yaklaşma olarak tanımlamaktadır. Evdeki yaşlı kadınların %83.7'si, huzurevindeki yaşlı kadınların %68.4'ü sosyal faaliyetlerde bulduklarını ifade etti. Evdeki yaşlı kadınlar en fazla mevlüt dinletisi,

bahçe/ev bakımı ile ilgilenme ve düğüne gitmeyi sosyal faaliyet olarak tanımlarken, huzurevindeki yaşlı kadınların çoğunluğu televizyon izleme, düzenli olarak kitap okumayı ve tiyatroya gitmeyi sosyal faaliyet olarak tanımladı.

Sonuç: Çevresel yaşam yaşlı kadınlar üzerinde etkilidir. Yaşlı kadınlara yönelik toplumdaki sosyal faaliyetlerin çeşitlilik ve içeriğinin yeniden yapılandırılması, yapılan bu sosyal etkinliklerin ulaşılabilir olması, ayrıca kitle iletişim araçları ve medya ile onlara yönelik özel programlara daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

PP-111

BİR HUZUREVİNDE KALAN YAŞLILARIN SOSYAL DESTEK VE YALNIZLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma ORGUN

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelikte Öğretim

Giriş: Araştırma, bir huzurevinde kalan yaşlıların sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, 20 Nisan-31 Mayıs 2009 tarihleri arasında İzmir'de Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı bir huzurevinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, özel bakım ve rehabilitasyon biriminde olmayan, sözel iletişim kurulabilen ve araştırmayı kabul eden 100 yaşlı birey oluşturmuştur. Veriler, 3 bölümden oluşan bir anket formu ile toplanmıştır. Birinci bölüm araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olup yaşlıların soysa-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise; yaşlıların yalnızlık düzeylerini belirleyen UCLA Yalnızlık Ölçeği ve üçüncü bölümde yaşlıların sosyal destek düzeylerini belirleyen Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği yer almaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımları alınmış, t-testi, varyans ve Pearson korelasyon analizleri uygulanmıştır, önem düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular: Yaşlıların sosyo-demografik verileri ile yalnızlık düzeyleri incelendiğinde yaşlıların eğitim düzeyleri (F=3,430 p= ,012) ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Eğitim düzeyi, çocuk sayısı, meslek durumları, boş zamanlarını değerlendirme durumları, huzur evinde kalış süreleri, ziyaret eden bireylerin kimler olduğu,

ziyaret edilme durumları ve ziyaret sıklığı ile ÇBASDÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya çıkmıştır ($p < 0,05$).

Sonuç: Huzurevindeki bireyler yalnızlık çekmekte ve yaşlıların eğitim düzeyleri, boş zamanlarını değerlendirme aktiviteleri, huzurevinde kalış süreleri gibi etmenler onların yalnızlık düzeylerini ve sosyal destek düzeylerini etkilemektedir. Huzurevinde kalan yaşlı bireylerin sosyal destek düzeyleri ne kadar yüksek tutulursa yalnızlık düzeyleri de o kadar azalmaktadır. Buna bağlı olarak huzurevine yapılan ziyaretlerin ve sosyal aktivitelerin artırılması, eğitim düzeyinin yükseltilmesi önerilebilir.

PP-112

HUZUREVİNDE KALAN YAŞLILARDA KIRILGANLIK DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

¹ Çiçek FADİLOĞLU, ¹ Yasemin TOKEM, ² Emine Şeyma ÇELİK

¹ Ege Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu

² Kayseri Özel Tekden Hastanesi, Acil Servis

Giriş: Kırılgnalık (vulnerability); organizmanın küçük zorlamalar karşısında daha kolay hasara uğramasına neden olan fizyolojik rezerv kısıtlılığıdır ve tanılanmasında bazı kriterler göz önüne alınmaktadır. Bu çalışmanın amacı; huzurevinde kalan yaşlı bireylerin kırılgnalık durumlarını ve etkileyen faktörleri incelenmektir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı özellikte planlanan çalışma; İzmir’de bulunan bir huzurevinde yürütülmüştür. Huzurevinde yaşayan yaşlı bireyler arasından 2 Şubat- 30 Nisan 2009 tarihleri arasında kendilerine ulaşılan, araştırmaya katılmaya istekli, iletişim kurmada işitsel ve psikolojik problemi olmayan 97 yaşlı birey araştırma örneklemini oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak 13 sorudan oluşan Sosyo-Demografik Özellikler Formu ve 13 maddelik Kırılgn Yaşlı Değerlendirme Ölçeği (KYDÖ) kullanılmıştır. KYDÖ’den alınan 1-10 puanlar arasında değişir. Üç ve daha fazla puan alan yaşlı “kırılgn” olarak değerlendirilir. Verilerin analizinde; sayı, yüzde ve ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırmanın uygulanması için yerel etik kurul onayı, kurumdan yazılı izin ve yaşlı bireylerden sözel onam alınmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamındaki yaşlı bireylerin; % 29,9’u 75 -79 yaş aralığında, % 53,6’sı erkek, %50,5’i beş yıldan daha uzun süre huzurevinde

yaşamakta, % 66,0’sının huzurevinde arkadaşları ile kalmakta olduğu saptanmıştır. KYDÖ’ye göre yaşlı bireylerdeki kırılgnlık puan ortalaması 5.072 (SD=2.62) ve kırılgnlık oranının % 78,4 (n=76) olarak belirlenmiştir. Yaşlılarda kırılgnlığı etkileyen faktörlerin; yürümede güçlük ($X^2=11,768$; $p=0,001$) ve günlük yaşam aktivitelerini yapmada güçlük ($X^2=9,463$, $p=0,009$) olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Araştırma bulgularına göre; yürüme ve günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede yaşanan güçlükler, yaşlı bireylerde kırılgnlığı ve kırılgnlık riskini artıran nedenlerdir. Uygun tanılama araçları ile; yaşlıların kırılgnlık ve risk alanları yönünden değerlendirilmeleri geriyatri alanında bakım veren hemşireler için periyodik olarak yapılması gereken tanılamalar arasında yer almalıdır.

PP-113

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞINA İLİŞKİN TUTUMLARI

Yasemin YILDIRIM USTA, Yurdanur DEMİR, Melike YÖNDER

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu’nda 2009-2010 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören çalışmaya katılmaya gönüllü 145 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen bazı değişkenleri belirlemeye yönelik “Öğrenci Tanıtım Formu” ile Vefikuluçay ve Terzioğlu (2008) tarafından geliştirilen “Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği-YATÖ” kullanılmıştır. Verilerin istatistik değerlendirmesi yüzdeler, ortalama, t testi kullanılarak yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.10 ± 3.52 olup, %88.3’ünün kız olduğu, %89’unun çekirdek aileye sahip olduğu, %47.6’sının bir yaşlı birey ile aynı evde yaşadığı, %75.2’sinin ise bir yaşlı birey ile birlikte yaşamak istediği belirlenmiştir. Kendi yaşlılığını algılamalarını yönelik olarak öğrencilerin %20’si olumlu, %47.2’si olumsuz ve %42.8’i ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin YATÖ puan ortalamasının 84.01 ± 7.61 , yaşının yaşamını sınırlama alt boyutu

puan ortalaması 36.58 ± 3.79 , yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu puan ortalamasının 31.18 ± 4.50 ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu puan ortalamasının ise 15.86 ± 2.93 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşlı sağlığı dersi alma durumuna göre sadece yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Aile kurduktan sonra yaşlı ebeveynleri ile yaşamayı isteme durumlarına göre yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Sonuç olarak öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları saptanmış olup yaşlılığa yönelik eğitim alma durumu ve aile kurduktan sonra yaşlı ebeveynleri ile yaşamayı isteme durumundan kısmen etkilendiği görülmektedir. Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarını etkileyebilecek faktörleri içeren başka çalışmaların yapılması önerilmektedir.

PP-114

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ “KIRILGAN YAŞLI” KAVRAMI KONUSUNDAKİ TUTUM VE GÖRÜŞLERİ

¹ Seyhan ÇITLIK SARITAŞ, ² Neziha KARABULUT, ³ Serdar SARITAŞ

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Araştırma ve Uyg. Hastanesi, Hemşirelik Hizmetleri

² Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği

³ Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sağlık Yüksek Okulu, Hemşirelik Bölümü

Bu çalışmanın amacı bir üniversite hastanesindeki sağlık çalışanlarının kırılğan yaşlı kavramı konusundaki tutum ve görüşlerini tespit edebilmektir. Bu araştırma Gaziosmanpaşa Üniversitesi hastanesinde çalışan toplam 114 sağlık çalışanından (doktor, hemşire, ebe ve sağlık teknisyeni) araştırmaya katılmayı kabul eden 62'si ile Aralık 2009'da tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılanlardan 9'u (%14,5) 27 yaşında olup, araştırmaya 45 (%72,6) kadın sağlık çalışanı katılmıştır. Çalışmaya 41 hemşire (%66,1) katılmıştır. 35 (%56,5) sağlık çalışanı daha önceden kırılğan yaşlı kavramını duymadığını ifade etmiş olmalarına karşın, 45 (%72,6) sağlık çalışanı ise çalıştıkları birimlerde hizmet almak üzere gelen kırılğan yaşlılara karşı özel bir tutum içinde olduğunu ifade etmesi dikkat çekicidir. 50 (%80,6) sağlık

çalışanı kırılğan yaşlılara yönelik olarak hastanelerin özel düzenleme yapması gerektiğini ifade etmiştir. 28 (% 45,2) katılımcı çalıştığı birimde sıkça kırılğan yaşlının hizmet almak üzere geldiğini ifade etmiştir. 57 (%91,9) sağlık çalışanı kırılğan yaşlıda beslenmeye dikkat edilmesi gerektiğini ifade ederken, 47 (%75,8) egzersize de dikkat edilmesi gerektiğini bildirmiştir. Çalışmaya katılanlardan 49'u (%79) gelecekte kırılğan yaşlı olmaktan korktuğunu, 34'ü (%54,8) kırılğan yaşlı olmamak için diyet ve egzersizlerine dikkat ettiğini bildirmiştir. Çalışmaya katılanların 41'i (%66,1) Türkiye'deki yaşlıların çoğunun kırılğan yaşlı olarak değerlendirilebileceğini ifade etmiştir. 55 (%88,7) sağlık çalışanı, kırılğan yaşlıların diğer yaşlılara oranla daha fazla sosyal desteğe ihtiyaç duyduğunu bildirmiştir. Kırılğan yaşlı hasta ile karşılaşma olasılığı yüksek olan üniversite hastanesindeki sağlık çalışanlarına kırılğan yaşlı ve kırılğan yaşlıya yaklaşım konusunda eğitim verilmesinin yanı sıra kırılğan yaşlı hastanın başvurma olasılığı yüksek olan ortopedi, genel cerrahi, dahiliye vb. gibi kliniklerin hasta ihtiyaçlarına göre düzenlenmesinin yararlı olabilir.

PP-115

HUZUREVİNDE KALAN YAŞLILARIN VE BAKIMVERENLERİN BAKIMA KATILIMA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Elem KOCAÇAL GÜLER, İsmet EŞER, Leyla KHORSHID, Şebnem ÇINAR YÜCEL

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik

Amaç: Araştırmanın amacı yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezinde kalan yaşlıların ve bakım vericilerin bakıma katılıma ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu tanımlayıcı araştırma Ege Bölgesi'ndeki bir huzurevinde kognitif bozukluğu olmayan ve bakımında bağımsız, kısmen bağımlı veya bağımlı yaşlılar ile yaşlılara bakım veren hemşire ve bakım personelleri ile yürütülmesi planlanmıştır. Verilerin toplanmasında literatür doğrultusunda yaşlılara ve bakım verenlere yönelik oluşturulan görüşme formları kullanılmıştır. Bu formlardan yaşlılara yönelik olan “Bakıma Katılıma İlişkin Yaşlıların Görüşlerine İlişkin Soru Formu” 3 ana başlık halinde sunulan 24 alt sorudan, bakım verenlere yönelik olan “Yaşlıların Bakıma Katılımı İle İlgili Bakımverenlerin Görüşlerine Yönelik Soru Formu” 3 ana başlık halinde sunulan 25 alt sorudan oluşmaktadır. Formların oluşturulmasında uzman görüşü alınmıştır.

Bulgular: Çalışma verileri toplanmaya devam etmekle olup görüşülen yaşlı sayısı 25 olup, bakım verenlerin sayısı 20'dir. Yaşlıların 17'si kendi bakımlarına katılımı, 15'i de tedavi ve bakımlarıyla ilgili bilgi verilmesini önemsediklerini bildirmiştir. Yaşlıların bakım aktivitelerinden en çok tuvalet gereksinimi, banyo ve el yıkamaya kendileri katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Bakım vericilerin 15'si yaşlıların kendi bakımlarına katılması yönünde görüş belirtirken, 12'si yaşlıların bakıma katılımını etkileyen faktörleri yaşının fiziksel kısıtlılıkları, yaşının zihinsel açıdan yeterli olmaması olarak belirtmişlerdir. Yaşlıların yapabilecekleri halde bazı bakımlarına katılmamasının nedenleri olarak, bakım vericilerin tümü sağlık ekibinin sayıca yetersiz ve yaşlı sayısının fazla olması ve zaman kısıtlılığını belirtmiştir.

Sonuç: Yaşlıların bakımlarına katılımı yaşam kaliteleri açısından oldukça önemli bir konudur. Nitekim çalışmanın sonucunda da yaşlıların ve bakım vericilerin büyük çoğunluğu bakıma katılımın önemli olduğunu dile getirmiştir.

PP-116

HUZUREVİNDE KALAN YAŞLI BİREYLERİN İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALANMA DENEYİMLERİNİN KALİTATİF İNCELENMESİ

¹ Esra AKIN KORHAN, ¹ Güldam HAKVERDİOĞLU YÖNT, ¹ Leyla KHORSHID, ² Hale OKÇAY

¹ Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik Esasları

² Ege Üniversitesi Edabiyat Fakültesi, Sosyoloji

Giriş: Araştırma, huzurevinde kalan yaşlı bireylerin içselleştirilmiş damgalanma deneyimlerini ve bununla ilişkili tutum, inanç ve davranışlarına yönelik duygu ve düşüncelerini, derinlemesine görüşmeler ile ortaya koymak amacıyla Fenomenolojik kalitatif araştırma olarak planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma İzmir ilinin Bornova ilçesinde bulunan Nevvar Salih İşgören Huzurevi'nde Eylül 2009 - Aralık 2009 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini bireysel gerçeklik evreni ile belirlenen 65 yaş üzeri bireyler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, benzeşik (homojen) ve ölçüt örnekleme yöntemleri kullanılarak seçilen 20 yaşlı birey oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, "Tanımlayıcı Özellikler Formu" ve "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" kullanılarak

toplanmıştır. Örnekleme oluşturan yaşlılarla, huzurevinde uygun bir odada ayrı ayrı derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak yaklaşık 60 dakika yüz yüze görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmelerden elde edilen kayıtlar, kişilerce hiçbir değişiklik yapılmadan Mayring (2002)' in önerdiği görüşme dökümü, içerik analizi, tümevarımcı ve tümdengelimci kategori oluşturma teknikleri kullanılarak incelenmiş, kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur. Geliştirilen kategoriler üst kategorilerde birleştirilerek problem durumuna göre incelenmiştir. Ana kategoriler metne metodik olarak yerleştirilip, kalitatif analiz basamakları tekrar oluşturulmuştur

Bulgular: Verilerin analizi sonrasında, görüşmeler sırasında yaşlı bireylerin ifadeleri iki ana tema altında toplanmıştır: 1- Toplumun damgalanması, 2- İçselleştirilmiş damgalanma. Yaşlı bireylerin toplumla ilişkilerinin kötü olduğu, toplum tarafından dışlanma, aşağılanma, küçümsenme duygularını sıklıkla yaşadıkları saptanmıştır. Yaşlı bireyler huzurevinde kalma kararını çocuklarına ve yakınlarına yük olmamak ya da onlar tarafından istenmedikleri için verdiklerini, huzurevinde kalan diğer yaşlılara acıdıklarını, onlar için üzüldüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca sokakta kalmadıkları için durumlarından memnun oldukları, huzurevinde kalan arkadaşlarının buldukları ortamın değerini bilmeleri gerektiğini düşündükleri saptanmıştır.

Sonuç: Bu sonuçlar bize huzurevinde kalan yaşlıların sosyal destek sistemlerinin artırılmasının gerekliliğini göstermektedir.

PP-117

BİR HUZUREVİNDE YAŞAYAN YAŞLILARIN UMUT DÜZEYLERİNİN VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Esra AKIN KORHAN, Güldam HAKVERDİOĞLU YÖNT, Leyla KHORSHID

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik Esasları

Giriş: Bu araştırma İzmir il merkezinde bulunan bir huzurevinde yaşayan yaşlıların umut düzeylerini ve etkileyen faktörleri incelemek amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel türdeki bu araştırmanın evrenini İzmir ilinin Bornova ilçesinde bulunan Nevvar Salih İşgören Huzurevinde kalan 65 yaş üzeri bireyler oluşturmuştur. Araştırmada örnekleme

seçimine gidilmemiş, veriler Eylül 2009 - Aralık 2009 tarihleri arasında toplanmıştır. Huzurevinde kalan, görme ve işitme sorunu olmayan, bilişsel yeti yitimi olmayan, iletişim kurulabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler (n=50) araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Tanımlayıcı Özellikler Formu” ve Herth (1992) tarafından geliştirilen ve ülkemizde Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Aslan ve arkadaşları (2006) tarafından yapılan “Herth Umud Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin Chronbach değeri $\alpha=0.84$, güvenilirlik değeri ise %86.73 olarak bulunmuştur. Veriler bireylerle yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Veriler, yüzdelik hesaplar, ortalama, genel ölçek puanı ve alt ölçek puanları için ortalama, değişkenler ise Mann Withney-U ve Independent Sample T testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yaşlı bireylerin genel umut puan ortalamasının $X=71.88\pm 23.64$ olduğu ve alt ölçek puan ortalamalarının “Geçici Olma ve Gelecek” için $X=22.64\pm 8.28$, “Olumlu Hazır Oluşluk ve Beklenti” için $X=24.56\pm 7.81$, “Kendisi ve Çevresindekiler Arasındaki İlişkiler” için $X=24.68\pm 8.45$ olduğu saptanmıştır. Umud puanı, alt ölçek puanları ve eğitim durumu arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Verilerin değerlendirilmesi sonucunda bireylerin genel umut puanlarının ve “Geçici Olma ve Gelecek”, “Olumlu Hazır Oluşluk ve Beklenti”, “Kendisi ve Çevresindekilerle Arasındaki İlişkiler” alt ölçeklerinin ortalama puanlarının orta seviyenin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Huzurevinde kalan yaşlı bireylerde umut düzeyi korunmalı ve uygun sosyal destek sistemleri sağlanarak yükseltilmelidir.

PP-118

YATAĞA BAĞIMLI HASTALARIN BAKIMI VE SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNE ETKİLERİ

¹ Recep YAĞCIOĞLU, ² Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ, ³ Nil TEKİN

¹ SGK Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi, Sosyal Hizmetler, İzmir

² Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelik, İzmir

³ SGK Narlıdere Dinlenme ve Bakımevi, Aile Hekimliği, İzmir

Giriş: İnsanoğlu doğumundan ölümüne kadar geçen süre içinde yaşamını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmek için çaba sarf etmektedir. Ancak bireyler çeşitli nedenlerle hayatının herhangi bir döneminde bağımlı olabilmektedir. Bu çalışma yatağa bağımlı hastaların bakımı ve sosyal güvenlik sistemine (SGS) etkilerinin belirlenmesi ve sosyal güvenlik kurumu (SGK) hizmet planlamasına ışık tutması amacıyla hazırlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Bu amaca ulaşmak için literatür taraması yapılmış ve bu yolla gerekli verilere ulaşılmıştır.

Bulgular: Bağımlılık kişinin hayatının tüm akışını etkilemektedir. Bireyin hayat akışındaki bu değişiklik beraberinde tıbbi bakım ve sosyal bakım gereksinimlerini de ortaya çıkarmaktadır. Özellikle yaşlılık döneminde ortaya çıkan bu gereksinimler çoğunlukla aileler tarafından karşılanmaya çalışılmaktadır. Ancak aileler tarafından sağlanan bu hizmetler sosyal güvenlik kapsamı içinde değerlendirilen ya da değerlendirilmesi gereken hizmetlerdir. Tıbbi bakım gereksinimlerini karşılayan önemli hizmetler kamu idaresinde bulunan sosyal hizmet kurumları ve özel bakım merkezleri tarafından verilebilmektedir. Ülkemizde yatağa bağımlı kişilere koruma ve bakım, rehabilitasyon ve sosyal refah hizmetleri verilmekte ise de bu hizmetler yeterli düzeyde toplum geneline yaygınlaştırılmamıştır.

Sonuç: Literatür incelemesi sonucunda yatağa bağımlı bireylerin SGK'nın, sağlık ve sosyal yardım hizmetlerinin pek çoğundan yararlanmakta oldukları ve önemli gider kalemlerinden birini oluşturdukları belirlenmiştir. Bu bireylerin sosyal, tıbbi, ekonomik gereksinimlerinin karşılanması ve bu gruba hizmet planlanması için sağlık sigortası, bakım sigortası, özür lülük sigortası gibi modellerin geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Mevcut durumun gereksinimler, bu gereksinimleri karşılamadaki eksiklikler, ekonomik dengeler dikkate alınarak incelenmesi ve gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir. SGS'lerin toplum gereksinimlerini karşılayabilmesi için toplumu iyi tanımlaması ve toplum gereksinimlerine uygun hizmet planlamasını yapabilmesi gerekmektedir.

PP-119

BEŞİKTAŞ İLÇESİ'NDE YAŞAYAN +65 YAŞ KADIN VE ERKEKLERİN BİLİŞSEL DURUMLARI

¹Ayşe Emel ÖNAL, ²Şeref ŞEKER, ²Temizkan NİMET, ¹İrem KAYA

¹ İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

² Beşiktaş Belediyesi, +65 Aktif Yaşlanma Projesi

Giriş: Yaşlanma ile ortaya çıkan bilginin kazanılması ve kullanılmasına ait (bilişsel) bozukluklar kronik ruh hastalıklarının habercisi olarak kabul edilir. Bu çalışmada yaşlılarda yaşam kalitesini düşüren bilişsel bozukluklar ve ilişkili oldukları faktörler araştırıldı.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma İstanbul'un Beşiktaş İlçesi'nin "+65 Aktif Yaşlanma Projesi" kapsamında psikolojik destek almak için Ocak-Aralık 2008 de başvuran 159 yaşlı birey ile gerçekleştirildi. Yaşlılarla bir psikolog yüz yüze görüşerek demografik özelliklerini, bazı alışkanlıklarını, kronik hastalıklarını sorguladı ve Standardize Mini Mental Test (SMMT) uyguladı. Test sonuçları 0-9 ağır, 10-19 orta, 20-23 hafif bilişsel bozukluk, 24-30 normal olmak üzere 30 puan üzerinden değerlendirildi.

Bulgular: Yüz elli dokuz yaşının yaş ortalaması 71.09±7.31 idi; %77.4(n=123)ü kadın, %22.6(n=36)sı erkekti. SMMT sonuçlarına göre %4.4(n=7)ü 0-9 puan, %3.8(n=6)i 10-19 puan, %7.5(n=12)i 20-23 puan, %84.3(n=134)ü 24 puan ve üzerinde aldı. Yaş arttıkça bilişsel bozukluk artıyordu ($r=-0.308$, $p=0.000$). Bilişsel bozukluk ve cinsiyet arasında istatistiksel anlamlı fark yoktu ($\chi^2=6.63$, $p=0.09$). Yaşlıların %22.6(n=36)sı yalnız yaşıyordu; %52.8(n=84)inin fiziksel aktivite problemi yoktu. Yaşlıların %98.1(n=156)'inde en az bir olmak üzere her hangi bir kronik hastalık, %25.8(n=41) inde depresyon, %31.4(n=50)ünde kalp hastalığı, %59.7(n=95)sinde hipertansiyon, %28.9(n=46)unda diyabet, %13.8(n=22)inde cinsel işlev bozukluğu vardı. Bilişsel bozukluğu olanlarda ilaç kullanma ($\chi^2=9.09$, $p=0.028$) ve cinsel işlev bozukluğu olma ($\chi^2=25.109$, $p=0.000$) normal gruptan fazla idi. Her gün çay içtiğini söyleyenlerde bilişsel bozukluk içmeyenlerden az idi ($\chi^2=13.443$, $p=0.000$).

Sonuç: Birçok ruh hastalığının ön bulgusu oluşu kadar sosyal yaşamın kalitesine etki etmesi nedeni ile yaşlılıkta bilişsel durumun saptanması bir tarama testi olarak kullanılmalı, bilişsel durumun korunması ve

izlenmesi yaşlı sağlığı hizmetlerinin önemli bir parçası olmalıdır.

PP-120

ANİ ŞUUR KAYBI İLE GELEN FAHR SENDROMU

¹Habip EMRE, ²Recep DEMİR, ¹Abdülkerim Furkan TAMER, ²Hızır ULVI

¹ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

² Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nöroloji Anabilim Dalı

Daha önce bilinen sistemik bir hastalık öyküsü olmayan, 2 yıl önce 2 kez, 10-15 saniye kadar süren jeneralize tonik klonik nöbet geçiren 60 yaşında erkek hasta, 1 saat içinde gelişen ani şuur kaybı şikayeti ile acil servise getirildi. Son 1 ay içinde ellerinde, günde 3-4 kez olan, 20 dakika kadar süren ve kendiliğinden geçen uyuşma ve kasılma şikayetleri olduğu öğrenildi. Soy geçmişinde özellik yoktu. Fizik muayenesinde; şuuru kapalı, oryantasyon ve kooperasyon kurulamıyor, ışık ve kornea refleksi alınıyor, pupiller izokorik, patolojik refleksi ve taraf bulgusu yoktu. Glasgow koma skoru; 4, ağırlı uyarana deserebre postürle cevap vardı. Chovostek ve trousseau bulguları müsbetti. Bakılan serum biyokimyasal analizinde; Ca (Total):2.64 mg/dL (8.8-10.8) Fosfor: 3.92 mg/dL (2.5-4.5), Albumin: 2.99 gr. gr/dL (3.5-5.2), Paratiroid Hormonu(PTH):127 pg/mL (12-65) idi. Acil serviste çekilen kranyel Bilgisayarlı Tomografi(BT)'de dansite ölçümü yapılmadığı için bazal gangliyonlarda bilateral simetrik hiperdens lezyon, klinik akut geliştiği için intraserebral hemoraji düşünülerek nöroloji kliniğine yatırıldı. Ancak ileri tetkik edildiğinde kranyel BT' deki lezyonlar hemorajiden ziyade kalsifikasyon olarak değerlendirildi. Hastaya Fahr sendromu tanısı konularak kontinü Ca replasmanı başlanmak üzere dahiliye kliniğine devralındı. Kontinü Ca replasmanı sonrası nörolojik bulguları dramatik şekilde iyileşen hastanın başvurusundan 8 saat sonra Koma skoru 15 olarak değerlendirildi ve entübasyon tüpü çekildi. Takibinin 10. saatinde minimal tetraparezi dışında hiçbir nörodefisiti kalmadı. Ca infüzyonundan 24 saat sonra chovostek ve trousseau bulguları negatifleşti. Oral kalsiyum ve ayda bir intramuskuler D vitamini verilerek taburcu edilen hastanın, 1 ay sonraki nörolojik muayenesi normaldi.

PP-121

FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON KLİNİKLERİNDE YATAN GERİATRİK HASTALARIN ÖZELLİKLERİ: TÜRKİYE GENELİ ÇOK MERKEZLİ ÇALIŞMA RAPORU

Türkiye FTR Derneği Geriatrik Rehabilitasyon Çalışma Grubu

Giriş: Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon kliniklerinde yatan geriatric hastaların demografik ve klinik özelliklerini belirlemek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Türkiye’de 20 farklı üniversite ve devlet hastanesinin FTR kliniklerinde yatan 272 yaşlı hasta değerlendirildi. Hastaların yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, yaşam şekli, eşlik eden hastalıkları, aldıkları ilaç sayısı, hastaneye yatış nedenleri, başvuru yakınmaları, aktivite durumu düşme sayıları, osteoporoz varlığı soruldu. Ayrıca hastaların fonksiyonel durumları, beslenmeleri, ağrı yoğunlukları, depresyon durumları ve düşme sıklığı değerlendirildi.

Bulgular: Katılımcıların %76.1’i kadın, %23.9’u erkek olan hastaların yaş ortalaması 72.1±5.9 yıldı. %65.4’ü evliydi, %22.7’si yalnız başına yaşamaktaydı. %73.6’sı ilköğretim mezunu idi veya hiç eğitim almamıştı. Hastaların tümünde eşlik eden en az bir adet komorbid hastalık mevcuttu. En sık eşlik eden hastalık kardiyovasküler gruba ait hastalıklar olarak belirlendi. Hastaneye yatma nedenleri sıklık sırasına göre; kas iskelet sistemi hastalıklarının rehabilitasyonu, nörolojik rehabilitasyon ve ortopedik rehabilitasyondu. Hastaların %60’ında fonksiyonel disabilite mevcuttu ve tüm hastaların farklı düzeyde olmak üzere kas iskelet ağrıları kaydedildi. Günde ortalama alınan ilaç sayısı 5.0 idi. %11.8 yaşlıda beslenme bozukluğu, %26.9’unda malnütrisyon riski tespit edildi, %55 hastada depresyon saptandı. Aktivite durumları sorgulandığında %27.2 hastanın ev içi, %32.4 hastanın ise yürüme egzersizi yaptığı belirlendi. Ek fiziksel aktivite olarak %60.3 hastanın namaz kıldığı saptandı. Kendiliğinden bildirilen yeti kaybı ile geriatric depresyon skoru ve mobilite testi arasında anlamlı ilişki bulundu (r: -0.270, p:0.038 ve r: 0.560, p: 0.000). Hastaların beslenme durumu ve geriatric depresyon skoru arasında da anlamlı ilişki tespit edildi (r: -0.351, p:0.006).

Sonuç: Yaşlı hastaların tanı, takip ve rehabilitasyon program uygulama aşamalarında iyi bir son durum açısından tüm bu özelliklerin dikkate alınması gerektiği sonucuna varıldı.

PP-122

FİZİKSEL TIP VE REHABİLİTASYON POLİKLİNİKLERİNE BAŞVURAN GERİATRİK HASTALARIN ÖZELLİKLERİ TÜRKİYE GENELİ ÇOK MERKEZLİ ÇALIŞMA RAPORU

Türk FTR Derneği Geriatrik Rehabilitasyon Çalışma Grubu

Giriş: Çalışmada fiziksel tıp ve rehabilitasyon polikliniklerine başvuran hastaların demografik ve klinik özelliklerini belirlemek amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Türkiye’de 20 farklı üniversite ve devlet hastanesinin FTR polikliniklerine başvuran toplam 820 geriatric hasta değerlendirildi. Hastaların yaş, cins, eğitim durumu, yaşam şekli, eşlik eden hastalıkları, aldıkları ilaçları, başvuru nedenleri, başvuru yakınmaları, aktivite durumu düşme sayıları, osteoporoz varlığı, ağrı yoğunlukları, egzersiz yapma sıklıkları soruldu.

Bulgular: Katılımcıların %69.6’sı kadın, %30.4’ü erkek olan hastaların yaş ortalaması 71.3±5.7 yıldı. %67.7’si evliydi, %83.1’i eşi veya aile üyeleriyle yaşamaktaydı. %74’ü ilköğretim mezunu idi veya hiç eğitim almamıştı. En sık eşlik eden hastalık %64.2 ile hipertansiyondu, diğer hastalıkların oranı %20 nin altındaydı; % 86 hastada birden fazla komorbid hastalık mevcuttu, günde ortalama yutulan ilaç sayısı 4 idi. En sık başvuru nedenleri sırasıyla; osteoartrit, disk lezyonu, rotator manşon tendiniti ve inme olarak kaydedildi. Başvuru yakınmaları; en fazla eklem ağrısı, yorgunluk ve halsizlik (sırasıyla %70.9, 56.4 ve 57.3). Hastaların %16.5’ inde son bir yılda düşme öyküsü olduğu belirlendi. %42.2 sinde osteoporoz saptanmış, %36.8’de ise bu açıdan değerlendirme yapılmamıştı. Aktivite durumları sorgulandığında; %15 hastanın ev içi egzersizleri yaptığı, %30 hastanın yürüme egzersizi yaptığı belirlendi. Ek fiziksel aktivite olarak %62.6 hastanın namaz kıldığı saptandı. Hastalarımızın çoğunun aileleriyle yaşadığını ve eğitim düzeylerinin düşük olduğu belirlendi.

Sonuç: Toplumda yaşlanan toplum olma yönünde ilerlediği için poliklinik bazında yaşlı hasta takibi giderek artmaktadır. Geriatric hasta takibinde ve rehabilitasyonunda ek hastalıkların, alınan ilaçların, düşme sayısının önemi büyüktür. Hastaların fonksiyonel durumunun iyileştirilmesi açısından yaptıkları egzersizler göz önünde bulundurulmalıdır. Hastalara medikal reçete ve ev egzersiz programı verilirken bu parametrelerin akılda tutulması gerektiği belirlendi.

PP-123

YAŞLILARDA GELİŞEBİLECEK ORAL MUKOZA PROBLEMLERİ İÇİN RİSK BELİRLEME ÇALIŞMASI

¹ Gülşah GÜROL ARSLAN, ² Ayden ÇOBAN

¹ Celal Bayar Üniversitesi, Manisa Sağlık Yüksekokulu

² Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Yüksekokulu

Giriş: Yaşlıların oral mukoza problemleri gelişme risklerini ve etkileyen etmenleri incelemek amacıyla planlanmış bir araştırmadır.

Gereç ve Yöntem: Bu araştırma 12 Ekim-12 Aralık 2009 tarihleri arasında Manisa ilinde yer alan 2 Huzurevi'nde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini iki kurumda kalan yaşlıların tümü (N=138), örneklemini ise araştırmanın sınırlılıklarına uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 61 yaşlı oluşturmuştur. Tüm yaşlılara araştırma hakkında bilgi verildikten sonra "Yaşlı Tanıtım Formu" ve yaşlıların oral mukozalarında gelişebilecek problemlerin risklerinin belirlenmesi amacıyla "Oral Mukozada Gelişebilecek Problemler İçin Risk Belirleme Tablosu" uygulanmıştır. Oral Mukozada Gelişebilecek Problemler İçin Risk Belirleme Tablosu (Majör C., 2005), düşük (23 ve altı puan), orta (24-29 puan) ve yüksek (30 ve üstü puan) olmak üzere değerlendirilir. Toplam puan 0-86 arasında bir değere sahiptir.

Bulgular: Yaşlıların yaş ortalamasının 74.78 ± 6.76 olduğu; %50.8'inin kadın, %49.2'sinin ise erkek olduğu saptanmıştır. Yaşlıların %55.7'sinin en son 4 yıl ve daha uzun süre önce diş hekimine gittiği; %95.1'inin diş hekimine düzenli olarak gitmediği; %39.3'ünün yalnızca suyla çalkalama şeklinde, %16.1'inin ise günde bir veya daha az kez ağız bakımı yaptığı belirlenmiştir. Yaşlıların %52.5'inde protez olduğu, protezi olanların %78.4'ünün protez bakımını yaptığı; bunların da %51.7'sinin diş macunu, %31'inin ise yalnızca suyla protez bakımını yaptığı saptanmıştır. Yaşlıların oral mukozada gelişebilecek risk puanları değerlendirildiğinde toplam puan ortalaması 10.72 ± 4.05 'dir (Min: 3; Max: 20).

Sonuç: Huzurevinde kalan yaşlıların risk puanları değerlendirmesine göre oral mukozada gelişebilecek problemler için düşük risk grubunda olduğu belirlenmiştir.

PP-124

ALZHEIMER HASTALARI, FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON HASTALARI İLE SAĞLIKLI YAŞLI TÜRK ÖRNEKLEMLERİNİN BİLİŞSEL VE DAVRANIŞSAL İŞLEVLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

¹ Banu CANGÖZ, ¹ Yeşim GÖKÇE KUTSAL, ² Kaynak SELEKLER

¹ Hacettepe Üniversitesi, Geriatrik Bilimler Araştırma ve Uygulama Merkezi

² Hacettepe Üniversitesi, Nöroloji AD

Giriş: Bilişsel işlevlerde bozulma ile karakterize edilen, yaşın risk faktörü olduğu Alzheimer Tipi Demans (ATD) hastaları, bilişsel bozulmanın olmadığı ancak yatarak tedavi gören yaşlı Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (FTR) hastaları ile sağlıklı yaşlı bireyleri bilişsel ve psikolojik işlevleri açısından karşılaştırmaktır. Araştırmanın sonuçları, disiplinlerarası nitelikte bir projenin ilk bulgularının sunumunu içermektedir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya en az ilkökul mezunu, 60 yaş ve üzerinde 13 ATD, yatarak tedavi olan 28 FTR hastası ve 12 sağlıklı yaşlı olmak üzere toplam 53 gönüllü birey katılmıştır. Etik Kurul onayı alınmıştır. Araştırmada temel bilişsel işlevleri değerlendirmek üzere iki adet nöropsikolojik test kullanılmıştır. Bunlar: Artırılmış İpucuyla Hatırlama Testi (AİH), İz Sürme Testi'dir (İST Bölüm A ve Bölüm B). Katılımcıların genel bilişsel ve davranışsal özelliklerini değerlendirmek üzere Klinik Demans Evreleme Ölçeği (KDÖ), Standardize Mini Mental Test (SMMT), Geriatrik Depresyon Ölçeği (GDÖ) ve İşlevsel Faaliyetler Anketi (İFA) uygulanmıştır.

Bulgular: Davranışsal ölçümlerle ilgili MANOVA sonucunda, grup değişkeninin GDÖ puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı düzeyde bulunurken $F(2,50)=27.78$, $p<.001$ İFA puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı değildir. MANOVA sonucunda, grup değişkeninin SMMT ($F(2, 50)=26.55$, $p<.001$), AİH puanları ($F(2,50)=22.66$, $p<.001$) ile İST Bölüm-A süre ($F(2,50)=30.87$, $p<.001$) ve İST Bölüm-B süre ($F(2,50)=9.10$, $p<.001$) puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı düzeyde bulunurken, diğer alt test puanları üzerindeki temel etkisi anlamlı değildir.

Sonuç: Araştırmanın ön bulgularına göre FTR, ATD ve kontrol grubunun GDÖ ve genel SMMT puanları, İST Bölüm A süre, İST Bölüm B süre ve AİH puanları birbirinden anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

PP-125

YAŞILAR KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİNE ULAŞABİLİYOR MU?

Pemra CÖBEK ÜNALAN, Serap ÇİFCİLİ, Ferhat EKİNCİ, Niyazi TOSUN, Gökşah YİĞİT

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği

Giriş: Yaşlı bireylere sunulan koruyucu sağlık hizmetlerinin yaşam kalitesi ve fonksiyonelliği artırdığı gibi prematür morbidite ve mortaliteyi azalttığı bilinmektedir.

Gereç ve Yöntem: Geriatrik yaş gurubuna ne ölçüde koruyucu sağlık hizmetlerinin sunulduğu ve bu hizmetlerin içeriğini değerlendirmeye yönelik bu tanımlayıcı çalışma, konu ile ilgili literatür taramasının ardından oluşturulan görüşme formunun yüz yüze uygulanması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Soru formunda sosyodemografik bilgiler, ulaşılan sağlık kurumları, kronik hastalık öyküsü, önerilen koruyucu hizmetler ve tarama konuları yer almıştır. 2010 Ocak ayı içinde herhangi bir sebeple hastaneye başvurmuş veya evlerinde ziyaret edilen 65 yaşından büyük 76 kişiye ulaşılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ile ki-kare testi kullanılmış p<0.05 anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya %59.2'si kadın olmak üzere 76 yaşlı katılmıştır. Bu yaş grubuna önerilen koruyucu hekimlik uygulamalarından en sık kolesterol ve kan sayımı ölçümü yapılmaktaydı (n=45, %59,2). Tarama amaçlı sorgulamalar ve danışmanlık, tarama amaçlı tetkik ve incelemelere oranla daha az sıklıkla yapılmaktaydı. Bu amaçla en sık sigara kullanımı sorgulaması (n=35, %46,1) yapılmıştı. Katılımcıların yalnızca 11'i (%14,5) düşme riskleri ve 6 (%7,9)'sına depresyon açısından tarama yapılmıştı. Hemen her uygulama önerisi büyük ölçüde kronik bir hastalık nedeni ile takip edilmekte olan hastalara sunulmaktaydı.

Sonuç: Genel olarak geriatrik popülasyona sunulması gereken koruyucu uygulamaların pek azı gerçekleştirilmektedir. Bu taramalar arasında sadece sorgulanacak olan durumlar, laboratuvar testleri ya da muayene yöntemleri ile ortaya koyulanlara göre daha az sıklıkla uygulanmaktadır. Hekimlerin bu taramaları bilmemeleri, ya da vakit ayıramamaları, sorgulama ve danışmanlık konularının daha az gündeme gelmesinin nedeni olabilir. Kronik hastalığı olan yaşlılar daha sık olarak koruyucu tedavi hizmetlerini de almaktadır. Yaşlıların bütüncül değerlendirilmeleri için genel tıp disiplinlerine yönlendirilmeleri uygundur.

PP-126

YAŞLI SAĞLIĞINI KORUMA VE SAĞLIK TARAMALARI

Fatma BAŞALAN İZ

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik

Yaşlanma, organizmada, molekül, hücre, doku, organ ve sistemler düzeyinde zamanın ilerlemesi ile ortaya çıkan, geriye dönüşü olmayan, yapısal ve işlevsel değişikliklerin tümüdür. Bu süreç, kişinin gerek fiziksel, gerekse zihinsel yönden, bağımsızlıktan bağımlılığa geçtiği dönemdir. Dünya Sağlık Örgütü, 2000 yılında 600 milyon olan 60 yaş üstü nüfusun 2025 yılında 1.2 milyara, 2050 yılında 2 miyara ulaşacağını, gelişmiş ülkelerde 80 yaş ve üzeri nüfusun geniş bir grubu oluşturacağını belirtmektedir. Bu dönemdeki birey sayısı ülkemizde, toplam nüfusun % 7.19'unu oluşturmaktadır ve bu oranın artacağı tahmin edilmektedir. İnsanlarda görülen pek çok hastalığın ilerleyen yaşla birlikte arttığı bilinmektedir. Ortalama yaşam süresinin uzamasıyla, yaşlılık sorunları ve kronik hastalıklar giderek önem kazanmaktadır. Hastalık ve yetersizlik riski yaşla birlikte artmasına rağmen, kronik hastalıklar yaşlılığın kaçınılmaz bir sonucu değildir. Olumsuz sağlık davranışlarından kaçınmak ve çevre koşullarını olabildiğince olumlu hale getirmek suretiyle yaşlanma ile ortaya çıkabilecek sağlık sorunlarından bir ölçüde korunmak olanaklıdır. İkincil korunma önlemleri, hastalık belirtisi görülmeden önce bireyleri tanılama ve tedavi etme olanağı ile sağlamaktadır. Yaşlı bireylerde gerekli olan en önemli olarak korunma stratejilerden birisi gelişmesi olası problemler için rutin taramaların yapılmasıdır. Hızlı uygulanabilen, basit muayeneler ve bazı laboratuvar işlemleri ile hipertansiyon, kalp hastalığı, şeker hastalığı, görme-işitme bozuklukları gibi pek çok önemli hastalığın erken dönemde yakalanması mümkündür. Hemşireler sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesi konusundaki bilgileri ile danışmanlık rollerini kullanabilir, ekip üyeleri ile birlikte bakım planının düzenlendiği, sağlık muayenelerinin yapıldığı programlarda aktif rol alabilirler.

PP-127

DİZ OSTEOARTRİTLİ KADINLARDA YAŞIN, FİZİKSEL FONKSİYON, AĞRI VE BEDEN KOMPOZİSYONUNA ETKİSİ

¹A.Hakan NUR, ²Sibel NALBANT, ²Özgür NALBANT, ¹Adem BİLGİLİ, ¹Gülsüm DOĞAN, ¹N.Fusun TORAMAN

¹ Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon, Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi

² Antrenörlük, Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Giriş: Bu araştırmanın amacı, diz osteoartritli kadınlarda yaşın, beden kompozisyon ve fiziksel performansa etkisini belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Antalya Eğitim ve Araştırma Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon polikliniğine başvuran, klinik ve radyolojik muayene ile diz osteoartriti tanısı konan, Kelgreen Lawrance kriterleri kullanılarak osteoartrit şiddeti derecelendirilen, TANİTA beden kompozisyon analizörü ile beden kompozisyonu (beden ağırlığı, boy, beden kütle indeksi, yüzde yağ, yağsız beden kütlesi), fiziksel performansları [25 metre yürüme süresi (s), 10 kez sandalyede otur-kalk süresi (s), merdiven çıkma ve inme süresi (s)] ve görsel ağrı cetveli (VAS) ile ağrı düzeyi (aktivite, dinlenik, gece) değerlendirilen 69 kadın hastanın sonuçları retrospektif olarak incelendi. 65 yaş ve üzerindeki kadınlar ile 64 yaş altındaki kadınların beden kompozisyon, fiziksel performans ve VAS değerleri bağımsız gruplarda t testi ile karşılaştırıldı. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edildi.

Bulgular: 65 ve üzerindeki kadınların (19 kadın) yaş ortalaması 70 ± 4.6 yıl, 64 yaş altındaki kadınların (50 kadın) yaş ortalaması 55.7 ± 5.2 yıldır ($p < 0.001$). Gruplar arasında diz osteoartrit şiddeti, beden ağırlığı, boy, beden kütle indeksi, yüzde yağ, yağsız beden kütlesi, sandalyede otur kalk süresi, merdiven çıkma ve inme süresi, VAS düzeyi arasında fark saptanmadı ($p > 0.05$). 65 yaş ve üzerindeki kadınların 25 metre yürüme mesafesini daha uzun sürede tamamladığı belirlendi ($65 \text{ yaş} \geq, 24.29 \text{ s}; < 64 \text{ yaş}, 11.08 \text{ s}$) ($p = 0.012$).

Sonuç: Diz osteoartriti, en sık görülen aktivite limitasyon nedenlerinden biridir. Aktivite limitasyonu fiziksel performansı azaltır. Yaş fiziksel performansı azaltan bir diğer nedendir. Bu araştırma, diz osteoartriti ve ileri yaş birlikteliğinin, performansa dayalı fiziksel fonksiyonlardan en çok yürüme mesafesinin etkilendiğini göstermektedir.

PP-128

HUZUREVINDE YAŞAYAN YAŞLILARDA VİTAMİN D DÜZEYLERİ VE FİZİKSEL PERFORMANS İLE İLİŞKİSİ

Ayşe TELLIOGLU, Sibel BASARAN, Rengin GUZEL

Cukurova Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Giriş: Bu çalışma huzurevinde yaşayan 65 yaş ve üzeri ambulatuvar yaşlılarda vitamin D düzeylerini ve vitamin D düzeyleri ile fiziksel performans ve kas gücü arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla planlandı.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Adana Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi'nde yaşayan 65 yaş ve üzeri ambulatuvar 99 kişi dahil edildi. Serum 25 (OH) Vitamin D düzeyleri 10 ng/ml'nin altı vitamin D eksikliği, 10-30 ng/ml arası ise yetersizliği olarak kabul edildi. Fiziksel performans ölçümleri Kısa Fiziksel Performans Bataryası (SPPB) ile, kuadriseps kas gücü ölçümü ise MicroFET3 manuel kas gücü ölçüm cihazı kullanılarak yapıldı.

Bulgular: Çalışma grubundaki 99 yaşının 58'i erkek (%58.6), 41'i kadındı (%41.4). Kırk üç kişide (%43.4) vitamin D eksikliği, 51 kişide (%51.5) ise vitamin D yetersizliği tespit edildi. Sadece 5 kişide (%5.1) vitamin D yeterli ($> 30 \text{ ng/ml}$) düzeyde idi. Kontrol amacıyla Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon polikliniğine ayaktan başvuran 65 yaş ve üzeri 51 hastada da vitamin D düzeylerine bakıldı. Üç hastada (%5.9) eksiklik, 41 hastada (%80.4) yetersizlik tespit edildi. 25 (OH) Vitamin D düzeyleri huzurevinde yaşayan yaşlılarda $13.2(8.2) \text{ ng/ml}$, ayaktan başvuran hastalarda $19.9(8.3) \text{ ng/ml}$ olup fark anlamlıydı ($p < 0.0001$). Çalışma grubunun SPPB total skoru $7.7(2.9)$, kuadriseps kas gücü ise $42.6(10.4) \text{ lb}$ idi. Vitamin D düzeyleri ile SPPB skorları ve MicroFET3 ile ölçülen kuadriseps kas gücü arasında korelasyon bulunamadı.

Sonuç: Huzurevinde yaşayan yaşlılarda vitamin D eksikliği yüksek oranda (%43.4) görülmektedir. Vitamin D'nin optimal düzeyde olması kemik sağlığı ve düşmelerin önlenmesinde önemli bir yere sahiptir. 65 yaş ve üzeri bireyler, özellikle de huzurevlerinde yaşayanlar bu açıdan öncelikli olarak değerlendirilmelidir.

PP-129

GERIATRİK HASTALARDA SAFRA TAŞLARINI SEYRİ VE TEDAVISI

Selim Yiğit YILDIZ, Kürşat ÇETİN, Aslı ÜNLÜ, Zehra BOYACIOĞLU, Faruk GÜLÜMSER, Murat GÜVEN, Tahir ORUÇ

Kocaeli Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Genel Cerrahi Anabilim Dalı

Giriş: İleri yaşla beraber safra yolu taş hastalıklarının insidansı artmaktadır. Asemptomatik taşıyıcılıktan zamanında gerekli önlemler alınmazsa akut kolesistit, bilyer pankreatit ve tıkanma ikterine kadar ilerleyebilen klinik tablolar oluşabilmektedir. Safra yolu taş hastalığının olan geriatrik hastalarda hastalığın seyri, cerrahi endikasyonları ve postoperatif sonuçların irdelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Ocak 2009-2010 yılları arasında Kocaeli Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel cerrahi Kliniğinde safra yolu taş hastalıkları ve komplikasyonları nedeniyle geriatrik yaş grubunda olan 63 hasta yatırılmıştır. Hastalar semptom analizi sonrasında rutin kan tetkikleri, batin ultrasonografisi ve direkt grafileri içeren radyolojik incelemeler ve gerekli tıbbi konsültasyonlar sonucunda hospitalize edilmiştir. Akut kolesistit, bilyer pankreatit, kolanjit ve tıkanma ikteri bulunan hastalarda önce klinik stabilizasyon gerekli medikasyonlarla sağlandıktan sonra acil cerrahi endikasyonları, klinik ve laboratuvar bulgularına göre değerlendirilmiştir.

Bulgular: Median yaş 75 (65-83), E/K oranı 1/3 olarak tespit edilmiştir. Kolesistektomi için ensik kullanılan cerrahi prosedür laparoskopik kolesistektomi olup vakaların %95'inde uygulanmıştır. Akut kolesistit olan vakalarda ise açık teknik tercih edilmiştir. A. pankreatit nedeniyle bir hastaya nekrozektomi, 2 hastaya ise erken dönem kolesistektomi uygulanmıştır. Yara yeri enfeksiyonu (2 hasta) ve atelettazi (3 hasta) post operatif dönemde ensik karşılaşılan komplikasyonlardır.

Sonuç: Geriatrik yaş grubundaki hastalarda artan komorbidite nedeniyle her türlü cerrahi girişim artan risk oranlarına sahiptir. Semptomatik safra taşı hastalığı olan hastalarda her yıl %5 komplike hastalık meydana gelmekte ve morbidite oranları yükselmektedir. Asemptomatik taş hastalığı olan bazı hastalarda ilk müracat nedeni akut kolesistit veya pankreatit olabilmektedir. Geriatrik yaş grubunda, semptomatik safra taşı olan hastalardan cerrahi girişim gerektiren vakaların özenle seçilmesi ve bu hastalara

cerrahi girişimin gecikmeden ve zamanında yapılması büyük önem taşımaktadır.

PP-130

YAŞLILARI SPOR YAPMAYA TEŞVİK EDEN FAKTÖRLER

¹ Çiğdem APAYDIN KAYA, ² Nefize TURAN, ² Sunay SEZGIN, ² Elgün HACIYEV, ² Khaung MYAT HTOO, ² Tunahan DORUK, ³ Arzu UZUNER

¹ Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği AD

² Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Öğrenci

³ Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi

Giriş: Spor yapan 60 yaş ve üstü bireyleri spor yapmaya teşvik eden faktörleri saptamak ve 60 yaş altındakilerle karşılaştırmaktır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırma, İstanbul'un 3 farklı ilçesinde bulunan açık hava spor alanlarında spor yapan bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze görüşme yöntemi ile 60 yaş ve üstü (Grup I) kişiler ile 60 yaş altı (Grup II) kişilerden, konuşma, anlama ve ifade problemi olmayan gönüllülerin sosyo-demografik özellikleri, spor yaptıkları zaman ve süre ile spor yapma nedenleri araştırılmıştır. Çalışma, Grup I'den 41, Grup II'den 76 kişi dahil edilerek sonlandırılmıştır. Veriler, SPSS 11.5 programında, sıklık dağılımı ve Ki-kare testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya yaş ortalaması 57,5±7,9 olan 117 kişi katıldı. Katılımcıların %39,8'i erkekti. Grup I'de spor yapan kadınların sıklığı Grup II'den daha azdı (sırası ile %43,9, %68,4) (p=0,01). Grup I yaklaşık 6 yıldır, haftada ortalama 6 ± 1.8 gün ve 1.4 ±0.6 saat spor yapmaktaydı ve her iki grup arasında spor yapma süresi ve gün sayısı açısından anlamlı bir fark yoktu. Grup I en fazla sağlıklarını korumak için spor yaptığını (%34.2) bildirirken Grup II en fazla kilo vermek için spor yapmaktaydı (%48.7). Diğer spor yapma nedenleri olarak Grup I en fazla doktor tavsiyesi (%30) ve formda kalmak (%29.3) olarak bildirmiştir. Katılanların %44'üne doktorun spor yapmayı tavsiye ettiği, ancak %19.5'ine bir egzersiz programı verdiği bildirilmiştir. Her iki yaş grubu arasında doktor tavsiyesi ve program verilmesi arasında bir fark bulunmamıştır.

Sonuç: Yaşlıların en fazla sağlıklarını korumak için spor yaptıkları saptanmıştır. Yaşlıların çoğunluğunun

doktorlarından herhangi bir egzersiz önerisi almadan spor yapmaları dikkat çekicidir.

PP-131

YAŞLI BİREYLERDE GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTE DÜZEYİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

¹ Meral SERTEL, ¹ Tülay TARSUSLU ŞİMŞEK, ¹ Eylem TÜTÜN YÜMIN, ¹ Asuman ÖZTÜRK, ² Murat YÜMIN

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

² 67 Nolu Aile Hekimliği Ofisi, Aile Hekimliği

Giriş: Bu çalışmanın amacı, yaşlı bireylerde günlük yaşam aktivite düzeyini etkileyen faktörleri değerlendirmektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya yaş ortalaması 73.26±6.58 yıl olan 58'i (%35.6) kadın, 105'i (%64.4) erkek olmak üzere toplam 163 yaşlı birey dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen bireylerin sosyo-demografik bilgileri alındıktan sonra günlük yaşam aktivitelerini değerlendirmek için Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçümü (FIM) ve Barthel İndeksi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen bireylerin 79'u (%48.5) evli, 10'u (%6.1) bekar, 69'u (%42.3) dul ve 5'i (%3.1) boşanmış idi. 48'i okumamış, 84'ü ilkokul, 10'u orta okul, 11'i lise, 8'i üniversite ve 2'si yüksek lisans mezunu idi. Bireylerin 38'i (23.3) günlük yaşam aktivitelerinde yardımcı cihaz kullanıyorken, 125'i (%76.7) kullanmıyordu. Barthel İndeksi skorları 19.61±1.24 iken, FIM skorları 124.06±6.12 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde, yaş ile Barthel İndeksi arasında ve bireylerin mesleği ile FIM arasında bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuç: Yaşlanma günlük yaşam aktivite düzeyini etkileyen önemli bir faktördür. Yaşın ilerlemesiyle birlikte günlük yaşam aktivitelerinde bağımlılık da artmaktadır. Farklı yaş grubundaki yaşlı bireylerde günlük yaşam aktivite düzeyini ve etkileyen faktörleri değerlendiren daha çok sayıdaki çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

PP-132

65 YAŞ VE ÜSTÜ YAŞLI KADIN BİREYLERDE SAĞLIK VE MOBİLİTE DÜZEYİNİN DENGE FONKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

¹ Murat YÜMIN, ² Tülay TARSUSLU ŞİMŞEK, ² Eylem TÜTÜN YÜMIN, ² Meral SERTEL, ² Asuman ÖZTÜRK

¹ 67 Nolu Aile Hekimliği Ofisi, Aile Hekimliği

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

Giriş: Bu çalışmanın amacı, 65 yaş ve üstü yaşlı kadın bireylerde sağlık ve mobilite düzeyinin denge fonksiyonu üzerine etkisini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya yaş ortalaması 73.18±6.62 yıl olan 58 yaşlı kadın birey dahil edilmiştir. Bireylerin demografik bilgileri alındıktan sonra, Visüel Analog Skalası (VAS) ile "sağlık durumunuz ile ilgili ne düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilerek algılanan sağlık durumu değerlendirilmiş, sağlık durumunun günlük yaşam fonksiyonu üzerindeki etkisini belirlemek için Sağlık Değerlendirme Anketi (SDA), mobilite için Rivermead Mobilite İndeksi (RMI) ve denge için Berg Denge Skalası (BDS) kullanılmıştır. VAS skorlamasında 1 değeri (sağlık durumum çok iyi) 10 değeri ise (sağlığım çok kötü) ifade etmektedir.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen bireylerin boy ve kilo değerleri sırasıyla 158.25±6.80 cm, 70.96±10.72 kg olarak belirlenmiştir. VAS için ortalama değer 4.36±2.35 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde, BDS ile RMI arasında pozitif, BDS ile SDA arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.05$). BDS ile algılanan sağlık durumu arasında bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Kadın yaşlı bireylerde sağlık durumu günlük yaşam aktivite düzeyini etkileyen önemli bir faktör olup, mobilite düzeyi ve günlük yaşam aktivite düzeyi denge fonksiyonunu etkileyebilmektedir. Yaşlılarda sağlık durumunun iyileştirilmesi ve mobilite düzeyinin artırılması, denge fonksiyonları ve günlük yaşam aktivitelerinde artışa neden olmaktadır.

PP-133

HUZUREVİNDE VE EV ORTAMINDA YAŞAYAN YAŞLI BİREYLERİN KOGNİTİF FONKSİYONLARININ MOBİLİTE DÜZEYİ ÜZERİNE ETKİSİ

¹ Asuman ÖZTÜRK, ¹ Eylem TÜTÜN YÜMIN, ¹ Tülay TARSUSLU ŞİMŞEK, ¹ Meral SERTEL, ² Murat YÜMIN

¹ Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

² 67 Nolu Aile Hekimliği Ofisi, Aile Hekimliği

Giriş: Bu çalışmanın amacı, huzurevinde ve ev ortamında yaşayan yaşlı bireylerde kognitif fonksiyonların mobilite düzeyi üzerine etkisini incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya 59'u (%36.2) huzurevinde yaşayan (yaş ortalaması 75.01±7.23 yıl), 104'ü (%63.8) ev ortamında yaşayan (yaş ortalaması 72.25±6.12 yıl) olmak üzere toplam 163 yaşlı birey dahil edilmiştir. Çalışmaya dahil edilen bireylerin demografik bilgileri alındıktan sonra, kognitif fonksiyonları değerlendirmek için Mini Mental Test (MMT), mobilite düzeyini belirlemek için Rivermead Mobilite Testi (RMI) kullanılmıştır.

Bulgular: Huzurevinde yaşayan bireylerin MMT ve RMI skorları (sırasıyla 18.68±7.12, 13.74±1.61), ev ortamında yaşayan bireylerinkinden (sırasıyla 24.01±6.25, 14.65±1.13) daha yüksek bulunmuştur. Huzurevinde ve ev ortamında yaşayan yaşlı bireylerde MMT ile RMI skorları arasında bir fark bulunmuştur ($p<0.01$). Huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerde MMT ile RMI arasında bir ilişki bulunmuş ($p<0.05$), ev ortamında yaşayan yaşlı bireylerde ise bulunmamıştır ($p>0.05$).

Sonuç: Çalışmamızın sonunda, huzurevinde yaşayan bireylerin yaş ortalamasının daha yüksek, kognitif durum ve mobilite düzeyinin ev ortamında yaşayan yaşlı bireylere göre daha düşük olduğu bulunmuştur. İlerleyen yaş ile birlikte kognitif fonksiyonlardaki düşüş yaşlı bireylerde aktivite katılımı ve mobilite düzeyini de olumsuz etkilemektedir. Bu durum, özellikle huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerde dikkat edilmesi gereken önemli bir durumdur.

PP-134

KURUM BAKIMI ALTINDAKİ YAŞLILARIN GÜNLÜK YAŞAMLARINI SÜRDÜRMELERİNİN VE BOŞ ZAMAN FAALİYETLERİNİ GERÇEKLEŞTİRMELERİNİN YAŞAM TATMİNİ AÇISINDAN İRDELENMESİ

Yasemin OZKAN, Eda PURUTCUGLU

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Giriş: Yaşlanma ile birlikte gelişen fiziksel, sosyal ve psikolojik kayıplar yaşlanın subjektif refah algısını düşürmektedir. Başka bir deyişle yaşlanma sürecinde edinilen temel yaşam deneyimleri yaşlanın yaşam tatminini önemli ölçüde etkilemektedir. Diğer taraftan yaşam tatminindeki azalmalar ise etkisini fiziksel, mental ve sosyal ilişkilerde ciddi kayıplara yol açmak yolu ile göstermektedir. Yaşlılıkta yaşam tatmini fonksiyonel bağımsızlığın yanı sıra sosyo demografik özellikler, gelirin yeterliliği, eğitim, sosyal yaşam ve boş zaman etkinlikleri gibi çeşitli faktörler ile ilişkili bulunmuştur. Bu araştırma kurum bakımı altındaki yaşlıların demografik özellikleri, günlük yaşamı sürdürmedeki yeterlilikleri, boş zaman faaliyetlerine katılım düzeylerinin yaşam tatmini üzerindeki etkilerini belirlemek amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın verileri, Ankara'da, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı, Seyran Bağları ve Ümitköy Huzurevi ile Keçiören Belediyesi'ne bağlı Keçiören Yaşlılar Köşkünde ikamet eden 126'sı kadın 85'i erkek toplam 211 yaşlı üzerinde karşılıklı görüşme yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Yaşam tatmininin ölçümünde Neugraten (1960) Yaşam Tatmini İndeksi (Life Satisfaction Index) kullanılmıştır.

Bulgular: Yaşın, eğitim düzeyinin ve yaşanan yerin yaşlıların yaşam tatminlerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğunu göstermektedir. İstatistiksel analiz sonucunda yaşlıları günlük yaşam aktiviteleri ve boş zamanlara katılım düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre kadınların günlük yaşam aktivitelerine ve boş zaman faaliyetlerine katılım düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir. Ölçekler dikkate alındığında boş zamanlara katılım ve günlük yaşam faaliyetleri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı diğer taraftan bu değişkenlerin yaşam tatmini üzerinde anlamlı ancak negatif düzeyde bir ilişkisinin olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Yaşam tatmininin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

PP-135

COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE USE AMONG ELDERLY PEOPLE: A LITERATURE REVIEW

¹ Şükran ÖZKAHRAMAN, ² Yurdanur DEMİR, ² Yasemin YILDIRIM USTA, ² Melike YÖNDER

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu

Introduction: Complimentary and alternative medicines (CAM) are frequently used for the elderly people. Elderly people commonly use soy products, herbs, and other complementary and alternative medicine (CAM) therapies. Randomized, controlled trials have evaluated the efficacy and short-term safety of these therapies

The aim of this study is to review randomized, controlled trials of CAM therapies for elderly people in order to better inform practice and guide future research.

Materials and Method: Searches of PubMed, MEDLINE, PsychINFO for articles published from January 1997 through March 2009. Search terms were “complementary and alternative therapies”, “elderly people”, “herbal therapy”, “dietary supplements for elderly people”. Unreachable full text is out of consideration. A total of twenty two English articles are included in the review.

Results: As a result of the committed search, this subject regarding to full essay, reachable twenty two research essays were evaluated. When considering factors that influenced CAM use, individuals with a higher income or more years of college education were more likely to use CAM. Much of the information obtained by older people regarding CAM therapies came from family or friends, publications or radio/TV/Internet.

Conclusion: In conclusion that there is significant interest in and use of complementary/alternative medicine among elderly persons. These results suggest the importance of further research into the use and potential efficacy of these therapies within the senior population.

PP-136

GERİATRİK VE NONGERİATRİK PERİTON DİYALİZLİ HASTALARIN PERİTONİT AÇISINDAN KARŞILAŞTIRMALISI

¹ Abdülkerim Furkan TAMER, ¹ Habib EMRE, ¹ Meral TÜRKMEN, ² Fatma SAATÇI, ³ Hamit ACEMOĞLU, ¹ Levent KORKMAZ, ² Hatice GÖZÜBÜYÜK, ⁴ Kerim ÇAYIR, ² Abdullah UYANIK, ² Mustafa KELEŞ

¹ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

² Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Nefroloji Bilim Dalı

³ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

⁴ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Medikal Onkoloji Bilim Dalı

Giriş: Peritonit, periton diyalizi (PD) tedavisi alan hastalarda en sık görülen komplikasyon olup, morbidite ve mortaliteyi etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Biz de bu çalışmamızda geriatrik ve nongeriatrik hastalarda peritonit sıklığını karşılaştırarak, geriatrik hastaların periton diyalizi açısından uygunluğunu araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Çalışmada Ocak 1998-Aralık 2009 tarihleri arasında diyaliz merkezimizde takip ettiğimiz periton diyalizi tedavisi gören 246 (197 nongeriatrik, 49 geriatrik) hastanın sonuçları retrospektif olarak tarandı. Hastalar, 65 yaş ve üzeri olanlar geriatrik, 65 yaş altında olanlar nongeriatrik olarak gruplandırıldı. T testi ve ki kare yöntemi ile veriler analiz edildi. Önemlilik düzeyi $p < 0.05$ alındı.

Bulgular: Geriatrik ve nongeriatrik hastalar peritonit geçirme sıklıklarına göre karşılaştırıldıklarında nongeriatrik hastalarda hiç peritonit geçirmeyenlerin sıklığı %27.41 iken geriatrik hastalarda bu değer %20.41 olarak bulundu. En az bir kere peritonit geçirmiş hastaların yüzdesi nongeriatrik hastalarda %72.59 iken geriatrik hastalarda bu rakamın %79.59 olarak bulundu. İstatiksel olarak her iki analizde de aralarında anlamlı bir fark bulunamadı ($p=0.3$). Hastaların periton diyalizi uygulama takip süreleri peritonit geçirme sıklıklarını etkileyeceğinden geriatrik ve nongeriatrik hastaların takip süreleri analiz edildiğinde anlamlı bir fark tespit edilmedi ($p=0.09$). Geriatrik ve nongeriatrik hastaların yıllık ortalama peritonit geçirme sıklıkları analiz edildiğinde nongeriatrik hastaların yıllık ortalama peritonit geçirme sıklıkları 0.83 atak/yıl,

geriatrik hastaların ise 0.88 atak/yıl olarak bulundu. Aralarında anlamlı bir fark bulunmadı ($p= 0.74$).

Sonuç: Sonuç olarak peritonit açısından PD tedavisi alan geriatrik hastalar ile nongeriatrik hastalar arasında bir fark bulunmamış olup, PD tedavisi peritonit açısından geriatrik hastalar için bir engel teşkil etmemektedir.

PP-137

YAŞLI VERİLERİNDE BİLGİ SİSTEMLERİNİN ÖNEMİ

¹ Güleğül MERMER, ² Aysun ÇELEBİOĞLU

¹ E.Ü. İzmir Atatürk Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

² E.Ü. Ödemiş Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Bu çalışmada yaşlılara ilişkin verilerinin kaydedildiği bilgi sistemlerinin dünya sağlık örgütü tarafından da vurgulanan önemine değinilecektir. Bu kapsamda sağlık bilgi sistemindeki sorunlar gözden geçirilecektir. Yaşlılara ilişkin verilerin kaydedilmesi ve sağlık ölçütleri ülkelerdeki sağlık veri sistemine göre farklılık göstermektedir. Ülkeler kendi önceliklerine göre geliştirilen güvenilirliği ve standardı sağlanmış ölçütler kullanılmalıdır. Bilgi sistemlerinin stratejik önemi: 1. Ulusal düzey: gelişmiş ülkelerde, bilgi sistemleri ve teknolojilerinin yaygınlaştırılmasının milli politika olarak benimsenmesi. 2. Kurumsal düzey: Kurumlarda yönetim bilgi sistemlerinin hedef ve politikalar doğrultusunda yaygın kullanımı. 3. Bireysel düzey: bireylerin işlerinde daha başarılı ve verimli olabilmeleri için bilginin değerinin farkına varmaları, gereksinimlerini tanımlamaları ve bunların karşılanmasını istemeleridir. Ülkelerde sağlık veri ve bilgilerinin toplanması, analizi, özetlenmesi, raporlanması, iletilmesi ve özellikle program ve hizmetlerin yönetiminde kullanılmasında sürekli zorluklarla karşılaştığı DSÖ tarafından vurgulanmaktadır. Bu sorunlar: sağlık hizmetlerinin yönetiminde gereksinilen bilgilerin bulunmaması (bilgi eksikliği), bilgilerin nicelik ve nitelik olarak yetersizliği, var olan bilgilerin elverişsiz olması; toplanan verilerin bilgiye dönüştürülerek yerel karar verme süreçlerinde yeteri kadar kullanılmamasıdır. Türkiye’de yaşlı nüfus profilinin iyice belirlenmesi gerekir. Bu profili belirlemede karşılaşılan en önemli sorun, yeterli ve doğru veri tabanının olmamasıdır. Ayrıca sağlık bilgi sistemlerinin ulusal, kurumsal ve bireysel düzeylerde verimli ve etkin kullanımına ilişkin sorunlar bulunmaktadır. SB Sağlıkta Dönüşüm Programının önemli bileşenlerinden birinin de Ulusal Sağlık

Bilgi Sisteminin (Sağlık-NET) kurulması olduğunu belirtilmiştir. Ulusal Sağlık Veri Sözlüğünde yer alan Minimum Sağlık Veri Setlerine göre, ülke çapındaki bütün hastanelerden ve Aile Hekimlerinden sağlık verileri toplamayı amaçlayan ve tüm paydaşların kullanacağı ortak bir platform olduğu açıklanmıştır. Ancak sitede sadece Devlet Hastanelerinden gelen verilere erişim sağlanmaktadır.

PP-138

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI BİREYLERE VE ONLARIN SORUNLARINA DUYARLILIĞI

Hava GÖKDERE, Hicran YILDIZ, Nurhan ÖZPANCAR KOŞMA, Elif ÜNSAL AVDAL

Uludağ Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Giriş: Dünya genelinde giderek artan yaşlanmayla birlikte yaşlılığa bağlı sorunlarda da artış meydana gelmektedir. Toplumun bu sorunlara duyarlılığındaki artış, sorunların çözümünü kolaylaştırmakta, yaşlıların yaşam şartlarının ve yaşam kalitelerinin iyileştirilmesine yardımcı olmaktadır. Çalışma, üniversite öğrencilerinin yaşlı bireylere ve onların sorunlarına duyarlılığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma 95 Sağlık Yüksekokulu birinci sınıf öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Veriler sosyodemografik özellikler ile yaşlılığa ilişkin algı ve düşüncelerin yer aldığı anket formu ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan yaşlılığa ilişkin algı ve düşünceler ölçeği 25 maddeden oluşmaktadır ve toplam puanı 50’dir. Puan azaldıkça yaşlı bireylere ve onların sorunlarına duyarlılık artmaktadır. Veriler SPSS 16.0 programı ile değerlendirilmiştir. Değerlendirmede ortalamalar, yüzdelikler ve t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Yaş ortalaması 18.96 ± 1.17 olan olguların %21.1’i erkektir ve çoğunun ekonomik durumu orta düzeydedir (%77,9). %74.7’si çekirdek aileye sahiptir ve sadece %18.9’u yaşlı bir bireyle yaşamaktadır. Öğrencilerin sadece %45.3’ü 60 yaş ve üstü kişileri yaşlı olarak tanımlamıştır. Öğrencilerin %72.6’sı toplumda yaşlılığa karşı bakış açısının geçmiş yıllara göre değiştiğini ve %53.7’si bu değişimin olumsuz yönde olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %54.73’ü yaşlı bireyi bilge kişi, %43.15’i otorite kişi ve %34.73’ü korunmayamuhtaç kişi olarak tanımlamıştır. Öğrencilere göre yaşlanmanın en zor tarafı hastalıklar (%67.36), fiziksel bağımlılık (%53.68) ve yalnızlık (%53.68)’tir.

Yaşlılığa ilişkin algı ve düşünce ölçeği puanı ortalaması 33.38 ± 4.23 olarak saptanmıştır. Yaşlılığa ilişkin algı ve düşünce ölçeği puanı cinsiyete, aile yapısına, ailede yaşlı birey varlığına ve ekonomik duruma göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin yaşlı bireylere ve onların sorunlarına duyarlılığı orta düzeydedir. Toplumun yaşlı bireye ve onların sorunlarına duyarlılığı arttırmak için yaşlılığa ilişkin projelerin desteklenmesi önerilmiştir.

PP-139

HASTANEDE YATAN YAŞLILARDA AĞIZ KURULUĞU VE AĞIZ KURULUĞUNU ETKİLEYEN RİSK ETMENLERİ

Zeynep GÜNEŞ, Yıldız DENAT, Sezen YILMAZ, Merve MÜEZZİNOĞLU, Şahsene ŞEN, Ezgi ATLI

Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik

Giriş: Bu çalışmada, hastanede yatan yaşlıları ağız kuruluğu ve ağız kuruluğunu etkileyen risk etmenleri yönünden değerlendirmek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini 25.11.2009 ve 10.01.2010 tarihleri arasında T.C.Sağlık Bakanlığı Aydın Devlet Hastanesi İç Hastalıkları Kliniklerinde yatan 65 yaş üstü toplam 108 hasta oluşturmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında; Hasta Bilgi Formu ve Tükürük Değerlendirme Formu kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadın ve erkeklerin birbirine yakın oranlarda olduğu, yarından fazlasının gelirinin giderine denk olduğu (%62.0) ve ilköğretim mezunu olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hastaların yarından fazlası evde düzenli ağız bakımı yaptığını belirtirken (%57.4), hastanede düzenli ağız bakımı yapılanların çok az oranda olduğu (%12.0), hastaların yaklaşık yarısında (% 46.3) ağız kuruluğu bulunduğu belirlenmiştir. Risk faktörlerinin analize dahil edildiği, Logistik regresyon analiz sonucuna göre; $OR = 6.263$ %95 güven aralığında 205 ile 19,127 Ağızdan solunum yapan ve aynı zamanda oksijen tedavisi alan hastalarda, ağızdan solunum yapmayan ve aynı zamanda oksijen tedavisi almayan hastalara göre ağız kuruluğu riski 6.263 kat ($OR = 6.263$, %95 güven aralığı 2.05-19,127), oral almayan ve düzenli ağız bakımı yapılan hastalarda, 1500 ml'ten fazla sıvı alan ve düzenli ağız bakımı yapılan hastalara göre ağız kuruluğu riski 6.292 kat ($OR = 6.292$, %95 güven aralığı, 1.558-25.404) artmaktadır. Bu değişkenler

ile ağız kuruluğu olanların %50'si, ağız kuruluğu olmayanların ise %89.7'si belirlenebilmektedir.

Sonuç: Oral almama, ağızdan solunum yapma ve aynı zamanda oksijen tedavisi alma, düzenli ağız bakımı yapılmasına rağmen oral almama yaşlı hastalarda ağız kuruluğu riskini artırmaktadır.

PP-140

PERİTON DİYALİZLİ DİYABETİK VE NONDİYABETİK GERİATRİK HASTALARIN PERİTONİT AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

¹Abdülkerim Furkan TAMER, ¹Habip EMRE, ¹İsa ALTIN, ¹Yusuf BİLEN, ²Fatma SAATÇI, ³Hamit ACEMOĞLU, ²Arzu KAYA, ⁴Kerim ÇAYIR, ²Abdullah UYANIK, ²Mustafa KELEŞ

¹ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı

² Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Nefroloji Bilim Dalı

³ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitim Anabilim Dalı

⁴ Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı Medikal Onkoloji Bilim Dalı

Giriş: Peritonit, Periton diyalizinde (PD) en önemli komplikasyonlardan biri olup, morbidite ve mortaliteyi etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Diyabetes mellitus (DM), son dönem böbrek yetmezliği nedenleri arasında ilk sırada yer almaktadır. Biz bu çalışmamızda DM'un PD tedavisi alan geriatrik hastalarda peritonit üzerine olan etkisini araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Araştırmada Ocak 1998-Aralık 2009 tarihleri arasında diyaliz merkezimizde takip ettiğimiz periton diyalizi tedavisi gören 49 geriatrik hastanın sonuçları retrospektif olarak tarandı. Altmışbeş yaş ve üzeri geriatrik hasta kabul edildi. Hastaların 36 tanesi nondiyabetikti, 16 tanesi diyabetikti. Fisher's Exact testi ve ki kare yöntemi ile veriler analiz edildi. Önemlilik düzeyi $p < 0.05$ alındı.

Bulgular: Geriatrik hastalardan diyabetik ve nondiyabetik hastalar peritonit geçime sıklıkları açısından karşılaştırıldığında nondiyabetik hastaların %16.67'si hiç peritonit olmamış iken diyabetik hastaların % 30.77'si hiç peritonit olmamıştı. Yine nondiyabetik hastaların % 83.33'ü en az bir kere peritonit olmuş iken diyabetik hastaların % 69.23'ü en

az bir kere peritonit olmuştu. Aralarında anlamlı bir fark bulunmadı ($p=0.4$).

Sonuç: Sonuç olarak peritonit açısından, PD tedavisi alan geriatrik diyabetik hastalar ile nondiyabetik hastalar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Son dönem böbrek yetmezliği gelişmiş ve renal replasman tedavisi planlanan geriatrik hastalarda, DM, periton diyalizi planlanmasına peritonit açısından bir engel teşkil etmemektedir.

PP-141

YAŞLI BAKIMI VEREN AİLE ÜYELERİNİN RUH SAĞLIKLARI

¹ Zehra Y. DÖKMEN, ² Semra AZIZOĞLU

¹ Ankara Üniversitesi, Psikoloji

² Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Geriatri Bilim Dalı

Giriş: Yaşlı bakımı, çeşitli sorunlarla uğraşmayı gerektirir. Bakımı gereken yaşlı, genellikle güçsüzdür, hareketleri yavaşlamıştır, belleği zayıflamıştır, iletişim becerileri azalmıştır ve çoğu zaman bu tabloya çeşitli fiziksel ve psikiyatrik hastalıklar da eklenmiştir. Bu nedenle yaşlının çoğu temel ihtiyacını bakım veren karşılamak zorundadır. Yaşlı bakımının zorluğuna bağlı olarak bakım verenlerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları etkilenmektedir. Yaşlı bakımını üstlenenlerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları bakım verenin ve yaşlının özelliklerine (cinsiyet, yaş, ekonomik durum vb.) bağlı olarak da değişir. Bunların bilinmesi ve etkili önlemlerin alınması, bakım verenin olduğu kadar yaşlının sağlığının da bozulma riskini azaltabilmektedir. Bu araştırmanın amacı, yaşlı bakımı ile ilgilenen aile üyelerinin ruhsal sağlıklarını incelemek ve bakım verenin ve yaşlının bazı özelliklerinin rolünü belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Yaşlı bakımı ile ilgilenen bir grup katılımcıya (N=100), Kişisel Bilgi Formu ve Kısa Semptom Envanteri uygulanmıştır. Yaşlı bakımı ile ilgilenen katılımcılarla, hastane ortamında yaşlı refakatindeyken görüşülmüştür. Veriler, regresyon ve varyans analizi ile çözümlenmiştir.

Bulgular: Yapılan analizler sonucunda, bakım verenlerin ruhsal sağlıklarında kendilerinin ve yaşlının özelliklerine bağlı olarak anlamlı değişimler olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Ruh sağlığında değişim yaratan durumların geliştirilmesine gereksinim vardır.

PP-142

YAŞLILARDA OSTEOPOROZ FARKINDALIĞI: ÖN ÇALIŞMA

Sibel ÜNSAL-DELİALİOĞLU, Sumru ÖZEL, Zuhal ÖZİŞLER, Alize YILMAZ, Melike DOLMUŞ

Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 3. FTR Kliniği, Ankara

Giriş: Günümüzde yaşam süresinin gittikçe uzaması ile birlikte osteoporoz; özellikle yaşlılarda önemli bir morbidite ve mortalite nedeni haline gelmiştir. Çalışmanın amacı yaşlılarda osteoporoz farkındalığının araştırılmasıdır.

Gereç-Yöntem: Çalışmaya polikliniğimize başvuran ≥ 65 yaş, 148'i kadın, 39'u erkek toplam 187 hasta alındı. Hastaların demografik verileri kaydedildi. Hastaların daha önce osteopeni ya da osteoporoz tanısı alıp almadığı belirlendi. Osteoporoz farkındalığının değerlendirilmesinde 26 sorudan oluşan ve osteoporoz risk faktörlerinin sorulduğu anket formu kullanıldı. Anketler birebir görüşme ile dolduruldu. Yüz seksen yedi hastadan 15'i osteoporoz hakkında hiçbir bilgisi olmadığından anket doldurulamadı.

Bulgular: 85(%45.5) hastanın daha önce osteopeni ya da osteoporoz tanısı aldığı saptandı. Anketin uygulandığı 175 hastadan 75 (%43.4) hasta bilgi kaynağının doktor, 49 (%28.3) hasta radyo-televizyon, 39 (%22.5) hasta arkadaş-aile, 4(%2.3) hasta yazılı basın, 4 (%2.3) hasta doktor ve televizyon, 2 (%1.2) hasta ise internet olduğunu belirtti. Hastaların en fazla bilgiye sahip oldukları osteoporoz risk faktörleri sırasıyla yetersiz kalsiyum alımı, kadın cinsiyet, yaşlanma, menopoz ve egzersiz yapmamak iken diğer risk faktörleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptandı. Hastalara osteoporozla ilgili bir seminer yapılırsa katılıp katılmayacakları sorulduğunda 168(%89.8) hasta katılmak istediğini, 14 (%7.5) hasta katılmayacağını 5 (%2.7) bilmediğini söyledi. Katılmak isteyen hastalardan 90'u (%53.6) sürenin 30 dakika, 56 (%33.3) hasta bir saat, 14 (%8.3) hasta 15 dakika ve 8(%4.8) hasta 2 saat olmasını istedi. Seksen üç hasta (%44.6) daha önce osteoporoz konusunda doktor tarafından bilgilendirildiğini 104(%55.6) hasta ise bilgilendirilmediğini ve hastaların tamamı doktordan bilgi almak istediklerini belirtti.

Sonuç: Çalışmamızın verilerine göre yaşlıların osteoporoz konusunda bilgilerinin yeterli olmadığını ancak bilgilendirmeye açık oldukları görülmektedir. Yaşlı popülasyonun osteoporoz konusunda

bilgilendirilmesi osteoporotik kırığa bağlı morbidite ve mortalite oranını azaltmada etkili olacaktır.

PP-143

GENÇLERDE YAŞLILIK ALGISI

¹ Gülcan KARAĞAÇ, ² Ayla BAYIK TEMEL, ² Jülide Gülizar YILDIRIM

¹ Ege Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu

² Ege Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı

Giriş: Yaşlıların yaşam doyumunun artmasında, yaşlı ve genç kuşak arasında güçlü bağların kurulmasında gençlerin yaşlılığı doğru algılaması önemlidir. Bu çalışmanın amacı gençlerin yaşlılık özellikleriyle ilgili mitlere bakışını belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı araştırma 2009 yılında, İzmir’de olasılıksız örnekleme ile seçilen gönüllü 120 üniversite öğrencisiyle yürütülmüştür. Kurumlardan yazılı, gençlerin sözlü onamı alınmıştır. Veriler yaşlılıkla ilgili mitler (10 soru), yaşlılığın yararları, sakıncaları, yaşlıyla birlikte yaşama, bakım vermeyle ilgili 31 soruluk anket formundan yararlanılarak görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %60.8’i Sağlık, %22.5’i Fen, %16.7’si Sosyal Bilimlerde öğrenim görmektedir. %81.7’si kızdır. %62.5’i en uzun süre kentte yaşamıştır. Öğrencilerin, ailelerinin %25’inde, %76.7’sinin yakın çevresinde bir yaşlı vardır. Yaşlılıkla ilgili mitler kapsamında, öğrencilerin yaşlıda %65.8’i hafıza kaybı, %92.5’i beş duyu da azalma, %60’ı cinselliğin olmayacağı, %39.2’si huysuz olduğu, %56’sı alışkanlıklarının değişmez olduğu, %17.5’i birşey öğrenemeyecekleri, %69,2’si solunum kapasitesinin azaldığı, %87’si fizik gücün azaldığı, %69’u etkili çalışamayacakları, %66’sı tepki verme gücünün azaldığı görüşündedirler. Gençlerin %40’ı ileride yaşlılarla birlikte yaşamayı istemektedir. İsteme nedenleri arasında deneyimlerden yararlanmak (%50), ve sevgi alışverişi (%37.5), istememe nedenleri arasında yaşlıları sıkıcı bulma (%25) ve huysuz bulma (%25) belirlenmiştir. Deneyim (%30.8), emekli olma (%16.7), söz sahibi olma (%16.7), en önemli yaşlılığın getirdiği yararlarıdır. Fiziksel güçte azalma (%30), hastalıklar(%21.7), başkalarına bağımlı olma (%18.3) yaşlılığın getirdiği zararlar olarak değerlendirilmiştir. Gençlerin %74.2’si kuşak çatışmasını yaşadığını, %63.3’ü ileride anne/babasıyla yaşamak ve bakmak

istediğini, %12.5’i bu bakımın yük getireceğini belirtmiştir. %6.7’si anne/babasının huzur evinde bakım almasını öngörmektedir.

Sonuç: Gençlerin yaşlılıkla ilgili doğru ve yanlış mitlere yönelik görüşleri, yaşlılığın doğasını yeterince doğru algıladıklarını göstermiştir. Yarıdan fazlası anne/babasının bakımında sorumluluk almayı istemektedir.

PP-144

BİR OLGU DOLAYISIYLA YAŞLILIKTA ARAÇ KULLANMA PROBLEMİ

Mahmut Emre KIZIL, Sefa SAYGILI

Bezmi-alem Valide Sultan Vakıf Gureba Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de hem yaşlıların sayısı, hem de genel nüfustaki oranları giderek artmaktadır. Yaş büyüdükçe de genellikle kronik olan bedensel ve ruhsal hastalıklara yakalanma riskinde artış görülmektedir. Nitekim yaşlı nüfusun artışına bağlı olarak Alzheimer tipi demans başta olmak üzere bilişsel (kognitif) bozukluğu olanlara, toplumda daha sık rastlanmaktadır. Bilişsel bozulmalar ise taşıdığı riskler sebebiyle sadece o bireyi değil, sözcümlü trafikte araç kullanma durumunda, toplum sağlığını da yakından ilgilendirmektedir. Bir olgudan yola çıkarak, görünür bir hastalık olmaksızın, ileri yaşlarda ortaya çıkabilen, subklinik bilişsel defisitlerin arz ettiği yaşamsal önemi vurgulamak amacıyla bu yazı hazırlanmıştır. Altmış dokuz yaşındaki olgu, son 1.5 yıldır kişiliğindeki bazı değişimler dolayısıyla yakınlarınca getirilmişti. Yapılan incelemeler sonucunda Alzheimer tipi demans öntanısı konulan hastanın, halen otomobil kullandığını ve 3 hafta önce de küçük çaplı bir trafik kazasına sebep olduğunu öğrendiğimizde bu konuyu derinlemesine incelemeye aldık. Ülkemizde 18 yaşında alınabilen sürücü belgesi, trafik kuralı ihlalleri sebebiyle alıkonulmadıysa, yaşam boyu geçerli sayılmaktadır. Oysa ileri yaşlarda giderek hızlanan bilişsel yıkım ve yaşlanmaya özgü bir çok değişim söz konusudur. Demansın görülme sıklığı yaşlılıkta her 5 sene de iki katına çıkmakta, 60–64 yaşlarında her 100 kişiden birinde gözlenirken bu sıklık 85 yaşından sonra %30–60’lara yükselmektedir. Bu yüzden yaşlanma ile birlikte sürücü belgelerinin belirli aralıklarla yenilenmesinin, özellikle yaşlı sürücülerin görme muayenesi ve psikoteknik testlerden geçirilmesinin önemini vurgulamak amacındayız.

PP-145

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ DAHİLİYE POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN YAŞLI HASTALARIN RETROSPEKTİF OLARAK İNCELENMESİ

Çiğdem ARSLAN, Cemal BES, Mustafa KANAT, Oğuz DIKBAŞ, Muhittin ERTILAV, Uğur ÖZENSOY, Mehmet SOY

AİBÜ Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi, İç Hastalıkları

Giriş: Dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaşlı nüfus giderek artmaktadır. Yaşlı hastaların uzun dönem tedavi gerektiren kronik sağlık sorunları ciddi sosyal ve ekonomik sorunlara yol açmaktadır. Bu çalışmada bir üniversite hastanesinin dahiliye polikliniğine başvuran yaşlı hastaların retrospektif olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya hastanemiz kuruluşundan bugüne kayıt sistemlerinden yararlanılarak geriye dönük olarak incelenmiştir.

Bulgular: Dahiliye polikliniğine başvuran hastaların %29'unun 60 yaşın üstünde olduğu saptanmıştır. Tüm hastalar ile yaşlı hastaların cinsiyetlerine göre yaş dağılımları incelendiğinde erkekler ile kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.000$).

Sonuç: Dahiliye bölümüne başvuran hastaların yaklaşık üçte birinin yaşlı olması ve diyabet, hipertansiyon, kas iskelet sistemi problemleri başta olmak üzere kronik hastalıkların sık olması nedeniyle burada çalışan sağlık ekibi üyelerinin yaşlı sağlığı alanında eğitime katılması hizmet kalitesini artıracaktır.

PP-146

İSTANBUL'DA HUZUREVLERİNDE YAŞAYAN YAŞLILARIN SİGARA VE ALKOL KULLANIM VE EGZERSİZ YAPMA DURUMLARI

¹ Emel LÜLECI, ¹ Mustafa TAŞDEMİR, ² Hasan Hüseyin EKER

¹ Marmara Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

² Gümüşhane Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Giriş: Çalışmanın amacı huzurevinde yaşayan yaşlıların yaşam biçimlerinin belirlenmesi ve bunları etkileyen faktörlerin saptanmasıdır.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipte bir çalışma olup basit rastgele yöntemle seçilen biri kamu diğerleri özel toplam yedi huzurevinde yapılmıştır. Kamu huzurevinde yaşayanlardan iletişim kurulabilen 132 yaşlının araştırmayı kabul eden 87'si ile, özel huzurevlerinde kalanlardan iletişim kurulabilen 98 yaşlının araştırmayı kabul eden 74'ü ile yüz yüze görüşülerek anketler doldurulmuştur. Veriler değerlendirmede SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular: Yaşlıların yaş ortalamaları 74.38 ± 9.59 olarak bulunmuştur. Araştırmaya katılanların %54.0'u kamu, %46.0'si özel huzurevinde kalmakta, %58.4'ü erkek, %41.6'sı kadın, %37.5'i bekar, %41.9'unun eşi ölmüş, %17.5'i boşanmış ve %3.1'ievlidir. Huzurevinde kalanların %64.0 sigara içmediğini, %91.9'u alkol almadığını, %13.0'ü sigarayı bıraktığını, %6.9'u alkoli bıraktığını, %23.0'ü halen sigara içmekte olduğunu, %1.9'u halen alkol almakta olduklarını, %18.5'inin düzenli egzersiz yaptıklarını söylemişlerdir. Sigarayı bırakanların ortalama 25.35 ± 16.09 yıl sigara içtiklerini ve sigara içenlerin %14.8'i günde 1-2 tane, %21.3'ü yarım paket ya da yarım pakete yakın, %63.9'u bir ya da bir paketten fazla içtiklerini ifade etmişlerdir. Sigara içme sıklığı kamuya ait huzurevinde kalanlarda özel huzurevinde kalanlara göre, erkeklerde kadınlara göre, eğitim düzeyi ilköğretim ve altı olanlarda lise ve üzeri eğitim alanlara göre, boşanmış olanlarda eşi ölmüş ve bekar olanlara göre, özürlü olanlarda özürlü olmayanlara göre anlamlı derecede daha fazladır. Yaşlıların, %47.9'unun vücut kitle indeksinin 18,1-25, %36.8'nin 25,1-30, %12.5'nin 30,1'den büyük, %2.5'nin 18 ve altında olduğu bulunmuştur. Yaşlıların %80,7'sinde kronik bir hastalık olduğu, kronik hastalığı olanların %56.9'unda hipertansiyon, %16.2'sinde koroner arter hastalığı, %13.1'de serebro-vasküler olay, %13.3'de osteoporoz, %10.0'da osteoartrit, %8.5'de kalp yetmezliği, %6.9'da kronik bronşit bulunmaktadır. Sigara içenlerde kronik bronşit daha fazla görülmektedir. **Sonuç:** Huzurevlerinde çok sayıda yaşlının aynı çatı altında yaşaması sağlığın geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin etkili olarak uygulanmasına olanak sağlayacaktır.

PP-147

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİ GÖZÜYLE GERİATRİK HASTAYA VERİLEN BAKIMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hicran YILDIZ, Nurhan ÖZPANCAR KOŞMA, Elif ÜNSAL AVDAL, Hava GÖKDERE ÇINAR

Uludağ Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

Giriş: Yaşlı bireyin bakım ihtiyaçlarının doğru ve yeterli şekilde karşılanması, yaşlılığın başkalarına bağımlılığının azaltılmasına, üretkenliğinin sürdürülmesine ve yaşam kalitesinin artmasına yardımcı olmaktadır. Çalışma, sağlık profesyonelleri tarafından yaşlı bireylere verilen bakıma ilişkin 1. ve 4. sınıf hemşirelik bölümü öğrencilerinin farkındalığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma 102 birinci sınıf ve 46 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 148 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Veriler sosyodemografik özellikler ile yaşlı bakıma ilişkin ifadelerin yer aldığı anket formu ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan yaşlı bakımı ölçeği 17 maddeden oluşmaktadır ve toplam puanı 34'tür. Puan azalması yaşlı bireylere verilen bakımın iyi olduğunu göstermektedir. Veriler SPSS 16.0 programı ile değerlendirilmiştir. Değerlendirmede ortalamalar, yüzdelikler ve t testi testi kullanılmıştır.

Bulgular: Yaş ortalaması 20.10 ± 2.07 olan olguların %23.6'sı erkektir. %78.4'ü çekirdek aileye sahiptir ve sadece %18.9'u yaşlı bir bireyle yaşamaktadır. Öğrencilere göre yaşlı bireye bakım vermenin en zor tarafları iletişim sorunları (%54.72), algılama problemlerinin fazla olması (%43.91) ve fiziksel yetersizliklerinin fazla olması (%37.16)'dır. Öğrencilerin %43.2'si yaşlı bireylere bakım vermenin sağlık çalışanlarının iş yükünü arttırdığını düşünmektedir. 1.sınıflar hastanede yaşlı bakımı verenleri bakım ve uygulamalar açısından gözlemlediğinde en fazla ilaç verme(%84.3), ilaç takibi(%78.4) ve acil uygulamaların(%76.5) bakım ve uygulamaya yansıdığını belirtirken; 4.sınıflar ilaç verme(%71.7), ilaç takibi(%65.2) ve yaşlılıkta sık görülen hastalıkları bilme(%60.9) durumlarının uygulamaya yansıdığını belirtmişlerdir. 1.sınıflarda yaşlı bakım ölçeği ortalaması 15.77 ± 4.94 iken 4.sınıflarda 16.52 ± 7.92 'dir ve iki sınıfın puanı arasında anlamlı farklılık saptanamamıştır ($p > 0.05$).

Sonuç: Dördüncü sınıf öğrencilerin yaşlı bakımını değerlendirme puanlarının aldıkları eğitim doğrultusunda 1.sınıflardan daha yüksek olması beklenmektedir, ancak anlamlı fark bulunamamıştır. Ders programları ve uygulamalarda yaşlı hasta bakımına daha geniş yer verilmesi önerilmiştir.

PP-148

YAŞLI HASTALARIN TIBBİ KARARLARA KATILIMI KONUSUNDA HEKİMLERİN GÖRÜŞLERİ

Hafize ÖZTÜRK TÜRKMEN

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

Giriş: Yaşlı sağlığı ve yaşlıların hasta hakları konusunda karşılaşılan başlıca etik sorunlar koruyucu, tedavi edici ve esenlendirici sağlık hizmetlerine ulaşabilme, fırsat eşitliği temelinde nitelikli hizmet alma, bilgilendirilme, kendisiyle ilgili tıbbi kararlara katılım ve insan onuruna saygı da içinde olmak üzere hasta haklarından yararlanma, "aktif yaşlanma" paradigmasına uygun olarak toplumsal yaşamda etkin rol almaya dayalı sosyal iyilik hali içinde olma konularında odaklanmaktadır. Günümüz tıp uygulamalarında en temel etik ilkelerden biri olan özerkliğe saygı ilkesinin yaşama geçirilmesinde hekimler belirleyici rol üstlenmektedir; bu belirleyicilik yaşlıların kendileriyle ilgili tıbbi kararlara katılımı konusunda da geçerlidir. Toplumsal katılım dinamiklerinin yeterince yaşam geçirilememesi, bireylerin karar mekanizmalarında aktif olarak yer almasının geleneksel alışkanlıklara ve yönetsel faktörlere bağlı olarak geliştirilememesi hastalık-sağlık süreçlerine de yansımakta; hekim ve hastanın konuya ilişkin bakış açısını biçimlendirmektedir. Bu çalışmada 285 öğretim üyesi ve 460 araştırma görevlisinin sağlık hizmeti sunduğu Akdeniz Üniversitesi Hastanesi'nde yürütülmekte olan bir anket çalışması ile geriatri alanında karşılaşılan etik sorunlardan biri olan tıbbi kararlara katılım konusu ele alınmaktadır. Bu çalışmada hekimlerin, yaşlı hastaların kendileriyle ilgili tıbbi kararlara katılımı konusundaki görüşleri ve bu görüşü etkileyen temel etkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Çalışmada üç bölümden oluşan bir anket formu kullanılmaktadır. Katılımcı hekimlerin demografik bilgilerini içeren ilk bölümde yaş, cinsiyet, uzmanlık alanı, hekimlik süresi, mesleki statü gibi hekimin görüşünü etkileyebileceği varsayılan bilgiler yer almaktadır. İkinci bölüm, beşli likert tipinde hazırlanmış 20 değerlendirme cümlesinden oluşmakta ve hekim-hasta iletişimi, yaşlı hastanın tanı, tedavi yöntemleri, seçenek yöntemler, olası yarar ve riskler, prognoz konusunda bilgi edinme tercihi, kendisiyle ilgili karar vermeye ilişkin tercihi konularını içermektedir. Üçüncü bölüm ise, hekimin hastayı aydınlatma ve onamını alma sürecinde karşılaştığı sorunlar ve çözüm

yollarına ilişkin bakış açısını öğrenmeye yönelik beşli likert tipinde 10 cümleden oluşmaktadır.

Bulgular: Anketi yanıtlayan hekimlerin %72'si hekim-hasta ilişkisinde kültürel faktörlerin ve sağlık sisteminin belirleyici olduğunu, %67'si yaşlıların hastalıkları ve tedavi yöntemleri konusunda kendilerinin bilgilendirilmesi ancak yakınlarının karar vermesi eğilimi taşıdığını, %85'i bu eğilimin yanlış karar verme korkusu ve geleneksellikten kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Hekimlerin %93'ü hastaların yeterliği ve uyum zorluklarının, %80'i ise aydınlatma ve onam süreci için zaman kısıtlılığının kararlara katılım açısından en önemli sorunlar olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç: Elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirici çalışmaların yapılması önerilmektedir.

PP-149

YEREL YÖNETİMLERİN YAŞLI HİZMETLERİNE BAKIŞI

¹Tansu ARASIL, ²Berna ARDA, ³Nüket BÜKEN, ⁴Deniz ERBAŞ, ⁵Önder İLGİLİ, ⁶Cumhur İZGİ, ⁷Filiz KOÇ, ⁸Hafize ÖZTÜRK

¹ Ankara Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

² Ankara Üniversitesi, Deontoloji Anabilim Dalı

³ Hacettepe Üniversitesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

⁴ Gazi Üniversitesi, Fizyoloji Anabilim Dalı

⁵ Göynük Sağlık Ocağı, Tıp Etiği ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı

⁶ Çukurova Üniversitesi, Nöroloji Anabilim Dalı

⁷ Akdeniz Üniversitesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

Giriş: Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de özellikle son 20 yılda yaşlı nüfus oranının hızla arttığı görülmektedir. Yapılan projeksiyonlarda bu artışın süreklilik göstereceği de tahmin edilmektedir. Günümüzde önemle üzerinde durulan aktif yaşlanma kavramının önemli adımlarından birisi, yaşlıların sosyal yaşama katılımlarının sağlanabilmesidir. Sosyal yaşamın yaşlı nüfusa göre düzenlenebilmesi ise büyük oranda yerel yönetimlerin sorumluluğundadır. Bu nedenle Türk Geriatri Derneği Etik Çalışma Grubu tarafından yerel yönetimlerin yaşlı nüfusa yönelik hizmetlere bakışının değerlendirilmesi amacıyla bir çalışma yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma için iki bölümden oluşan bir anket hazırlanmıştır. Birinci bölüm 5'li likert tipinde hazırlanan otuz sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde yer alan soru köklerine ne ölçüde katılıp katılmadığının ifade edilmesiyle, yerel yönetimlerin yaşlı hizmetlerine bakışını genel olarak değerlendirmek amaçlanmıştır. Açık uçlu sekiz sorunun bulunduğu ikinci bölümde ise, yerel yönetimlerin yaşlı hizmetleriyle ilgili uygulamalarına yönelik bilgilere ulaşmak hedeflenmiştir. Çalışma grubunun katkılarıyla hazırlanan anket, internet üzerinden web adresleri bulunan 16 büyükşehir, 65 il ve 705 ilçe belediyesine Aralık 2009 içerisinde gönderilmiş, katılımı arttırmak amacıyla, tüm adrelelere elektronik ortamdan ikinci kez ulaşılarak 10 Ocak 2010'a kadar formların gönderilmesi hatırlatılmıştır. Araştırma kapsamında 29 belediyeye ait veriler toplanmıştır.

Bulgular: Bu belediyelerin %44.8'i "Hizmet verdiğiniz bölgede yaşlı nüfus artışı vardır" sorusuna katılıyorum, %13.8'i tamamen katılıyorum şeklinde yanıt vermiştir. Bu nüfusa yönelik hizmet sağlanmasında "Belediyelerin yaşlı bakım hizmetinde rolü yoktur" sorusuna %24.1 kesinlikle katılmıyorum, %44.8 katılmıyorum yanıtları alınmıştır. Çoğunlukla yaşlı bakımı konusunda belediyelerin rolü olduğu yönünde görüş elde edilmiş, %17.2'sinde huzurevi, %6.9'unda gündüz bakım evi, %10.3'ünde yaşlı dayanışma merkezi ve %13.8'inde evde bakım hizmeti olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Belediyelerin yaşlı sağlığını koruma ve geliştirme konusunda çalışmalarını artırması önemlidir.